

**ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ “ΕΛΕΓΚΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ”

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Αναβαλλόμενη Φορολογία· Θεωρητική προσέγγιση και
διερεύνηση της σπουδαιότητάς της από ομάδες χρηστών**

ΟΥΡΑΝΙΑ Δ. ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΤΡΙΜΕΛΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

Επιβλέπων Ομότ. Καθ. Α. Αποστόλου

Αναπλ. Καθ. Ι. Φίλος

Ομότ. Καθ. Α. Τσάμης

ΑΘΗΝΑ, 2018

Panteion University of Social & Political Science

School of Economics & Public Administration

Public Administration Department

**MSc Programm in
“Auditing & Taxation”**

**Deferred Taxes - Theoretical approach and investigation of
importance by groups of users**

Ourania D. Lymperopoulou

Supervisor: Professor A. Apostolou

Athens, 2018

Αφιερωμένο στην οικογένεια και στον καθηγητή μου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστούμε όσους συνέβαλαν στην εκπόνηση αυτής της εργασίας.

Αναβαλλόμενη Φορολογία· Θεωρητική προσέγγιση και διερεύνηση της σπουδαιότητάς της από ομάδες χρηστών

Σημαντικοί Όροι: Φορολογία, ΔΛΠ 12, Οικονομικές Καταστάσεις, Χρήστες

Περίληψη

Η απαίτηση των διεθνών κεφαλαιαγορών, των χρηματοδοτικών και των επενδυτικών κύκλων επικεντρώνεται στην αύξηση της πρόσβασης στα οικονομικά στοιχεία της παγκόσμιας αγοράς και των επιχειρήσεων μέσα από περιεκτική, έγκυρη και αντικειμενική ενημέρωση. Κάθε διαθέσιμο μέσο διασταύρωσης και επαλήθευσης των διαθέσιμων οικονομικών στοιχείων αποτελεί πολύτιμο εργαλείο κατανόησης των μηχανισμών της αγοράς, παρακολούθησης της πορείας της και πρόβλεψης των προοπτικών της.

Ο αναβαλλόμενος φόρος επιχειρήσεων αποτελεί πρόβλεψη σχετικά με τη κερδοφορία της επιχείρησης στο μέλλον, καθώς καλείται να αντιστρέψει ή να συμψηφίσει μελλοντικά της κέρδη με φορολογικές της υποχρεώσεις ή απαιτήσεις υπό την προϋπόθεση όμως, της συνέχισης των δραστηριοτήτων της (going concern) και της προοπτικής κερδοφορίας της (profitability).

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι μία εις βάθος εξέταση των θεμάτων σχετικά με την αναβαλλόμενη φορολογία.

Στο πρώτο μέρος της εργασίας γίνεται μία γενική θεώρηση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Financial Reporting Standards), τα οποία εισήγαγαν την έννοια της αναβαλλόμενης φορολογίας.

Ακολουθεί μία περιγραφή της αναβαλλόμενης φορολογίας από λογιστική και φορολογική άποψη.

Τέλος, γίνεται μία εμπειρική διερεύνηση της σπουδαιότητας της πληροφόρησης από την αναβαλλόμενη φορολογία από ομάδες χρηστών.

Deferred Taxes – Theoretical approach and investigation of importance by groups of users

Keywords: Taxation, IFRS 12, Financial Statements, Users

Abstract

The demand of international capital markets, financial and investment societies focuses on increasing access to global market and business data through comprehensive, valid and objective information. Any mean of cross-checking, validating and verifying the available financial data is a valuable tool for deeper understanding market mechanisms, tracking its course and estimating its prospects.

Deferred tax is a provision for the future profitability of the enterprise as it is required to reverse or set off its future profits by means of its tax obligations or receivables subject to its going concern operation and profitability.

The purpose of this paper is an in-depth examination of the issues of deferred taxation.

The first part of the paper is a general view of International Financial Reporting Standards, which introduced the concept of deferred taxation.

Here is a description of the deferred tax from the accounting and tax point of view.

Finally, is presented an empirical investigation of the importance of information from deferred taxation by user groups.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	3
Abstract	4
Περιεχόμενα	5
ΣΥΝΤΟΜΕΥΣΕΙΣ	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	9
1ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	11
ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ.....	11
1.1 Δομή.....	11
1.2 Γενικές Λογιστικές Έννοιες & Χρηματοοικονομικοί Όροι.....	12
1.3 Βασικές Έννοιες και Όροι Αναβαλλόμενης Φορολογίας	15
1.3.1 Αναβαλλόμενα Φορολογικά Στοιχεία Ενεργητικού (Deffered Tax Assets)	15
1.3.2 Αναβαλλόμενα Φορολογικά Στοιχεία Παθητικού (Deferred Tax Liabilities)	16
1.4 Βασικές Έννοιες Οικονομικών Καταστάσεων.....	18
1.4.1 Οικονομικές Καταστάσεις (Financial Statements)	18
1.5 Βασικές Έννοιες Λογιστικών Προτύπων & Λογιστικών Αρχών.....	19
1.5.1 Λογιστικά Πρότυπα	19
1.5.1.1 Εθνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Accounting Plan)	19
1.5.1.2 Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, Ε.Λ.Π. (Greek Accounting Standards)	20
1.5.1.3 Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, ΔΛΠ (International Accounting Standards).....	21
1.5.2 Λογιστικές Αρχές (Accounting Principles).....	23
1.5.2.1 Λογιστικές Αρχές Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ	23
1.5.2.2 Λογιστικές Αρχές Σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α. και Δ.Λ.Π.	24
1.5.2.3 Προσάρτημα Οικονομικών Καταστάσεων	24
1.6 Επιδράσεις των Λογιστικών Προτύπων & Αρχών στην Πληροφόρηση	25
1.7 Ανακεφαλαίωση.....	26
2ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	27
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ & ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	27
2.1 Επιχειρηματική και Επενδυτική Αγορά.....	27
2.2 Χρηματοοικονομική Ανάλυση & Ενημέρωση.....	28
2.2.1 Ενημέρωση του Επενδυτικού Κοινού.....	28
2.2.2 Οικονομικές Καταστάσεις	29
2.2.3 Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις	30
2.2.3.1 Όροι και Προϋποθέσεις Κατάρτισης Ενοποιημένων Καταστάσεων	32

2.2.4	Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις και Δυσχέρειες.....	33
2.2.5	Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων και Αριθμοδείκτες.....	35
2.2.5.1	Αριθμοδείκτες και Αναβαλλόμενος Φόρος.....	38
2.3	Επιδράσεις των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων στην Ενημέρωση.....	40
2.4	Ανακεφαλαίωση.....	41
3ο	ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	43
	ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	43
3.1	Οικονομικά Αποτελέσματα και Φορολογία.....	43
3.1.1	Φόρος Εισοδήματος & Μέθοδοι Λογισμού.....	43
3.1.1.1	Μέθοδος του Πληρωτέου Φόρου.....	44
3.1.1.2	Μέθοδος Εξομοίωσης του Φόρου με Έξοδο.....	44
3.2	Λογιστική και Φορολογική Βάση.....	45
3.2.1	Λογιστική Βάση.....	45
3.2.2	Φορολογική Βάση.....	48
3.3	Προσωρινές και Μόνιμες Διαφορές.....	49
3.3.1	Προσωρινές Διαφορές (Temporary Differences).....	49
3.3.1.1	Αναγραφή των Προσωρινών Διαφορών Λογιστικής και Φορολογικής Βάσης.....	51
3.3.2	Μόνιμες Διαφορές (Permanent Differences)	52
3.4	Ο Αναβαλλόμενος Φόρος	54
3.4.1	Αναγνώριση Αναβαλλόμενου Φόρου	54
3.4.2	Καταχώριση Τρέχοντος και Αναβαλλόμενου Φόρου	57
3.4.2.1	Οι Μέθοδοι Ισολογισμού και Κατάστασης Αποτελεσμάτων	58
3.5	Επιδράσεις του Αναβαλλόμενου Φόρου στα Οικονομικά Αποτελέσματα	59
3.5.1.1	Πλήρης και Μερική Βάση Αναγνώρισης Αναβαλλόμενου Φόρου.....	60
3.5.1.2	Διαφορές στην Παρουσίαση του Αναβαλλόμενου Φόρου	62
3.5.1.3	Διαφορές Αναβαλλόμενου Φόρου από Επαναξιολόγηση Περιουσιακού Στοιχείου	63
3.6	Ανακεφαλαίωση.....	64
4ο	ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	66
	ΕΡΕΥΝΑ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	66
4.1	Γενικά - Μεθοδολογία Έρευνας.....	66
4.2	Αποτελέσματα Έρευνας.....	67
5ο	ΚΕΦΑΛΑΙΟ.....	69
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	69
5.1	Συμπεράσματα	69
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	73
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	76
	«Α» Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα	76

«Β» Λίστα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων.....	77
«Γ» Οι Λογιστικές Αρχές Σύμφωνα με το Γ.Λ.Σ.	78
«Δ» Οι Λογιστικές Αρχές Σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α.	80
«Ε» Αριθμοδείκτες Χρηματοοικονομικής Ανάλυσης	81
«ΣΤ» Ερωτηματολόγιο Έρευνας	83

Κατάλογος Πινάκων και Σχεδιαγραμμάτων

Ο Λογιστικός Κύκλος και οι Καταχωρήσεις των Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων	27
3.1 Διαφορές μεταξύ Λογιστικού και Φορολογητέου Κέρδους και Αναβαλλόμενοι Φόροι	44

ΣΥΝΤΟΜΕΥΣΕΙΣ

Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (Σ.Δ.Λ.Π.)

Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.)

Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.)

Εθνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.)

Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ε.Λ.Π.)

Κώδικας Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.)

Κώδικας Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (Κ.Φ.Α.Σ.)

Committee of European Securities Regulators (C.E.S.R.)

Markets in Financial Instruments Directive (MiFID)

Οδηγία για Εσωτερική Πληροφόρηση (Inside Information Directive)

Κατάχρηση / Χειραγώγηση Αγοράς (Market Abuse)

Statement of Standard Accounting Practice (SSAP)

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η απαίτηση των διεθνών κεφαλαιαγορών, των χρηματοδοτικών και των επενδυτικών κύκλων σε ότι αφορά στην ενημέρωση και στην πληροφόρηση τους, επικεντρώνεται στην αύξηση της δυνατότητας εύκολης πρόσβασης σε άμεσα διαθέσιμη πληροφορία σε ότι αφορά στα οικονομικά στοιχεία της παγκόσμιας αγοράς και των επιχειρήσεων μέσα από περιεκτική, έγκυρη και αντικειμενική τους ενημέρωση.

Η ελλιπής ποιοτικά ενημέρωση των επενδυτών δεν είναι σύγχρονο πρόβλημα. Αποτελεί το ερευνητικό αντικείμενο πληθώρας μελετών, μακρόχρονων συνεννοήσεων και έντονων ιστορικά αντιπαράθεσεων μεταξύ των ενδιαφερόμενων και εμπλεκόμενων μερών του χρηματοοικονομικού και επενδυτικού κόσμου. Ωστόσο, απασχολεί έντονα και πλήθος κυβερνητικών και κλαδικών οργανισμών, αρμόδιων φορέων συγκρότησης θεσμικών πλαισίων και μηχανισμών εποπτείας, όπως κυβερνητικοί και διεθνείς οργανισμοί, χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, επιτροπές έρευνας, οργανισμοί εποπτείας και διασφάλισης της νομιμότητας και της διαφάνειας των συναλλαγών, οίκοι αξιολόγησης, ελεγκτικές εταιρείες, φοροτεχνικά γραφεία κλπ. Το ζήτημα της πλήρους και διαφανούς ενημέρωσης παραμένει, ωστόσο, ανοικτό.

Η οικονομική πληροφόρηση κινείται αμφίπλευρα μεταξύ δύο βασικών πεδίων που περιλαμβάνουν:

α. Τις κεφαλαιαγορές, τους διεθνείς οργανισμούς, τους οίκους αξιολόγησης, τα επενδυτικά και χρηματοοικονομικά ιδρύματα και τους διεθνείς θεσμικούς και μη επενδυτές που πιέζουν για διαφάνεια, καθολικότητα, αντιπροσωπευτικότητα και αντικειμενικότητα των λογισμών, των καταχωρήσεων των στοιχείων των δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων, μέσω λεπτομερών, προσβάσιμων και άμεσα διαθέσιμων προς το επενδυτικό κοινό, έγκυρων οικονομικών καταστάσεων

β. Τις επιχειρήσεις, τους κυβερνητικούς φορείς και οργανισμούς που προσπαθούν να συνδυάσουν την διαφάνεια και την αντικειμενικότητα των δημοσιοποιημένων οικονομικών τους καταστάσεων και αποτελεσμάτων με την ελκυστικότητα και την δημιουργία επενδυτικής ευκαιρίας βελτιώνοντας την προοπτική ανάπτυξης τους προκειμένου να προσελκύουν τα απαιτούμενα για την βιωσιμότητα τους επενδυτικά και χρηματοδοτικά κεφάλαια για τις ίδιες και την εγχώρια αγορά.

Η εξεύρεση επενδυτικών και χρηματοδοτικών επιχειρηματικών κεφαλαίων προϋποθέτει επιμελή, συντονισμένη και καλά οργανωμένη, συλλογική προσπάθεια από μέρους των επιχειρήσεων που πολλές φορές τις οδηγεί σε χειρισμούς που προκαλούν συγκρούσεις συμφερόντων και επιδιώξεων, δημιουργώντας έτσι αντιθέσεις και αντιπαραθέσεις με βασικό ζημιωμένο το επενδυτικό κοινό και τις αγορές, χωρίς να αφήνει ανεπηρέαστες τις ίδιες τις επιχειρήσεις, την εθνική οικονομία και την παγκόσμια ανάπτυξη γενικότερα.

Η ανάγκη για στροφή των προσανατολισμών των οργανωμένων οντοτήτων και δομών προς τον εκσυγχρονισμό και την εξωστρέφεια για την εξασφάλιση μιας συνεχούς αναπτυξιακής πορείας αποτελεί υποχρέωση εξαιτίας των τρεχουσών εξελίξεων και των διεθνών αλλαγών, υπογραμμίζοντας την στρατηγική σημασία της δημιουργίας ενός ισχυρού ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος απέναντι στη παγκοσμιοποιημένη πλέον αγορά.

Οι επιχειρήσεις όλων των κατηγοριών, (ατομικές, όμιλοι, τοπικές, εθνικές, διεθνείς πολυεθνικές) κάθε κλάδου και αντικείμενου δραστηριοποίησης, καταβάλλουν αξιόλογες προσπάθειες να ανταποκριθούν επαρκώς στις συνεχείς αλλαγές τόσο με τη διαμόρφωση των βασικών δομών της οργανωσιακής τους κουλτούρας, του επιχειρηματικού τους μοντέλου και των μεθόδων λειτουργίας τους, όσο και με την αναβάθμιση των προτύπων και των διαδικασιών λογισμού, καταχωρήσεων και δημοσιοποίησης των οικονομικών τους αποτελεσμάτων σε διεθνές επίπεδο.

Η ανάγκη δημιουργίας ενός ενιαίου, καθολικού πλαισίου κανόνων και αρχών υπολογισμού και λογιστικής καταχώρησης οικονομικών στοιχείων και αποτελεσμάτων οδήγησε στη καθιέρωση εθνικών και διεθνών λογιστικών προτύπων και λογιστικών αρχών.

1ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΕ ΒΑΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ

1.1 Δομή

Εντοπίζοντας την σημασία της μετάβασης από κλαδικά και εθνικά σε πιο καθολικά και διεθνοποιημένα λογιστικά σχήματα και δομές, η παρούσα μελέτη ερευνά τις προοπτικές και τις δυνατότητες που αποκτά η πληροφόρηση των επενδυτών μέσα από τις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων, με το πέρασμα από τα εθνικά λογιστικά πρότυπα και αρχές στα διεθνή με έμφαση στην εφαρμογή της πρόσφατα λογιστικής αρχής της αναβαλλόμενης φορολογίας.¹

Η εργασία αποτελείται από πέντε κεφάλαια:

- Στο πρώτο γίνεται σύντομη αναφορά στις θεμελιώδεις λογιστικές έννοιες, κανόνες, αρχές και πρότυπα που χρησιμοποιούνται για την σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων.
- Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται εισαγωγή στις οικονομικές μεμονωμένες και ενοποιημένες καταστάσεις των ομίλων και στις περιοδικές εταιρικές οικονομικές δημοσιεύσεις και χρηματοοικονομικές αναλύσεις ενημέρωσης των διεθνών επενδυτών.
- Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην έννοια και στις αρχές της φορολογίας εισοδήματος, της αναβαλλόμενης φορολογίας και των επιδράσεων που ασκούν στις επενδύσεις.
- Στο τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζονται τα αποτελέσματα μικρής κλίμακας έρευνας που διεξήχθη μέσω συνεντεύξεων με στελέχη της χρηματαγοράς και επιχειρήσεων στο πλαίσιο της διερεύνησης των επιδράσεων που ασκούν τα ανωτέρω στην ενημέρωση και στη λήψη αποφάσεων.
- Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο εξάγονται τα συμπεράσματα της εμπειρικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε.

¹ Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο Νο 12

1.2 Γενικές Λογιστικές Έννοιες & Χρηματοοικονομικοί Όροι

Για την καλύτερη παρακολούθηση του αντικειμένου παρουσιάζονται ακολούθως συνοπτικά θεμελιώδεις λογιστικές έννοιες και χρηματοοικονομικοί όροι που χρησιμοποιήθηκαν στη μελέτη με στόχο να γίνουν άμεσα αντιληπτές περισσότερο σύνθετες έννοιες και όροι που σχετίζονται με το αντικείμενο μελέτης: ²

α. Οντότητα (Entity)

Οντότητα αποτελεί κάθε φυσικό ή νομικό ή ένωση προσώπων, επιχείρηση ή οργανισμός κερδοσκοπικού ή μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που ανήκει στον ιδιωτικό ή στον δημόσιο τομέα και υπόκειται στο φορολογικό νόμο.

β. Αναγνώριση (Recognition)

Η αναγνώριση ενός στοιχείου (περιουσιακού στοιχείου, υποχρέωσης, εισοδήματος, εξόδου, κέρδους ή ζημιάς μιας οντότητας) αφορά στη διαδικασία αποδοχής, έγκρισης και ενσωμάτωσης του σε εταιρικό ισολογισμό και κατάσταση αποτελεσμάτων εφόσον σύμφωνα με τη φορολογική νομοθεσία ικανοποιούνται τα ακόλουθα:

- 1). Διασφάλιση υψηλής πιθανότητας μελλοντικά οικονομικά από αυτό οφέλη να εισρεύσουν ή να εκρεύσουν από την επιχείρηση
- 2). Αξιόπιστη επιμέτρηση του κόστους ή της αξίας του

Η αρχική αναγνώριση (Initial Recognition), αφορά στην πρώτη λογιστική καταχώρηση ενός στοιχείου στο σύστημα των εταιρικών χρηματοοικονομικών καταστάσεων της.

γ. Δεδουλευμένο ή Πραγματοποίηση (Accrual Principle)

Λογιστική αρχή με την οποία οι επιπτώσεις των συναλλαγών μιας επιχείρησης αναγνωρίζονται και καταχωρούνται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της όσο αυτές προκύπτουν και όχι όταν ταμειακά διακανονίζονται.

δ. Κόστος Κτήσης Περιουσιακού Στοιχείου ή Υπηρεσίας (Acquisition Cost or Purchase Price of Assets and Services)

Το χρηματικό ποσό ή χρηματικό ισοδύναμο ή η εύλογη αξία του ανταλλάγματος που δίνεται για την αγορά στοιχείου ή υπηρεσίας, συμπεριλαμβανομένων των όποιων συνδεδεμένων με αυτή δαπάνες κτήσης και απαλλασσόμενη οποιασδήποτε μείωσης κόστους.

ε. Εύλογη Αξία (Fair Value)

² Νόμος Ν. 4308/2014, Παράρτημα Α

Η αξία ανταλλαγής ενός περιουσιακού στοιχείου ή διακανονισμού μιας υποχρέωσης, μεταξύ πρόθυμων και ενήμερων συναλλασσόμενων μερών που ενεργούν υπό κανονικές συνθήκες αγοράς.

στ. Αξία Χρήσης (Value in Use)

Η παρούσα αξία όλων των αναμενόμενων μελλοντικών ταμειακών ροών από τη χρήση ενός περιουσιακού στοιχείου έως και το τέλος της ωφέλιμης του ζωής.

ζ. Ανακτήσιμη αξία (Recoverable Amount)

Το μεγαλύτερο ποσό της αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου που προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ της αξίας χρήσης και της εύλογης αξίας του, μειωμένης κατά το κόστος πώλησης.

η. Λογιστική Αξία (Book Value or Carrying Amount)

Η αξία με την οποία ένα στοιχείο καταχωρείται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις μιας επιχείρησης εφόσον αφαιρεθούν τυχόν διορθώσεις από την αρχική του λογιστική αξία προκειμένου να προκύψει η καθαρή του αξία (net book value).

θ. Φορολογική βάση (Tax Basis)

Η αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης όπως αυτή υπολογίζεται και αναγνωρίζεται για σκοπούς φορολογίας εισοδήματος.

ι. Λογιστικό Αποτέλεσμα (Financial Results)

Το καθαρό κέρδος ή ζημία μιας περιόδου που προκύπτει πριν την αφαίρεση του φόρου.

ια. Αναπροσαρμογή (Revaluation)

Η μεταβολή του υπολοίπου της αξίας ενός στοιχείου του ισολογισμού μιας επιχείρησης λόγω επανεκτίμησης του.

ιβ. Προσαρμογή της Αξίας (Value Adjustment)

Η μείωση της λογιστικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου μιας επιχείρησης λόγω απόσβεσης ή απομείωσης.

ιγ. Απόσβεση (Depreciation, Amortization)

Η συστηματική κατανομή μιας αποσβεστέας αξίας στην διάρκεια της ωφέλιμης ζωής ενός περιουσιακού στοιχείου μιας επιχείρησης .

ιδ. Αποσβέσιμο Κόστος ή Ποσό, Πάγια Στοιχεία (Amortized or Depreciable Cost or Amount, Fixed Assets)

Το ποσό στο οποίο ένα πάγιο στοιχείο επιμετράται κατά την αρχική του αναγνώριση, μειωμένο κατά τις σωρευμένες αποσβέσεις και απομειώσεις.

ιε. Εισόδημα (Income)

Οι αυξήσεις σε οικονομικά οφέλη κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς με τη μορφή εισροών (αύξηση των περιουσιακών στοιχείων ή μείωση των υποχρεώσεων) που οδηγούν σε αυξήσεις της καθαρής θέσης, μιας επιχείρησης, εξαιρούμενων τυχών συνεισφορών των ιδιοκτητών της.

ιστ. Φορολογητέο Εισόδημα ή Φορολογική Ζημία (Taxable Income or Loss)

Το ποσό του κέρδους ή της ζημίας μιας χρήσης, που προσδιορίζεται σύμφωνα με τους κανόνες που έχουν τεθεί από τις φορολογικές αρχές, επί του οποίου είναι πληρωτέοι ή επιστρεπτέοι οι φόροι εισοδήματος.

ιζ. Καθαρή θέση (Equity)

Η διαφορά μεταξύ των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων μιας οντότητας.

ιη. Τρέχων φόρος (Current Tax)

Το ποσό φόρου εισοδήματος που οφείλεται ή απαιτείται βάσει νομοθεσίας σε σχέση με τα φορολογικά κέρδη ή ζημιές μιας περιόδου.

ιθ. Φόρος Εισοδήματος (Έξοδο ή Εισόδημα) (Income Tax, Expense or Income)

Το άθροισμα του τρέχοντος φόρου (έξοδου ή εισοδήματος) και του αναβαλλόμενου φόρου (έξοδο ή εισόδημα) της κατάστασης αποτελεσμάτων και περιλαμβάνει:

- 1). Τον τρέχοντα φόρο (έξοδο ή εισόδημα) που αναλογεί στην περίοδο
- 2). Τις διαφορές φορολογικού ελέγχου για φόρο εισοδήματος
- 3). Τις προσαυξήσεις που προκύπτουν στην περίοδο από φορολογικό έλεγχο της τρέχουσας ή προηγούμενων περιόδων
- 4). Τις προβλέψεις για φόρο εισοδήματος της περιόδου που θα προκύψει από μελλοντικό φορολογικό έλεγχο
- 5). Τον αναβαλλόμενο φόρο (έξοδο ή εισόδημα)

κ. Δημιουργική Λογιστική (Creative Accounting)

Η χρησιμοποίηση λογιστικών πρακτικών, κανόνων και προτύπων με πλάγιο τρόπο προκειμένου τον μετασχηματισμό των λογιστικών καταχωρήσεων από την πραγματική τους κατάσταση σε επιθυμητή.

1.3 Βασικές Έννοιες και Όροι Αναβαλλόμενης Φορολογίας

1.3.1 Αναβαλλόμενα Φορολογικά Στοιχεία Ενεργητικού (Deffered Tax Assets)

Τα αναβαλλόμενα φορολογικά στοιχεία ενεργητικού (ή αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση) που αφορούν στο ποσό του φόρου εισοδήματος που είναι ανακτήσιμος σε μελλοντικές περιόδους από εκπιπόμενες προσωρινές διαφορές και μεταφερόμενους αχρησιμοποίητους πιστωτικούς φόρους (tax credits) ή μεταφερόμενες φορολογικές ζημίες και δημιουργεί έσοδο φόρου.

Σύμφωνα με την νομοθεσία, κάθε μεταφορά εις νέον τυχόν φορολογικών ζημιών ή πιστωτικών φόρων, προβλέπεται να αναγνωρίζεται με παράλληλη αναγνώριση μιας αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, εφόσον όμως αναμένεται με βεβαιότητα ότι στο μέλλον θα υπάρξει ικανό φορολογητέο εισόδημα που θα την αντισταθμίσει.³

Για την διαδικασία, ωστόσο, της εκτίμησης της βεβαιότητας αποκόμισης ενός τέτοιου ικανού μελλοντικού φορολογητέου κέρδους λαμβάνεται προηγούμενα υπόψη ότι:

- α. Η οικονομική μονάδα αναμένεται στο μέλλον να αποκτήσει φορολογητέα κέρδη και όχι ζημία
- β. Θα υπάρξουν αφαιρετέες προσωρινές διαφορές που θα δημιουργήσουν αφαιρετέα ποσά από το μελλοντικό φορολογητέο κέρδος, όταν η λογιστική τους αξία θα διακανονισθεί / ανακτηθεί
- γ. Θα εφαρμοστεί αυστηρός προγραμματισμός που θα δημιουργήσει φορολογητέο κέρδος βάσει προβλεπόμενων εσόδων στην βάση της υλοποίησης κάποιου επιχειρηματικού σχεδίου (Business Plan) ή μιας επενδυτικής / προωθητικής προσπάθειας πριν την εκπνοή αχρησιμοποίητων φορολογικών ζημιών ή αχρησιμοποίητων πιστωτικών φόρων εντός της επόμενης πενταετίας
- δ. Θα υπάρξουν επαρκείς φορολογητέες προσωρινές διαφορές, που θα οδηγήσουν σε φορολογητέα ποσά επί των οποίων αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες ή πιστωτικοί φόροι θα χρησιμοποιηθούν πριν τη λήξη του πενταετούς δικαιώματος συμψηφισμού τους
- ε. Θα υπάρξουν αχρησιμοποίητες φορολογικές ζημίες από έκτακτα γεγονότα ή αιτίες (ιδιάζουσες και σπάνιες να επανεμφανιστούν)

³ Ν.4308/2014 και Δ.Λ.Π. 12

Εφόσον δεν αναμένεται να υπάρξει φορολογητέο κέρδος, δεν αναγνωρίζεται αναβαλλόμενη φορολογική απαίτηση.

Μερικά παραδείγματα περιπτώσεων ποσών που προκαλούν αναβαλλόμενες απαιτήσεις αποτελούν οι:

- α. Δαπάνες παροχών αποχώρησης προσωπικού, οι οποίες, ενώ διαμορφώνουν το λογιστικό αποτέλεσμα μιας χρήσεως, φορολογικά εκπίπτουν κατά την χρήση που καταβάλλονται
- β. Δαπάνες επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας για πάγιο εξοπλισμό, οι οποίες, ενώ καταχωρούνται λογιστικά στη χρήση που πραγματοποιούνται, δεν εκπίπτουν φορολογικά στην ίδια χρήση, αλλά ισόποσα σε τρία χρόνια.⁴

1.3.2 Αναβαλλόμενα Φορολογικά Στοιχεία Παθητικού (Deferred Tax Liabilities)

Αναβαλλόμενα στοιχεία παθητικού ή αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις είναι τα ποσά του φόρου εισοδήματος μιας περιόδου λόγω φορολογητέων προσωρινών διαφορών, πληρωτέα σε μελλοντικές χρονικές στιγμές από αυτή που προέκυψαν, δημιουργώντας ένα έξοδο φόρου.

Κάθε καταχώρηση στον ισολογισμό ενός περιουσιακού στοιχείου γίνεται υπό την προϋπόθεση ότι η λογιστική του αξία μελλοντικά θα ανακτηθεί με τη μορφή οικονομικών ωφελειών, που θα εισρεύσουν στην επιχείρηση σε μελλοντικές χρήσεις.

Όταν όμως η λογιστική αξία του περιουσιακού στοιχείου φτάσει να υπερβαίνει τη φορολογική του αξία, το ποσό των φορολογητέων οικονομικών ωφελειών θα υπερβαίνει το ποσό που επιτρέπεται για έκπτωση από το φορολογητέο εισόδημα.

Η διαφορά αυτή που προκύπτει αποτελεί μια φορολογητέα προσωρινή διαφορά και η υποχρέωση πληρωμής του προκύπτοντος φόρου σε μελλοντικές χρήσεις είναι μια αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση, η οποία επιπλέον προκύπτει και στις περιπτώσεις όπου:⁵

- α. Τα αναγνωρίσιμα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις που αναλήφθηκαν αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους, χωρίς να γίνει ισοδύναμη προσαρμογή για φορολογικούς σκοπούς⁶
- β. Περιουσιακά στοιχεία αναπροσαρμόζονται, χωρίς να γίνει ισοδύναμη προσαρμογή για φορολογικούς σκοπούς
- γ. Προκύπτει υπεραξία από συνένωση επιχειρήσεων

⁴ Πρόβλεψη τριών χρόνων με βάση τα ελληνικά δεδομένα

⁵ Παραγράφοι 17 και 18 του ΔΛΠ 12 «Φόρος Εισοδήματος»

⁶ Δ.Π.Χ.Α. 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων»

- δ. Η φορολογική βάση περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης κατά την αρχική αναγνώριση διαφέρει από την αρχική λογιστική αξία⁷
- ε. Η λογιστική αξία των επενδύσεων σε θυγατρικές, υποκαταστήματα και συγγενείς επιχειρήσεις ή των συμμετοχών σε κοινές ρυθμίσεις είναι διαφορετική από τη φορολογική βάση της επένδυσης ή της συμμετοχής

Παραδείγματα περιπτώσεων ποσών που προκαλούν αναβαλλόμενες υποχρεώσεις είναι:

- α. Έσοδα τόκων που καταχωρούνται λογιστικά με βάση χρονική αναλογία, αλλά φορολογούνται στη χρήση που εισπράττονται
- β. αποσβέσεις περιουσιακών στοιχείων που υπολογίζονται σύμφωνα με τον ισχύοντα φορολογικό νόμο με μεγαλύτερα ποσοστά από εκείνα που αντιστοιχούν στην ωφέλιμη ζωή τους
- γ. Δαπάνες αναπτύξεως οι οποίες φορολογικά εκπίπτουν κατά την χρήση που πραγματοποιούνται, αλλά λογιστικά επιβαρύνουν περισσότερες χρήσεις μέσω αποσβέσεων

⁷ Παράδειγμα όταν μια οικονομική οντότητα ωφελείται από μη φορολογητέες κρατικές επιχορηγήσεις που αφορούν σε περιουσιακά στοιχεία

1.4 Βασικές Έννοιες Οικονομικών Καταστάσεων

1.4.1 Οικονομικές Καταστάσεις (Financial Statements)

Οι οικονομικές καταστάσεις αποτελούν δομημένες οικονομικές απεικονίσεις της οικονομικής θέσεως μιας επιχείρησης και των συναλλαγών της για συγκεκριμένη χρονική περίοδο.

Σκοπός τους είναι η παροχή πληροφοριών σχετικά με την οικονομική θέση, την αποδοτικότητα, και τις μεταβολές μιας επιχείρησης.

Οι πρώτες παρέχονται μέσω των Ισολογισμών, οι δεύτερες από την Κατάσταση Αποτελεσμάτων χρήσης, ενώ οι τελευταίες από τη Κατάσταση Μεταβολών που περιλαμβάνεται στις οικονομικές καταστάσεις.

Παρότι μπορεί οι οικονομικές καταστάσεις από χώρα σε χώρα να φαίνονται όμοιες, παρουσιάζουν και πολλές διαφορές που οφείλονται στη ποικιλία και στην ιδιομορφία των κοινωνικών, των οικονομικών και των νομικών συνθηκών, χωρίς να εξαιρούνται η κουλτούρα, η τεχνολογία και οι κυβερνητικές πολιτικές.

Στην Ελλάδα οι οικονομικές οντότητες του περί «Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων, Συναφών Ρυθμίσεων και Άλλων Διατάξεων» του νόμου Ν.4308/2014, τηρούν υποχρεωτικά από το 2015 λογιστικό σύστημα που να παρακολουθεί τη λογιστική βάση των ακόλουθων στοιχείων:

- α. Εσόδων, Εξόδων
- β. Περιουσιακών Στοιχείων
- γ. Υποχρεώσεων
- δ. Καθαρής Θέσης

Τα ανωτέρω στοιχεία μαζί με το στοιχείο «Ίδια Κεφάλαια» παρακολουθούνταν και προηγούμενα στη λογιστική και φορολογική τους βάση, ωστόσο, οφείλουν να παρουσιάζονται υποχρεωτικά και στις ακόλουθες χρηματοοικονομικές καταστάσεις:

- α. Ισολογισμό ή Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης
- β. Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσεως
- γ. Κατάσταση Μεταβολών Ίδιων Κεφαλαίων ή Καθαρής Θέσης ⁸
- δ. Κατάσταση Ταμειακών Ροών ή Χρηματοροών ⁹

⁸ Δεν ισχύει για μικρές και πολύ μικρές κατηγορίες οντοτήτων

⁹ Δεν ισχύει για μεσαίες, μικρές και πολύ μικρές κατηγορίες οντοτήτων

- ε. Προσάρτημα ή Σημειώσεις
- στ. Χρηματοοικονομική Επισκόπηση Διοίκησης, με ειδικές, χρηματοοικονομικής φύσης, πληροφορίες ⁷
- ζ. Αναφορές ή Καταστάσεις, για περιβαλλοντικά θέματα ή θέματα προστιθέμενης αξίας ⁷

Για την εναρμόνιση των κανόνων, των λογιστικών προτύπων και των διαδικασιών που σχετίζονται με την κατάρτιση και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων, προκειμένου στην ασφαλή ενημέρωση για λήψη απόφασης αγοράς ή πώλησης μετοχών σε προνομιακές τιμές και στο σωστό χρόνο, ή στην ενημέρωση επί της κερδοφορίας των επιχειρήσεων κλπ, έχουν επιβληθεί και καθιερωθεί από τους αρμόδιους φορείς, συγκεκριμένες θεμελιώδεις λογιστικές αρχές που αφορούν στην σύνταξη και στη παρουσίαση τους.

Οι οικονομικές καταστάσεις οφείλουν, για την ανταπόκριση στους σκοπούς για την οποία συντάσσονται, να ανταποκρίνονται σε δύο βασικές καταρχήν **παραδοχές**:

- α. Αυτοτέλειας των χρήσεων
- β. Συνεχιζόμενης δραστηριότητας

και σε τέσσερα θεμελιώδη ποιοτικά **χαρακτηριστικά**:

- α. Κατανοητότητα
- β. Συνάφεια μεταξύ των γεγονότων (παρελθόντα, παρόντα)
- γ. Αξιοπιστία
- δ. Συγκρισιμότητα

1.5 Βασικές Έννοιες Λογιστικών Προτύπων & Λογιστικών Αρχών

1.5.1 Λογιστικά Πρότυπα

Τα Λογιστικά Πρότυπα αφορούν στην οργάνωση της λογιστικής των επιχειρήσεων σε ότι αφορά λογιστικές αρχές και κανόνες, σε εθνική και διεθνή κλίμακα. Αναφέρονται σε προσδιορισμένες κυρίως και κατά κανόνα κοινές ανάγκες γενικής λογιστικής, της χρηματοοικονομικής και της φορολογίας

1.5.1.1 Εθνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Accounting Plan)

Είναι σημαντικός ο ρόλος των Εθνικών Λογιστικών Σχεδίων στην οργάνωση σε εθνικό επίπεδο του πλαισίου κανόνων και αρχών προκειμένου την δημιουργία των προϋποθέσεων νομιμότητας,

εγκυρότητας και διαφάνειας για την εξαγωγή συμπερασμάτων, την λήψη αποφάσεων και την εφαρμογή συνδεδεμένων ενεργειών.

Στην Ελλάδα με το Εθνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.) οργανώθηκε σε εθνική κλίμακα η λογιστική διεργασία που διεξάγεται μέσα σε μια ελληνική επιχείρηση με τρόπο ορθολογικό και ομοιόμορφο (Τουρνά Γερμανού, 2003).

Στόχο του ελληνικού Ε.Γ.Λ.Σ. αποτελεί η τυποποίηση και η απλούστευση της λογιστικής των επιχειρήσεων με σκοπό την εξασφάλιση ομοιογενών, σαφών και ορθών στοιχείων και πληροφοριών, σχετικών με την περιουσιακή διάρθρωση, την οικονομική κατάσταση και τη δραστηριότητα των επιχειρήσεων για τη διευκόλυνση όλων των εντός και εκτός ενδιαφερομένων μερών και προκειμένου τη λήψη ορθών επιχειρηματικών και επενδυτικών αποφάσεων (Γρηγοράκος, 2013).

Με το Εθνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο θεσμοθετήθηκε ενιαίος τύπος στις δημοσιευόμενες οικονομικές καταστάσεις, όπως του ισολογισμού, των αποτελεσμάτων χρήσης κλπ.

1.5.1.2 Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, Ε.Λ.Π. (Greek Accounting Standards)

Τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, διακρίνονται για την πληρότητα τους στις παρεχόμενες πληροφορίες των οικονομικών καταστάσεων, ώστε ο αναγνώστης τους να αποκτά ξεκάθαρη εικόνα για την εταιρία και σε καμία περίπτωση δεν αποτελούν απαρχαιωμένες ρυθμίσεις.

Τόσο τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα, όσο και η σχετική νομοθεσία που τα εισάγει,¹⁰ περιέχουν ρυθμίσεις οι οποίες αναπροσαρμόζονται συνεχώς στις οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το Δίκαιο των Εταιριών. Παρόλα αυτά, η εισαγωγή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, έφερε εξαιρετικά σημαντικές αλλαγές στον τρόπο σύνταξης και παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων. (Δ. Τζανάτος, 2008)

Στην Ελλάδα από το 2015 οι επιχειρήσεις εφαρμόζουν τα βάση του νόμου Ν.4308/2014 Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (Ε.Λ.Π.), για τις λογιστικές τους χρήσεις που αρχίζουν από την ίδια χρονιά και αντικαθιστούν στο σύνολο του το προηγθέντα Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών (Κ.Φ.Α.Σ.), όπου προβλέπονται αλλαγές στην τήρηση των λογιστικών αρχείων, βιβλίων και στοιχείων. (Παράρτημα «Α»).

Η πληθώρα των νόμων που δυσκόλευε τον τρόπο κατάρτισης και εμφάνισης των οικονομικών καταστάσεων, την στιγμή παράλληλα που προσπαθούσε να προβάλλει αναπτυξιακά κίνητρα, τώρα

¹⁰ Ν. 2190/20

πλέον περιορίζεται σε ένα ενιαίο βασικό πλαίσιο σύνταξης και εμφάνισης οικονομικών καταστάσεων, που ενσωματώνει τον Κοινοτικό Νόμο 2190/20, το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο και τα επιμέρους Κλαδικά Λογιστικά Σχέδια, όπως για παράδειγμα των τραπεζών και των ασφαλιστικών επιχειρήσεων.

Ακόμη και σε ειδικές περιπτώσεις εξαιρέσεων από τα «Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα» (π.χ. η περίπτωση του Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων που αποτελεί φορολογικό νόμο) διατηρείται πρόβλεψη μέσω διατάξεων σχετικά με αποτιμήσεις, δημιουργία και παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων (Δ. Τζανάτος, 2008)

1.5.1.3 Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, ΔΛΠ (International Accounting Standards)

Ιστορικά η τυποποίηση της λογιστικής πληροφορίας έχει τις ρίζες της στις Η.Π.Α.

Το 1934 η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. για την αξιοπιστία και η συγκρισιμότητα των οικονομικών καταστάσεων των εισηγμένων επιχειρήσεων, καθιέρωσε τυποποιημένες και κοινά αποδεκτές αρχές και κανόνες λογιστικής.

Το 1972 οι αρμοδιότητες περνάνε στον ιδιωτικό τομέα, με την ίδρυση του Συμβουλίου Επιτροπής Χρηματοοικονομικών και Λογιστικών Προτύπων (FASB, Financial Accounting Standards Board), κύριο όργανο λογιστικής τυποποίησης στις Η.Π.Α. μέχρι και σήμερα. Στις υπόλοιπες χώρες παγκοσμίως δεν υπήρξε ανάλογη κίνηση, με αποτέλεσμα την εναρμόνιση με εθνικά λογιστικά κυρίως πρότυπα, τα οποία όμως, με την παγκοσμιοποιημένη οικονομία, κεφαλαιαγορά επενδύσεων και τις πολυεθνικές ανά τον κόσμο, γρήγορα αποδείχθηκαν ανεπαρκή και έτσι η στροφή σε διεθνοποιημένα πρότυπα έγινε αναγκαία.

Το 2001 η επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Committee, I.A.S.C.) από την αρχική συμφωνία Λογιστικών Προτύπων το 1973, οδήγησε στο Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (International Accounting Standards Board, I.A.S.B.) με έδρα το Λονδίνο που ανέπτυξε τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, Δ.Π.Χ.Α. (International Financial Reporting Standards, IFRS) και κατέστηκε το υπεύθυνο όργανο να:¹¹

- α) Διαμορφώνει και δημοσιεύει λογιστικά πρότυπα
- β) Προωθεί την παγκόσμια αποδοχή και τήρησή τους
- γ) Εργάζεται για τη βελτίωση και την εναρμόνιση των κανόνων, των λογιστικών προτύπων και των διαδικασιών, που είναι σχετικά με τη παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων

¹¹ Κανονισμός 1606/2002 της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το 2002 ενσωματώθηκαν στην ελληνική νομοθεσία, μετά την υιοθέτηση τους από την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και παράλληλα η υποχρέωση εφαρμογής τους στην κατάρτιση δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων, από ανώνυμες εταιρίες, των οποίων οι μετοχές είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

Το 2003 η εφαρμογή τους επεκτάθηκε προς αντικατάσταση των Ελληνικών Γενικών Λογιστικών Κανόνων, δημιουργώντας το νέο πλαίσιο κανόνων και φιλοσοφίας στην Ελλάδα.¹² (Παράρτημα «B»).

Με το νόμο Ν. 4308/2014 και βάση της 34/2013 Ευρωπαϊκής οδηγίας και του 1606/2002 Ευρωπαϊκού κανονισμού,¹³ ενοποιώντας όλους τους μέχρι πρόσφατα διάσπαρτους εθνικούς και κοινοτικούς λογιστικούς κανόνες,¹⁴ γίνεται πλέον υποχρεωτική παράλληλα και η εφαρμογή των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.),¹⁵ στην σύνταξη των ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών τους καταστάσεων σε ελληνικές επιχειρήσεις, υποχρεωτικά για συγκεκριμένες προς το παρόν κατηγορίες και προαιρετικά στις υπόλοιπες.

Οι εταιρείες που συμμετέχουν διεθνώς σε οργανωμένες χρηματιστηριακές αγορές αλλά και οι εταιρείες χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ελλάδας, οφείλουν όλες ανεξαιρέτα να χρησιμοποιούν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Η σωστή και ποιοτική εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αποτελεί βασικό παράγοντα για την επιτυχή και αποτελεσματική υποστήριξη της πληροφόρησης που δίνουν οι Οικονομικές Καταστάσεις των επιχειρήσεων, όταν αυτές συντάσσονται σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, καθώς έτσι μετατρέπονται σε πολύτιμο εργαλείο ενημέρωσης για την λήψη οικονομικών, χρηματοοικονομικών, λογιστικών, επιχειρηματικών και επενδυτικών αποφάσεων από τις διοικήσεις, επιχειρηματίες, τράπεζες, θεσμικούς επενδυτές, οικονομικούς αναλυτές, εποπτικές και

¹² Ν. 2992/2002, ΦΕΚ 54 Α΄

¹³ Οντότητες Δημοσίου Ενδιαφέροντος, Θυγατρικές Οντότητες εγκατεστημένες στην Ελλάδα με μετοχές ή άλλες κινητές αξίες εισηγμένες σε οργανωμένη αγορά κράτους-μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εφόσον αντιπροσωπεύουν ατομικά ή αθροιστικά ποσοστό μεγαλύτερο από 5% του καθαρού κύκλου εργασιών ή του ενεργητικού ή του μέσου όρου των εργαζόμενων της μητρικής, Χρηματοδοτικά Ιδρύματα ειδικής περίπτωσης του 575/ 2013 Κανονισμού της ΕΕ εφόσον υπόκεινται σε απαιτήσεις κεφαλαιακής επάρκειας, Ανώνυμες Εταιρείες παροχής επενδυτικών υπηρεσιών του ν. 3606/2007 (Οδηγία 2004/39/ΕΚ), Ανώνυμες Εταιρείες επενδύσεων χαρτοφυλακίου του ν. 3371/2005, Ανώνυμες Εταιρείες επενδύσεων σε ακίνητη περιουσία του ν. 2778/1999, Ανώνυμες Εταιρείες κεφαλαίου επιχειρηματικών συμμετοχών του ν. 2367/1995, Ανώνυμες Εταιρείες διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων του ν. 4099/2012 και τέλος Οντότητες Χαρτοφυλακίου

¹⁴ Ν.2190/1920, Ν.3190/1955, Ν.4095/2012 κα

¹⁵ Τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΠΧΑ), International Financial Reporting Standards (IFRS), συμπεριλαμβανομένων των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΔΛΠ), International Accounting Standards, είναι πρότυπα που προβλέπει ο Κανονισμός 1606/2002 της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

κυβερνητικές αρχές και άλλους παράγοντες του διεθνούς χρηματοπιστωτικού χώρου και κεφαλαιαγοράς. Έρευνα, εάν η υποχρεωτική υιοθέτηση των ΔΠΧΑ έχει θετικό αντίκτυπο στην αγορά κεφαλαίων λόγω της αύξησης της συγκρισιμότητας των οικονομικών καταστάσεων, έδειξε ότι η υιοθέτηση των ΔΠΧΑ βελτιώνει το βαθμό σύγκρισης των οικονομικών καταστάσεων και μειώνει την ωφέλεια από την εσωτερική πληροφόρηση, καθώς μειώθηκε το ενδιαφέρον για την εξεύρεση εμπιστευτικών πληροφοριών. Η υιοθέτηση των ΔΠΧΑ, βελτιώνοντας το βαθμό σύγκρισης, μείωσε την ικανότητα των έσω να εκμεταλλευτούν εμπιστευτικές πληροφορίες (Brochet F, et. al., 2014).

1.5.2 Λογιστικές Αρχές (Accounting Principles)

Οι λογιστικές αρχές αποτελούν θεμελιώδεις κανόνες και οδηγίες που καθορίζουν το πλαίσιο συγκρότησης και λειτουργίας ενός Εθνικού ή Διεθνούς Λογιστικού Συστήματος.

Μια συνοπτική αναφορά στις βασικότερες λογιστικές αρχές σύμφωνα με το Εθνικό Γ.Λ.Σ., (Παράρτημα «Γ») τα Δ.Λ.Π. (Παράρτημα «Δ») και τις Διερμηνείες δίνονται ακολούθως:

1.5.2.1 Λογιστικές Αρχές Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ

- α. Αρχή της Λογιστικής Μονάδας, (Accounting Unit Principle)
- β. Αρχή του Ιστορικού Κόστους, (Historical Cost Principle)
- γ. Αρχή της Συνέχειας, (Continuity Principle)
- δ. Αρχή της Περιοδικότητας, (Periodicity Principle)
- ε. Αρχή της Αυτοτέλειας των Χρήσεων, (Independence Principle)
- στ. Αρχή της Αντικειμενικότητας, (Objectivity Principle)
- ζ. Αρχή της Συντηρητικότητας, (Conservatism Principle)
- η. Αρχή του Δεδουλευμένου των εσόδων & εξόδων, (Revenue & Expense Accrual Principle)
- θ. Αρχή της Συνέπειας & Ομοιομορφίας, (Consistency Principle)
- ι. Αρχή της Σημαντικότητας, (Materiality Principle)
- ια. Αρχή του Μη Συμψηφισμού, (non-Revenue compensation Principle)
- ιβ. Αρχή της Αναγνώρισης των Εσόδων, (Revenue Recognition Principle)
- ιγ. Αρχή της Συσχέτισης Εσόδων και Εξόδων, (Matching Principle)
- ιδ. Αρχή της Συγκριτικής Πληροφόρησης, (Comparable Information Principle)
- ιε. Αρχή της Συγκρισιμότητας, (Comparability Principle)
- ιστ. Αρχή της Αποκάλυψης, Πλήρους Γνωστοποίησης, (Full Disclosure Principle)

1.5.2.2 Λογιστικές Αρχές Σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α. και Δ.Λ.Π.

Από το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων έχουν καταρτιστεί τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, που είναι πρότυπα και διερμηνείες που περιλαμβάνουν τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.), τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (Δ.Λ.Π.) και τις Διερμηνείες ¹⁶ καθώς και τις βασικότερες λογιστικές αρχές σύμφωνα με τις οποίες συντάσσονται οι οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων που είναι οι ακόλουθες:

- α. Αρχή της Συνεχιζόμενης Δραστηριότητας, (Going Concern Principle)
- β. Αρχή της Ακριβοδίκαιης Παρουσίασης, (Faithful Representation of Transactions Principle)
- γ. Αρχή του Δεδουλευμένου των εσόδων & εξόδων, (Revenue & Expense Accrual Principle)
- δ. Αρχή της Αυτοτέλειας των Χρήσεων, (Independence Principle)
- ε. Αρχή της Αντικειμενικότητας, (Objectivity Principle)
- στ. Αρχή της Συγκρισιμότητας, (Comparability Principle)
- ζ. Αρχή της Αναγνώρισης των Εσόδων, (Revenue Recognition Principle)
- η. Αρχή της Συσχέτισης Εσόδων και Εξόδων, (Matching Principle)
- θ. Αρχή της Αποκάλυψης, Πλήρους Γνωστοποίησης, (Full Disclosure Principle)

1.5.2.3 Προσάρτημα Οικονομικών Καταστάσεων

Στο Προσάρτημα των οικονομικών καταστάσεων αναγράφονται οι βάσεις κατάρτισης των οικονομικών καταστάσεων και οι συγκεκριμένες λογιστικές μέθοδοι που επιλέχθηκαν από τις επιχειρήσεις και εφαρμόστηκαν σε σημαντικές συναλλαγές και γεγονότα. Στο προσάρτημα εμφανίζονται καταχωρήσεις όπως:

- α. Λογισμός Εσόδων
- β. Αρχές Ενοποίησης
- γ. Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων
- δ. Κοινοπραξίες
- ε. Καταχώρηση & Απόσβεση / Απομείωση των Ενσωμάτων και Άυλων Περιουσιακών Στοιχείων
- στ. Μεταφορά στους Λογαριασμούς Πολυετούς Αποσβέσεως του Δανειακού Κόστους και άλλων Δαπανών
- ζ. Συμβάσεις Κατασκευών
- η. Επενδύσεις σε Ακίνητα
- θ. Χρηματοπιστωτικά Μέσα και Επενδύσεις

¹⁶ Αναπτύχθηκαν από την Επιτροπή Διερμηνειών των Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Α.), ή πρώην Μόνιμη Επιτροπή Διερμηνειών (Μ.Ε.Δ.).

- ι. Μισθώσεις
- ια. Δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης
- ιβ. Αποθέματα
- ιγ. Φόροι και Αναβαλλόμενοι Φόροι
- ιδ. Προβλέψεις
- ιε. Κόστος Παροχών στο Προσωπικό
- ιστ. Μετατροπή των Ξένων Νομισμάτων και Αντιστάθμιση Συναλλαγματικών Κινδύνων
- ιζ. Ορισμός των Επιχειρηματικών και Γεωγραφικών Τομέων και η Βάση για την Κατανομή των Δαπανών μεταξύ των Τομέων
- ιη. Ορισμός των Ταμειακών Διαθέσιμων και των Ταμειακών Ισοδυνάμων
- ιθ. Λογιστική του Πληθωρισμού
- κ. Κρατικές Επιχορηγήσεις

1.6 Επιδράσεις των Λογιστικών Προτύπων & Αρχών στην Πληροφόρηση

Από την απόφαση τους να διευρύνουν τους τομείς χρηματοδότησης τους οι επιχειρήσεις, είτε με δανειακά, είτε με επενδυτικά προγράμματα, θα προσδιοριστεί το μέγεθος της απαίτησης προσαρμογής τους στα νέα λογιστικά δεδομένα, που εισάγονται με τις νέες μεθόδους και παγκοσμιοποιημένα πρότυπα.

Στην προσπάθεια τους να εναρμονιστούν με τις διεθνείς επιταγές ανταγωνιστικότητας και επιχειρηματικότητας, οι εθνικές οικονομίες, προκειμένου να βοηθήσουν τις τοπικές επιχειρήσεις και αγορές, οφείλουν να εναρμονίζουν τις αρχές και τους κανόνες λογιστικών εγγραφών και εκδόσεων καταστάσεων, για δίκαιη και ρεαλιστική φορολόγηση μέσα από ομοιόμορφη και κατανοητή φορολογική νομοθεσία και πληροφόρηση.

Έτσι θα καταφέρουν να προάγουν αντικειμενικές και διαφανείς καταχωρήσεις και εγγραφές και να διασφαλίσουν την φερεγγυότητα των οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων και τοπικών αγορών, προκειμένου να προσελκύσουν επενδυτές και χρηματοδότες παγκόσμιας εμβέλειας και προέλευσης.

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα αποτελούν αντιπροσωπευτικό παράδειγμα ενός ευρέως αποδεκτού λογιστικού εργαλείου για την επίτευξη του στόχου τους αυτού από τις επιχειρήσεις και τις εθνικές οικονομίες.

1.7 Ανακεφαλαίωση

Στο κεφάλαιο αυτό υπογραμμίζεται η ανάγκη της μετάβασης των οικονομικών και επιχειρηματικών φορέων στις νέες απαιτήσεις και δεδομένα, που επιβάλλουν οι διεθνείς χρηματοοικονομικοί και επενδυτικοί κύκλοι. Οι λογιστικές αρχές και κανόνες που ακολουθούνταν στο παρελθόν οφείλουν, πέραν της αποτύπωσης της οικονομικής κατάστασης των οικονομικών οντοτήτων και της προετοιμασίας φορολόγησης τους, να προσβλέπουν και στην χρηματοοικονομική εικόνα, που αυτές οι καταστάσεις μεταφέρουν διεθνώς στους επενδυτικούς και χρηματοδοτικούς φορείς. Αυτό είναι πλέον απαιτητό και αναπόφευκτο καθώς ο ρόλος και η αποστολή των λογιστικών φορέων και φορολογικών αρχών εμπεριέχεται εντός του ευρύτερου πλαισίου που θέτει η παγκοσμιοποιημένη αγορά, η διεθνοποιημένη εμπορική ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα.

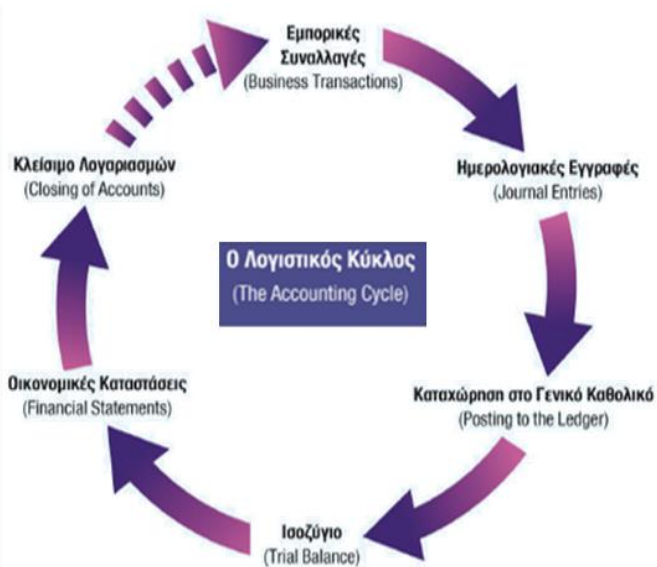
2ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ & ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

2.1 Επιχειρηματική και Επενδυτική Αγορά

Τόσο οι εθνικές οικονομίες όσο και η διεθνής, αποτελούν δομημένα και οργανωμένα πλαίσια στα οποία οι φυσικές, νομικές και οικονομικές οντότητες δραστηριοποιούνται, πραγματοποιούν συναλλαγές και ανταλλάσσουν αξίες. Αγαθά, υπηρεσίες, χρήμα, αξιόγραφα, χρεόγραφα, πόροι, εργασία, τεχνολογία, καινοτομίες κλπ αποτελούν στόχους και επιδιώξεις κατά την πραγματοποίηση διαπροσωπικών, επιχειρηματικών, κυβερνητικών κλπ συναλλαγών με σκοπό την αύξηση του επίπεδου ωφέλειας και ικανοποίησης των συναλλασσόμενων μερών. (Σχεδιάγραμμα 2.1)

Οι αγορές προκειμένου να λειτουργούν εύρυθμα και αποτελεσματικά εισάγουν κανόνες, θεσπίζουν νόμους και επιβάλλουν περιορισμούς στους φορείς και στις συναλλαγές που διενεργούνται. Εμπλεκόμενοι και ενδιαφερόμενα μέρη των οικονομικών συναλλαγών οφείλουν να εναρμονίζονται στις απαιτήσεις και στους περιορισμούς των αγορών για την αρμονική συνύπαρξη και υγιή δραστηριοποίηση τους. Αυτό προϋποθέτει την δυνατότητα να αναγνωρίζουν και να αναγνωρίζονται μεταξύ τους σε ότι αφορά στα επαγγελματικά και νομικά τους προφίλ και οικονομική τους θέση.

Σχεδιάγραμμα 2.1

Ο Λογιστικός Κύκλος και οι Εγγραφές
Των Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων

Η επίσημη δημοσιοποιημένη οικονομική πληροφόρηση, της διοίκησης, των μετόχων, των επενδυτών, των οίκων αξιολόγησης κλπ μέσω περιοδικών εκδόσεων των οικονομικών καταστάσεων και επιχειρησιακών αναλύσεων με λογιστικά και χρηματοοικονομικά στοιχεία σχετικά με την λειτουργία, την απόδοση και τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων τους (οικονομικά, στρατηγικά, επιχειρησιακά, χρηματοοικονομικά κλπ) αποτελεί θεσμοθετημένη

διαδικασία που αφορά σε όλες τις περιπτώσεις και κατηγορίες των επιχειρήσεων που ενδιαφέρονται να προσελκύουν χρηματοδοτικά και επενδυτικά κεφάλαια.

Οι επιχειρήσεις μέσω της έκδοσης αξιόγραφων (μετοχές, ομόλογα κλπ), χρεογράφων, δανείων, επενδυτικών προτάσεων κλπ αντλούν χρηματοδοτήσεις, ενώ μέσω των δημοσιεύσεων των οικονομικών τους καταστάσεων και αποτελεσμάτων προσπαθούν να προσελκύουν επενδυτικά κεφάλαια. Τις ενέργειες τους αυτές οι επιχειρήσεις τις κατευθύνουν προς:

α. Επενδυτές, δανειστές και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που ερευνούν για επενδυτικές ευκαιρίες σύμφωνα με τις διαθέσιμες πληροφορίες και αξιολογήσεις, τάσεις και προβλέψεις τους προκειμένου να εκτιμήσουν την ικανότητα, τις προοπτικές και τις δυνατότητες των εταιρειών να παράγουν κέρδη

β. Αναλυτές, κλαδικό τύπο, αξιολογητές, ελεγκτές, κυβερνητικούς φορείς και οργανισμούς για την εξασφάλιση υψηλής κατάταξης χρηματοληπτικής πιστότητας και βαθμό αξιολόγησης φερεγγυότητας και αξιοπιστίας

γ. Διοικητικά συμβούλια, πρόεδρους, διοικήσεις, σώμα μετόχων και εξωτερικούς συνεργάτες τους για την λήψη επενδυτικών αποφάσεων, την επέκταση των επιχειρηματικών σχεδίων και δημιουργία στρατηγικών συνεργασιών, τη συντήρηση και την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και την ενίσχυση των περιουσιακών τους στοιχείων για την εξασφάλιση και την ενίσχυση της κερδοφορίας

2.2 Χρηματοοικονομική Ανάλυση & Ενημέρωση

2.2.1 Ενημέρωση του Επενδυτικού Κοινού

Προκειμένου οι επενδυτές να καταλήξουν σε ορθές εκτιμήσεις και ασφαλή συμπεράσματα σχετικά με την τρέχουσα και μελλοντική πορεία της αξίας των εταιριών, εφαρμόζουν τεχνικές και μεθόδους ανάλυσης χρηματοοικονομικών στοιχείων και δεικτών, διαχειρίζονται μοντέλα στατιστικής ανάλυσης της αγοράς και εκτίμησης του οικονομικού περιβάλλοντος, πρόβλεψης των διεθνών οικονομικών και επιχειρηματικών τάσεων, κλπ. βασιζόμενοι σε οικονομικά και μη στοιχεία που διατίθενται από τις χρηματοοικονομικές και λογιστικές πηγές πληροφόρησης, όπως δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις και ισολογισμοί, στρατηγικά επιχειρηματικά πλάνα και αναγγελίες, κατατάξεις οίκων αξιολόγησης και λογιστικού ελέγχου, ενημερωτικές εκδόσεις, επίσημες

καταχωρήσεις και λίστες, όπως πχ η «Λίστα Τειρεσίας», αξιολογήσεις χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, αναλύσεις επενδυτικών οίκων και αναλυτών κλπ.

Ωστόσο, παθογένεια αποτελούν η ανεπάρκεια, η ελλιπής ακεραιότητα, η αδιαφάνεια και η υποκειμενικότητα των καταχωρήσεων των λογιστικών στοιχείων και γεγονότων στις οικονομικές εταιρικές καταστάσεις και εκδόσεις που συχνά ωραιοποιούν τα οικονομικά αποτελέσματα των επιχειρήσεων, ευνοώντας μεροληπτικά την οικονομική τους εικόνα.

Εκμεταλλεζόμενες την έλλειψη ενός ισχυρού, καθολικού και παγκόσμιας αποδοχής φορέα επιβολής κανόνων στις αγορές διεθνώς, σε συνδυασμό με τα κενά και τις ασάφειες στους φορολογικούς κανόνες, τη πολυμορφία στις εθνικές φορολογικές νομοθεσίες και το ανεξέλεγκτο των χρηματαγορών, οι επιχειρήσεις δεν είναι πρόθυμες να προσφέρουν στο ευρύ επενδυτικό κοινό λεπτομερείς πληροφορίες, οικονομικά στοιχεία και αναλύσεις, συχνά ωραιοποιώντας την οικονομική τους εικόνα ή αποφεύγοντας να αποκαλύψουν ζημίες προς όφελός τους και προς όφελος των συνεπαγόμενων προοπτικών χρηματοδότησης τους.

Πληθώρα εθνικών νόμων και κανόνων διαμορφώνουν τον τρόπο συγκρότησης και παρουσίασης των εταιρικών οικονομικών καταστάσεων όπως φορολογικοί, αναπτυξιακοί, ειδικές νομοθεσίες που σχετίζονται με συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας, φορολογικού κυρίως χαρακτήρα.¹⁷

Σε ότι αφορά στην ελληνική νομοθεσία μόνο, με το νόμο 2190/20 έγινε προσπάθεια αποτύπωσης στις οικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων της πραγματικής τους εικόνας, με εισαγωγή της αρχής της σαφήνειας μαζί με την αρχή της συντηρητικότητας, αν και πολλές αρχές ανατράπηκαν από τις εξελίξεις που εισήγαγαν τα καθολικά και παγκοσμιοποιημένα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, όπως αυτή του ιστορικού κόστους και της συντηρητικότητας εισάγοντας αλλαγές και νέες τάσεις στη παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων, προκειμένου να διευκολυνθεί η συγκρισιμότητα ανάμεσα στις χρήσεις των εταιρειών και μεταξύ των εταιρειών.

2.2.2 Οικονομικές Καταστάσεις

Οι οικονομικές καταστάσεις αποτελούν τη συγκροτημένη και οργανωμένη δομικά απεικόνιση της οικονομικής θέσης μιας επιχείρησης και των συναλλαγών που πραγματοποιεί. Με την σύνταξη και τη δημοσίευση τους επιδιώκεται η παροχή πληροφοριών σχετικά με την οικονομική θέση της

¹⁷ Παράδειγμα νόμοι που πρέχουν κίνητρα και δίνουν τη δυνατότητα για τη δημιουργία αφορολόγητων αποθεματικών, που καθορίζουν τον τρόπο εμφάνισης τους στις οικονομικές καταστάσεις, είτε στον πίνακα διανομής των αποτελεσμάτων ή στον ισολογισμό για την εμφάνισή τους στην καθαρή θέση, ή νόμοι που καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο εμφανίζεται η υπεραξία στο ενεργητικό ή στην καθαρή θέση

επιχείρησης, την απόδοση και τις ταμειακές της ροές προς ένα ευρύ κύκλο χρηστών προς την ενημέρωση και τη λήψη χρηματοοικονομικών αποφάσεων.

Οι οικονομικές καταστάσεις συντάσσονται για εσωτερικούς και εξωτερικούς χρήστες αλλά και σε χρήστες που δεν είναι σε θέση να ζητήσουν και να λάβουν από τις επιχειρήσεις οικονομικές, ειδικά καταρτιζόμενες, αναφορές που να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες τους.

Όλες οι συναλλαγές και τα οικονομικά γεγονότα που καταχωρούνται στα εταιρικά λογιστικά βιβλία ενσωματώνονται στις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις μιας περιόδου αναφοράς, οι οποίες ως ενιαίο σύνολο παρουσιάζουν τη ραχοκοκαλιά των οικονομικών της επιχείρησης.

Τα βασικά συστατικά στοιχεία που απαρτίζουν τις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις είναι τα περιουσιακά στοιχεία του ενεργητικού της επιχείρησης, οι υποχρεώσεις της, τα στοιχεία των εσόδων και των εξόδων της, τα κέρδη και οι ζημιές της, η καθαρή της θέση και οι χρηματοροές της.

Σκοπός τους είναι η παροχή πληροφοριών σχετικά με την οικονομική θέση, την αποδοτικότητα, και τις μεταβολές στην οικονομική θέση μιας επιχείρησης. Οι πρώτες παρέχονται μέσω των ισολογισμών, οι δεύτερες μέσω καταστάσεων αποτελεσμάτων χρήσης, ενώ οι τελευταίες από τις ιδιαίτερες καταστάσεις μεταβολών στις οικονομικές τους καταστάσεις.

Παρότι οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις μπορεί να φαίνονται όμοιες από χώρα σε χώρα, παρουσιάζουν και πολλές διαφορές που οφείλονται σε ποικιλία κοινωνικών, οικονομικών και νομικών συνθηκών, είτε λόγω διαφορετικών συστημάτων πραγματοποίησης και εκκαθάρισης συναλλαγών, είτε λόγω διαφορετικής κουλτούρας και αντιλήψεων.

2.2.3 Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

Οι επιχειρήσεις μπροστά στην παγκοσμιοποιημένη αγορά ζήτησης και προσφοράς προσπαθούν να ανταπεξέλθουν για την αύξηση των μεριδίων αγοράς τους στις προκλήσεις που θέτουν ο ανταγωνισμός, η αυξημένη παραγωγική δυναμικότητα, η πρόσβαση σε απομακρυσμένες αγορές και η είσοδος σε κλειστές.

Πολλές από τις επιχειρήσεις στην προσπάθεια τους να αναγνωριστούν διεθνώς και να ισχυροποιηθούν, στρέφονται μέσω συγχωνεύσεων και εξαγορών στην δημιουργία ομίλων εταιρειών. Τα οφέλη από τέτοιες στρατηγικές κινήσεις είναι πολλαπλά, όπως για παράδειγμα σημαντικές τιμολογιακές μειώσεις λόγω εξοικονόμησης κόστους:

- α. Άυλών
- β. Παραγωγής
- γ. Ενεργειών Μάρκετινγκ και Πωλήσεων
- δ. Διείσδυσης σε ξένες αγορές
- ε. Απόκτησης τεχνογνωσίας κλπ

Έτσι δημιουργείται πλέον ομάδα επιχειρήσεων με την «αθύνουσα εταιρεία» ή «εταιρεία ελέγχου» ή μητέρα επιχείρηση να ασκεί τη διοίκηση και τον έλεγχο και οι υπόλοιπες «εξαρτημένες ή θυγατρικές επιχειρήσεις» να ακολουθούν.

Οι εταιρείες ενός ομίλου μπορούν να πραγματοποιούν οικονομικές συναλλαγές, είτε μεταξύ τους είτε με τρίτους οι οποίες παρουσιάζονται στις μεμονωμένες οικονομικές τους καταστάσεις (ισολογισμούς και αποτελέσματα χρήσης), αλλά και στη κοινή τους «ενοποιημένη οικονομική κατάσταση».

Η σύνταξη ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων από ομίλους αποτελεί υποχρέωση ανάλογα με το μέγεθος και την κατηγορία των επιχειρήσεων. Οι αρμόδιες να συντάσσουν ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις εταιρείες είναι:

- α. Οι μητρικές επιχειρήσεις ομίλων ή άλλη επιχείρηση όταν υποχρεώνεται από νομοθεσία ή η ίδια το επιλέγει
- β. Οι μητρικές επιχειρήσεις για την ίδια και κάθε άλλη θυγατρική της επιχείρηση, εφόσον η μητρική διατηρεί:
 - 1). Την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων, εταίρων ή μελών της κάθε θυγατρικής του ομίλου
 - 2). Το δικαίωμα να διορίζει ή να παύει την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού, διαχειριστικού ή εποπτικού οργάνου κάθε θυγατρικής του ομίλου και είναι ταυτόχρονα μέτοχος, εταίρος ή μέλος της
 - 3). Το δικαίωμα να ασκεί κυριαρχική επιρροή στην κάθε θυγατρική του ομίλου, της οποίας είναι μέτοχος, εταίρος ή μέλος, βάσει σύμβασης που έχει συνάψει με αυτή, είτε βάσει πρόβλεψης του ιδρυτικού εγγράφου ή του καταστατικού της
 - 4). Είναι μέτοχος, εταίρος ή μέλος της θυγατρικής του ομίλου και:
 - α). Είτε ελέγχει από μόνη της την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων, εταίρων ή μελών της, βάσει συμφωνίας που έχει με άλλους μετόχους, εταίρους ή μέλη της θυγατρικής
 - β). Είτε συντρέχουν αθροιστικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- (1). Η πλειοψηφία των μελών των διοικητικών, διαχειριστικών ή εποπτικών οργάνων της θυγατρικής (που είχαν τη διοίκηση κατά τη διάρκεια της τρέχουσας και προηγούμενης περιόδου έως την κατάρτιση των ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων), έχει διοριστεί μόνο ως αποτέλεσμα της άσκησης των δικαιωμάτων ψήφου επί της θυγατρικής
 - (2). Τα δικαιώματα ψήφου που κατέχονται από τη μητρική επιχείρηση αντιπροσωπεύουν τουλάχιστον το 20% των συνολικών δικαιωμάτων ψήφου της θυγατρικής
 - (3). Κανένα τρίτο μέρος δεν έχει τα ανωτέρω δικαιώματα στην θυγατρική
- 5). Έχει την εξουσία να ασκεί ή ασκεί κυριαρχική επιρροή ή έλεγχο στην θυγατρική

2.2.3.1 Όροι και Προϋποθέσεις Κατάρτισης Ενοποιημένων Καταστάσεων

Για την κατάρτιση ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων των ομίλων υφίστανται κανόνες, όροι και προϋποθέσεις για την εναρμόνιση και τον συντονισμό των ενεργειών κατάρτισης αυτών σε σύγκριση με τις απλές ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις των επιμέρους επιχειρήσεων.

Οι ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις συντάσσονται την ίδια ημερομηνία με τις ετήσιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της μητρικής οντότητας. Τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις που περιλαμβάνονται στην ενοποίηση επιμετρούνται και καταχωρούνται με τις ίδιες λογιστικές μεθόδους, αλλά τη χρονική περίοδο που έχει ολοκληρωθεί η κατάρτιση όλων των επιμέρους καταστάσεων των θυγατρικών.¹⁸ Αν έχουν επιμετρηθεί με χρήση διαφορετικών λογιστικών μεθόδων από αυτές που χρησιμοποιούνται για σκοπούς της ενοποίησης, τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις επαναμετρούνται, σύμφωνα με τις μεθόδους που χρησιμοποιούνται στην ενοποίηση.

Αναβαλλόμενοι φόροι αναγνωρίζονται στις ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις με τη διαφορά ότι δεν επιτρέπεται ο συμψηφισμός των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων στον ισολογισμό με τις αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις, όταν τα σχετικά ποσά προέρχονται από οντότητες που λειτουργούν σε διαφορετικές φορολογικές δικαιοδοσίες.

¹⁸ Η λογιστική των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων αρχίζει μετά την ολοκλήρωση της συντάξεως των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων των εταιρειών του ομίλου, όπου μετά και την διάθεση κερδών (τελευταία εγγραφή της κλειόμενης χρήσης) η επιχείρηση συντάσσει τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις και αρχίζει η σύνταξη των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων, αφού πρώτα έχει ολοκληρώσει τον έλεγχο για την αριθμητική συμφωνία των αθροισμάτων του ημερολογίου εγγραφών με τα αντίστοιχα του γενικού καθολικού

Τέλος, εφόσον η θυγατρική μιας μητρικής οντότητας καταρτίζει χρηματοοικονομικές καταστάσεις σε διαφορετικό της μητρικής νόμισμα, τα στοιχεία των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της θυγατρικής μετατρέπονται στο νόμισμα της μητρικής οντότητας με την ακόλουθη μέθοδο:

- α. Με τη μέση ισοτιμία της περιόδου αναφοράς τα στοιχεία της κατάστασης αποτελεσμάτων
- β. Με τη συναλλαγματική ισοτιμία κλεισίματος της ημερομηνίας του ισολογισμού, τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις
- γ. Με τη συναλλαγματική ισοτιμία της ημερομηνίας κατά την οποία εισφέρθηκαν ή σχηματίστηκαν τα στοιχεία της καθαρής θέσης
- δ. Συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από τις μετατροπές αναγνωρίζονται κατευθείαν ως στοιχείο στην καθαρή θέση στην ενοποιημένη κατάσταση αποτελεσμάτων

2.2.4 Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις και Δυσχέρειες

Οι οικονομικές καταστάσεις, είτε ατομικές, είτε ενοποιημένες είναι δυνατό να δεχτούν διαμορφώσεις με την επίδραση της δημιουργικής λογιστικής, προκειμένου να ωραιοποιηθούν τα δημοσιευμένα αποτελέσματα των επιχειρήσεων.

Στόχος είναι να μπορέσουν με λογιστικά τεχνάσματα και επινοήματα να αποκρύπτουν τα προβληματικά τους στοιχεία και αρνητικά αποτελέσματα της οικονομικής τους θέσης ή να τα μετασχηματίζουν, προκειμένου να βελτιώσουν την χρηματοοικονομική τους εικόνα σε σχέση με την πραγματική.

Βέβαια, το πρόβλημα ούτε νέο είναι στην αγορά, ούτε και άγνωστο, αφού οι παθογένειες και οι στρεβλώσεις της χρηματαγοράς είναι αντικείμενα μακροχρόνιων ερευνών και προσπαθειών εξυγίανσης των αρμόδιων, είτε κρατών, είτε αρχών και ελεγκτικών μηχανισμών.

Η πολυνομία, η πολυμορφία στις προσεγγίσεις των θεμάτων και των προβλημάτων, οι αντικρουόμενες απόψεις, τα αλληλοσυνδεόμενα συμφέροντα, η διαρκώς αυξανόμενη ισχύς των επενδυτών και των μεγαλομετόχων, η ανεπάρκεια ελεγκτικών μηχανισμών, οργάνων επιτήρησης και εποπτείας, συντηρούν γόνιμο το έδαφος για στρεβλώσεις και χειραγωγήσεις.

Τα πρόσφατα εταιρικά σκάνδαλα τα οποία ολοένα αυξάνονται σε αριθμό και σε μέγεθος συνεπειών τα τελευταία χρόνια, όπως της Merrill Lynch, της Enron, της Parmalat, της WorldCom, της Lehman Brothers και άλλων, αποδεικνύουν έμπρακτα την αποτυχία των κρατικών, των ανεξάρτητων ελεγκτικών και διεθνώς ρυθμιστικών αρχών να ανταποκριθούν έγκαιρα, αποτελεσματικά και αποτρεπτικά στα τεχνάσματα και στις λογιστικές επινοήσεις των διοικήσεων των εταιρειών, όταν

αποκρύπτουν την μη συμφέρουσα για τις επιδιώξεις και τα συμφέροντα τους χρηματοοικονομική τους κατάσταση.

Τα ανωτέρω **προβλήματα και οι στρεβλώσεις** της διαφανούς λειτουργίας των ομίλων και μεμονωμένων επιχειρήσεων και των επιδράσεων τους στις διεθνείς χρηματαγορές και στις εθνικές οικονομίες, απασχολούν χρόνια τους ακαδημαϊκούς, τους επαγγελματικούς, τους κυβερνητικούς και τους επενδυτικούς κύκλους, χωρίς όμως να έχουν επιτευχθεί σημαντικά ακόμη αποτελέσματα.

Τα προβλήματα είναι δύσκολο να επιλυθούν παρά τις προσπάθειες διεθνώς να καταγραφούν, να μελετηθούν και να αναλυθούν, καθώς τα λογιστικά τεχνάσματα και επινοήσεις από μέρους των επιχειρήσεων εξελίσσονται και μεταβάλλονται διαρκώς. Τα μέχρι τώρα σημαντικότερα τεχνάσματα και προβλήματα που προκύπτουν είναι:

α. Το «Agency Problem»

Αναφέρεται στο παράδοξο μεταξύ του εντολέα και του εντολοδόχου, όταν ο τελευταίος ως διευθύνων, ως γενικός σύμβουλος, ως διοίκηση κλπ ενεργεί για λογαριασμό του ή με τρόπο που δεν εξυπηρετούνται απόλυτα τα συμφέροντα του εντολέα ή των εντολέων του (πχ. μέτοχοι, εταίροι κλπ).

β. Το «Earnings Management»

Αναφέρεται στην αδιαφανή διαχείριση των κερδών μιας επιχείρησης, για ιδιοτελείς σκοπούς με τροποποίηση των οικονομικών καταστάσεων και εκθέσεων μιας επιχείρησης ή ομίλου. Στόχος η παραπλάνηση των ενδιαφερόμενων μερών μετόχων, αναλυτών κλπ σχετικά με την οικονομική απόδοση και τα αποτελέσματα της.

γ. Το «Market Making»

Αναφέρεται στο «στήσιμο της τιμής» αγοράς και πώλησης ενός χρηματοοικονομικού προϊόντος ή ενός εμπορεύματος (commodity) που διατηρεί αποθηκευμένο, προκειμένου την κατάλληλη στιγμή να υπάρξει κερδοσκοπία από την διαφορά τιμής (bid-offer spread).

δ. Το «Inside Information»

Αναφέρεται στην εσωτερική, σε κάποια επιχείρηση ή όμιλο, πρόσβαση από εργαζόμενο σε αυτή ή που σχετίζεται στενά με αυτή στέλεχος, σε εμπιστευτικές μη δημοσιοποιημένες πληροφορίες που προσφέρουν σημαντικό οικονομικό πλεονέκτημα έναντι των υπολοίπων.

ε. Το «Market Abuse»

Περίπτωση κατάχρησης της αγοράς που προκύπτει όταν άτομα κατέχουν μη διαθέσιμες στο κοινό εσωτερικές πληροφορίες, ή που σκόπιμα έχουν αλλοιώσει με διάφορους μηχανισμούς ή έχουν διαδώσει ψευδώς ή παραπλανητικά και τους αποφέρουν κέρδη.

στ. Το «**Inside Trading**»

Περίπτωση κατάχρησης της αγοράς με εκτέλεση εσωτερικά κρυφών συναλλαγών για προσωπικό όφελος από στελέχη όπως γενικοί ή οικονομικοί διευθυντές κλπ, με αξιοποίηση πληροφοριών προσβάσιμες σε αυτούς, αλλά μη διαθέσιμες στους άλλους επενδυτές.

ζ. Το «**Market manipulation**»

Περίπτωση κατάχρησης της αγοράς, όπου κάποιο πρόσωπο επιρροής της κοινής γνώμης διαδίδει σκόπιμα ψευδή ή παραπλανητικά στοιχεία για προσωπικό όφελος, προκειμένου να αποπροσανατολίσει την άποψη των επενδυτών προς συμφέρουσα για αυτόν κατεύθυνση.

Στις περιπτώσεις των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων των ομίλων πολλά προβλήματα, όπως η διασύνδεση ομιλικού ενδοεταιρικού εμπορίου και η χειραγώγηση των κύκλων εργασιών ή των κερδών (earnings management), πρέπει να αντιμετωπίζονται έγκαιρα και αποτελεσματικά για την διασφάλιση της αξιοπιστίας και της φερεγγυότητας των επιχειρήσεων απέναντι στους χρηματοδότες, πιστωτές, μετόχους και στους επενδυτές της.

Διαφαίνεται πως το πρόβλημα είναι ιδιαίτερα μεγάλο στις πολυεθνικές εταιρίες και στους ομίλους που διατηρούν πολλές και διαφορετικές θυγατρικές εταιρείες σε διαφορετικά σημεία του κόσμου, με πολύπλοκες και δυσνόητες στους απλούς επενδυτές ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις. Το πρόβλημα ενισχύεται ακόμη περισσότερο όταν οι πολυεθνικές και οι όμιλοι βρίσκονται ανάμεσα σε διαφορετικές ανά το κόσμο:

- α. Επιχειρηματική κουλτούρα και φιλοσοφία λειτουργίας
- β. Φορολογική νομοθεσία
- γ. Λογιστικούς κανόνων, πρότυπα και αρχές
- δ. Εποπτικές αρχές και ελεγκτικούς μηχανισμούς
- ε. Αγορές επενδυτών και καναλιών χρηματοδότησης

2.2.5 Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων και Αριθμοδείκτες

Από την ανάλυση των ενοποιημένων και απλών χρηματοοικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων, τόσο οι ίδιες όσο και κάθε άλλο εμπλεκόμενο ή ενδιαφερόμενο μέρος, δύναται να πληροφορηθεί για βασικά θέματα που, είτε το αφορούν άμεσα, είτε το επηρεάζουν έμμεσα. Για

παράδειγμα, μέσω της ανάλυσης των Ίδιων Κεφαλαίων αποκτώνται πληροφορίες ως προς τρεις βασικές διαστάσεις της επιχείρησης:

- α. Της οικονομικής της διάρθρωσης
- β. Της αποδοτικότητας της
- γ. Της διαχειριστικής της πολιτικής

Κάθε οικονομικός αναλυτής, πιστωτής και επενδυτής οφείλει να συνεχίζει την έρευνα και συλλογή επιπρόσθετων στοιχείων, μελετώντας τον έλεγχο της διαχείρισης, το λογαριασμό εκμετάλλευσης, το ύψος και το προφίλ της χρηματοδότησης, την ορθή αποτίμηση της επιχείρησης ή το πλάνο οικονομικής εξυγίανσης της επιχείρησης.

Για την διασταύρωση της ενημέρωσής τους, οι επενδυτικοί κύκλοι και οι αναλυτές πέραν από τα μεμονωμένα οικονομικά στοιχεία που αντλούν απευθείας από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, παρακολουθούν και επιλεγμένους αριθμοδείκτες χρηματοοικονομικής ανάλυσης (Financial Analysis Ratios), προκειμένου τον συσχετισμό πλέον των οικονομικών μεγεθών των καταχωρήσεων των δημοσιευμένων οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων ενδιαφέροντός τους.

Οι αριθμοδείκτες συσχετίζουν καταχωρήσεις από αλληλοσυνδεόμενα λογιστικά μεγέθη προκειμένου να εντοπιστεί:

- α. Η πορεία των οικονομικών μεγεθών και των δράσεων μέσα στο χρόνο
- β. Η τάσεις μεταβολής των οικονομικών μεγεθών
- γ. Η επαλήθευση των καταχωρήσεων των οικονομικών μεγεθών βάση της σχέσης αίτιου – αιτιατού

Για την κατάρτιση των αριθμοδεικτών λαμβάνονται λογιστικά μεγέθη από τις ακόλουθες πηγές:

- α. Ισολογισμό
- β. Λογαριασμό γενικής εκμεταλλεύσεως
- γ. Λογαριασμό αποτελεσμάτων χρήσεως
- δ. Λογαριασμούς γενικής λογιστικής
- ε. Λογαριασμούς αναλυτικής λογιστικής
- στ. Λογιστικά και εξωλογιστικά έντυπα και στατιστικά στοιχεία της επιχείρησης

Η χρήση και ανάλυση των αριθμοδεικτών προσεγγίζει, τόσο την επιμέρους εικόνα μιας επιχείρησης σε σχέση με την πορεία της, αλλά και σε σχέση με τη γενικότερη εικόνα του επαγγελματικού κλάδου σε εθνική και παγκόσμια κλίμακα στο βαθμό που η συνάφεια και η χρήση κοινών

λογιστικών κανόνων, αρχών και προτύπων το επιτρέπουν, εξασφαλίζοντας την ορθή εκτέλεση επενδυτικών αναλύσεων όπως:

- α. Η Εταιρική Διαχρονική Ανάλυση (Corporate Time-Series Analysis) με δυνατότητα σύγκρισης των χρηματοοικονομικών στοιχείων της τρέχουσας χρήσης με παρελθοντικά
- β. Η Διεταιρική Διαστρωματική ή Κλαδική Ανάλυση (Comparative or Cross-Sectional Analysis) με δυνατότητα σύγκρισης των χρηματοοικονομικών στοιχείων της επιχείρησης με τα αντίστοιχα παρόμοιων επιχειρήσεων ή τη μέση τιμή του συνδεδεμένου επαγγελματικού κλάδου ή αγοράς στην οποία ανήκει

Ωστόσο, πάντα υπάρχει ο κίνδυνος για χειραγώγηση των κερδών (Earnings Management) από μέρους των επιχειρήσεων που δημοσιεύουν ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις, διαμέσου των τάσεων των δεικτών προκειμένου να αναλυθούν τα λογιστικά στοιχεία των επιχειρήσεων, ώστε να επιλεχθεί να δημοσιευτεί η συντηρητικότερη, η πιο αισιόδοξη, η ευνοϊκότερη, όπως και η μη απεικόνιση διαχρονικά των μεγεθών των κερδών τους, ανάλογα κάθε φορά με τον επιδιωκόμενο σκοπό και το όφελος της επιχείρησης.

Με την χρήση των αναλύσεων αριθμοδεικτών πλήθος ενδιαφερόμενων, μπορούν να ενημερώνονται ασφαλέστερα και ακριβέστερα για την οικονομική κατάσταση και τις προοπτικές ανάπτυξης μιας επιχείρησης.

Εξωτερικοί αναλυτές αριθμοδεικτών και ενδιαφερόμενοι είναι:

- α. Πελάτες και συνεργάτες
- β. Πιστωτές, τράπεζες και εξωτερικοί χρηματοδότες
- γ. Δημόσιες υπηρεσίες και οργανισμοί
- δ. Οίκοι αξιολόγησης
- ε. Ελεγκτικές εταιρείες
- στ. Διεθνείς οργανισμοί
- ζ. Αναλυτές, εκδότες, τύπος
- η. Κλαδικοί φορείς και σωματεία

Εσωτερικοί ενδιαφερόμενοι άτομα και φορείς είναι:

- α. Διοίκηση και διοικητικό συμβούλιο
- β. Συνέλευση των μετόχων
- γ. Εργαζόμενοι
- δ. Τμήματα (χρηματοοικονομικών επενδύσεων, ανάλυσης της αγοράς, του τμήματος μάρκετινγκ κλπ)

ε. Τμήμα λογιστηρίου ή συνεργαζόμενων εταιρειών ορκωτών ελεγκτών λογιστών

Οι αριθμοδείκτες, ωστόσο, αποτελούν εργαλείο οργάνωσης και λειτουργίας των απλών εργαζόμενων και των στελεχών διοίκησης των επιχειρήσεων προκειμένου στα:

- α. Λήψη επενδυτικών αποφάσεων
- β. Σχεδιασμό του προϋπολογισμού και των πολιτικών επενδύσεων
- γ. Αγοροπωλησία περιουσιακών στοιχείων
- δ. Σχεδιασμό στρατηγικών εξαπλώσεων, συγχωνεύσεων και εξαγορών
- ε. Επιλογή επενδυτικών, δανειακών και χρηματοδοτικών πλάνων
- στ. Σχεδιασμό πολιτικής απόδοσης μερισμάτων και bonus παραγωγικότητας
- ζ. Σχεδιασμό στόχων παραγωγικότητας
- η. Σχεδιασμό προσλήψεων, απολύσεων

Οι αριθμοδείκτες διακρίνονται σε τομείς ανάλογα τη προέλευση των στοιχείων κατάρτισης τους, το τύπο και την κατηγορία της πληροφορίας που αποδίδουν. (Παράρτημα «Ε»)

Οι βασικοί άξονες έρευνας και ανάλυσης που υποστηρίζουν είναι:

- α. Αξιολόγησης της οικονομικής θέσεως της επιχείρησης σε στατική μορφή¹⁹
- β. Ανάλυσης της δυναμικής εικόνας της επιχείρησης και του αποτελέσματος που προκύπτει από τη λειτουργία της²⁰
- γ. Συσχέτισης των Στατικών στοιχείων του ισολογισμού με τα Δυναμικά στοιχεία της εκμεταλλεύσεως, για τον προσδιορισμό της ορθολογικής ή μη χρησιμοποίησης των μέσων επιχειρηματικής δραστηριότητας

2.2.5.1 Αριθμοδείκτες και Αναβαλλόμενος Φόρος

Σχετικά με το αντικείμενο μελέτης της εργασίας παρουσιάζονται ακολούθως μερικοί δείκτες χρηματοοικονομικής ανάλυσης που συνδέονται με καταχωρήσεις αναβαλλόμενου φόρου, είτε αφορά σε στοιχεία του ενεργητικού (απαίτηση), είτε σε στοιχεία του παθητικού (υποχρέωση).

Δεδομένων των προσωρινών διαφορών και των προβλέψεων για αναβαλλόμενα φορολογικά στοιχεία ενεργητικού (ή αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις), για ανακτήσιμα σε μελλοντικές περιόδους ποσά φόρου εισοδήματος από εκπιπόμενες προσωρινές διαφορές, μεταφερόμενες φορολογικές ζημίες και μεταφερόμενους αχρησιμοποίητους πιστωτικούς φόρους (tax credits) που

¹⁹ Τα στοιχεία αντλούνται από λογαριασμούς του ισολογισμού

²⁰ Τα στοιχεία αντλούνται από λογαριασμούς οργανικών, κατ' είδος, εξόδων και εσόδων, γενικής εκμεταλλεύσεως και αποτελεσμάτων

δημιουργεί έσοδο φόρου κλπ, μεταφορές εις νέον τυχόν φορολογικών ζημιών ή πιστωτικών φόρων, οι λογιστικές καταχωρήσεις προσαρμόζονται ανάλογα με επακόλουθες συνέπειες και στους συνδεδεμένους με αυτές αριθμοδείκτες. Όμοιες επιδράσεις έχουν στους αριθμοδείκτες και οι περιπτώσεις προβλέψεων για αναβαλλόμενα φορολογικά στοιχεία παθητικού (ή αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων).

Παραδείγματα κατηγοριών αριθμοδεικτών που επηρεάζονται είναι:

α. Δείκτες Ρευστότητας, όπως η ικανότητα μετατροπής κυκλοφοριακών στοιχείων της επιχείρησης σε ρευστά διαθέσιμα της επιχείρησης, ώστε να ανταποκριθεί στις βραχυπρόθεσμες της υποχρεώσεις και ο βαθμός φερεγγυότητας της στους πιστωτές της, που δύναται να μεταβάλλεται στις περιπτώσεις χαμηλής απόδοσης των πωλήσεων ή χαλαρών εισπρακτικών πολιτικών και τους όρων πωλήσεων της επιχείρησης, οδηγούν σε πληρωμές που πραγματοποιούνται σε μελλοντικές χρήσεις. Έτσι η εικόνα της επιχείρησης δεν είναι βέλτιστη, αλλά υφίσταται η δυνατότητα πρόβλεψης αναβαλλόμενου φόρου που δεν θα επιβαρύνει με έξοδο τη τρέχουσα χρήση

β. Δείκτες Διάρθρωσης Κεφαλαίου & Βιωσιμότητας που δείχνουν τη μακροχρόνια ικανότητα της επιχείρησης να ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της και μέγεθος προστασίας των πιστωτών της, οι οποίοι αναδεικνύουν την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης σε μακροχρόνιο επίπεδο που αποτελεί και αντικείμενο ελέγχου στην περίπτωση πρόβλεψης αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης

γ. Δραστηριότητας ή Κερδοφορίας που αφορά στην αποτελεσματικότητα της επιχειρηματικής διαχείρισης και αξιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων μέσω των δραστηριοτήτων της, οι οποίες αναδεικνύουν το ύψος των πωλήσεων με το μέγεθος της χρησιμοποίησης των πάγιων περιουσιακών της στοιχείων, οι αξίες των οποίων μεταβάλλονται και αποσβένονται, κάτι προσφέρει έδαφος για σχηματισμό προσωρινών διαφορών και άρα, πρόβλεψη για αναβαλλόμενη φορολογία

δ. Αποδοτικότητα που αφορά στην ικανότητα της διοικήσεως της επιχείρησης να αξιοποιεί με επιτυχία τα κέρδη και αναδεικνύει το μέγεθος της απόδοσης των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης, των οποίων οι αξίες με τη χρήση αποσβένονται και επανεκτιμούνται, επηρεάζοντας τις μελλοντικές αποδόσεις και δημιουργώντας προσωρινές διαφορές και πρόβλεψη για αναβαλλόμενη φορολόγηση

ε. Επενδύσεων, που σχετίζεται με τον αριθμό μετοχών, τη χρηματιστηριακή τους τιμή σε σχέση με τα κέρδη, τα μερίσματα και τα περιουσιακά στοιχεία της επιχείρησης και

αναδεικνύει το μέγεθος της προσέλευσης επενδυτών και επενδύσεων στο οικονομικό αποτέλεσμα που δύναται να ενισχύεται με υπερκέρδη, υπεραξίες ή πτώσεις με επιρροές και από παρελθοντικές μεταφορές αναβαλλόμενου φόρου, είτε ως υποχρέωσης, είτε ως απαίτησης. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις, ως μέτρηση αποτελούν μελλοντικά φορολογικά αποθέματα και αποτιμώνται ως θετικά περιουσιακά στοιχεία από τους επενδυτές. Η μεταφορά φόρων, επίσης, σε επόμενες χρήσεις μπορεί να αποτελεί ένδειξη για υψηλότερες μελλοντικές ζημιές με αποτέλεσμα την διακύμανση στα μελλοντικά κέρδη. Και οι δύο προσεγγίσεις επηρεάζουν την τιμή των μετοχών (Amir E. Sougiannis T, 1999)

στ. Δαπανών Λειτουργίας που αφορά στην αποτελεσματικότητα των δαπανών και της πολιτικής δαπανών της διοίκησης και αναδεικνύει την απόδοση από αμοιβές των απασχολούμενων, των εξόδων στην δημιουργία κέρδους και του μεγέθους της αναπλήρωσης των αποσβέσεων με αντικαταστάσεις ή επανεπενδύσεις από την επιχείρηση που δημιουργούν την προϋπόθεση για διαφορές ανάμεσα στις χρήσεις λόγω των δεδουλευμένων ή των εξόδων που παρακολουθούν τις πωλήσεις και το χρονισμό των εισπράξεων δημιουργώντας προσωρινές διαφορές και πρόβλεψη για αναβαλλόμενη φορολόγηση

2.3 Επιδράσεις των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων στην Ενημέρωση

Οι επιδράσεις από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις στην ενημέρωση είναι πολύ σημαντικές καθώς πάντοτε κρύβεται το ενδεχόμενο στρέβλωσης ή εσκεμμένης διαμόρφωσης των οικονομικών μεγεθών στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και αποτελέσματα εκμετάλλευσης των απλών ή ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων ενός ομίλου επιχειρήσεων.

Έξοδα διοίκησης και κοινές υποστηρικτικές δράσεις, υπερβολικές επιβαρύνσεις και έξοδα επαναλαμβανόμενων ενδοεταιρικών και διεταιρικών συναλλαγών μεταξύ μητρικών και θυγατρικών επιχειρήσεων, προκαλούν αδιαφάνεια και απομείωση της φερεγγυότητας με στόχο τη ωραιοποιημένη παρουσίαση της χρηματοοικονομικής θέσης και λειτουργία των ομίλων, τόσο στους μετόχους, όσο και σε τρίτους, χωρίς ωστόσο, να αποτελούν χρήσιμο εργαλείο ανάλυσης, λόγω χαμηλής εγκυρότητας και ποιότητας πληροφόρησης.

Το πλαίσιο εποπτείας και νομοθέτησης για την προστασία των επενδυτών και τη διασφάλιση της σταθερότητας των αγορών, από χρηματοοικονομικούς αλλά και ηθικούς κινδύνους αφορά ολόκληρη πλέον τη διεθνή χρηματοοικονομική κοινότητα προκειμένου την ενίσχυση της διαφάνειας διασυννοριακών και διακοινοτικών συναλλαγών και επενδύσεων, την προαγωγή της

πληροφόρησης και της ενημέρωσης και την εφαρμογή αρχών προστασίας των επενδυτών, με έμφαση στους ιδιώτες επενδυτές που δεν έχουν πρόσβαση σε επαρκή πληροφόρηση, συγκριτικά με τους θεσμικούς.

Τέτοιες πρωτοβουλίες και μέτρα αποτελούν, για παράδειγμα, η εφαρμογή διεθνών κανόνων και αρχών λογιστικής, η έκδοση οδηγιών περί αντισυμβαλλόμενου και διαφήμισης & προώθησης χρηματοοικονομικών μέσων, η προσαρμογή των εθνικών λογιστικών προτύπων με τα διεθνή (IFRS) και η καθιέρωση ανεξάρτητων εποπτικών αρχών, όπως η ανεξάρτητη επιτροπή των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών (Committee of European Securities Regulators, C.E.S.R.), τα σύμφωνα με την 2003/6/EC7 Κοινοτική Οδηγία μέτρα εναντίων της κατάχρησης και της χειραγώγησης της αγοράς (Market Abuse Directive, MAD), το θεσμικό πλαίσιο των Φορέων Παροχής Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών και των Χρηματοοικονομικών Ομίλων, την υιοθέτηση της ευρωπαϊκής οδηγίας MiFID (Markets in Financial Instruments Directive) κ.α.

2.4 Ανακεφαλαίωση

Στο κεφάλαιο αυτό αναδεικνύεται η ζωτική σημασία του ρόλου των οικονομικών καταστάσεων στην απόδοση συγκροτημένης εικόνας της οικονομικής της θέσης και των συναλλαγών μιας επιχείρησης.

Με την σύνταξη και παρουσίαση τους επιδιώκεται η παροχή πληροφοριών σχετικά με την οικονομική τους θέση, την απόδοση και τις ταμειακές ροές των επιχειρήσεων σε ένα ευρύ κύκλο χρηστών προς ενημέρωση και λήψη χρηματοοικονομικών αποφάσεων σχετικών με την στρατηγική της επιχείρησης, απέναντι σε μια παγκοσμιοποιημένη αγορά απαιτητικής ζήτησης και υπερβολικής προσφοράς, στις ανάγκες ανταπόκρισης στις προκλήσεις του διεθνούς ανταγωνισμού, στις απαιτήσεις για αυξημένη παραγωγική δυναμικότητα και στη στρατηγική διεξόδου σε μεμονωμένες και κλειστές αγορές για αύξηση μεριδίων της αγοράς.

Οι εταιρείες μέσω της δημιουργίας ομίλων μπορούν να πραγματοποιούν τέτοιες στρατηγικές ανταγωνισμού και διεξόδου με οικονομικές συναλλαγές, είτε μεταξύ τους, είτε με τρίτους, οι οποίες παρουσιάζονται στις μεμονωμένες οικονομικές τους καταστάσεις (ισολογισμούς και αποτελέσματα χρήσης), αλλά και στη κοινή τους «ενοποιημένη οικονομική κατάσταση».

Το θέμα που προκύπτει είναι ότι ακόμη και η σε βάθος ανάλυση μιας οικονομικής κατάστασης π.χ. του Ισολογισμού δεν επαρκεί για την ολοκληρωμένη και ασφαλή εικόνα της επιχείρησης. Μέσω του Ισολογισμού μπορούμε να έχουμε την εικόνα για την περιουσιακή θέση και την κατάσταση της

επιχείρησης, όχι όμως στοιχεία για την προέλευση των αποτελεσμάτων, από πού και πώς προήλθαν και πώς εξελίχθηκαν, όπως μας δίνει η ανάλυση επιπρόσθετα του λογαριασμού εκμετάλλευσης.

Για την έγκυρη και πλήρη ενημέρωση των επενδυτικών κύκλων και των αναλυτών, οι επιχειρήσεις και οι όμιλοι επιχειρήσεων είναι αναγκασμένες να καταρτίζουν πέραν των χρηματοοικονομικών τους καταστάσεων και αριθμοδείκτες χρηματοοικονομικής ανάλυσης (Financial Analysis Ratios) προκειμένου τον ποσοτικό συσχετισμό των μεγεθών επιμέρους λογιστικών καταχωρήσεων των δημοσιευμένων οικονομικών τους καταστάσεων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση στην προσπάθεια της να καλύψει την ανάγκη εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης του τομέα ενίσχυσης της προστασίας των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών της ευρύτερης αγοράς των κρατών μελών της, έλαβε σειρά μέτρων τα οποία προσπαθεί να προωθήσει στα κράτη μέλη της.

Τέτοια μέτρα είναι η υιοθέτηση των διεθνών λογιστικών προτύπων (IFRS), και η προσπάθεια προσαρμογής των εθνικών λογιστικών προτύπων των κρατών μελών της με αυτά, το Σχέδιο Ενέργειας Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών (Financial Services Action Plan) για τη δημιουργία της Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών (Single Market for Financial Services), η έκδοση οδηγιών περί αντισυμβαλλόμενου και διαφήμισης & προώθησης χρηματοοικονομικών μέσων, η καθιέρωση ανεξάρτητων εποπτικών αρχών, όπως η ανεξάρτητη επιτροπή των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών (Committee of European Securities Regulators, C.E.S.R.), τα σύμφωνα με την 2003/6/EC7 Κοινοτική Οδηγία μέτρα εναντίων της κατάχρησης και της χειραγώγησης της αγοράς (Market Abuse Directive, MAD), το θεσμικό πλαίσιο των Φορέων Παροχής Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών και των Χρηματοοικονομικών Ομίλων και η Οδηγία Διάθεσης Χρηματοοικονομικών Μέσων (Markets in Financial Instruments Directive, MiFID) για την προστασία και την ενίσχυση της ευρωπαϊκής χρηματαγοράς και της ισχυροποίησης του ρόλου της στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

3ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΑΝΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

3.1 Οικονομικά Αποτελέσματα και Φορολογία

Το οικονομικό αποτέλεσμα μιας επιχείρησης προσδιορίζεται μέσα από την λογιστική και την φορολογική προσέγγιση και ανάλυση. Σύμφωνα με τη πρώτη, οι λογιστικές καταχωρήσεις γίνονται σύμφωνα με τα πραγματικά γεγονότα κατά τη διάρκεια της χρήσης, τα οποία μεταβάλλουν την περιουσιακή κατάσταση των επιχειρήσεων. Παράλληλα, οι επιχειρήσεις οφείλουν να παρακολουθούν και όλες τις φορολογικές διατάξεις, με αποτέλεσμα να μπορεί να αποδοθεί, με ορθολογικό τρόπο, ο φόρος που αναλογεί στις δραστηριότητες με τις οποίες η επιχείρηση ασχολείται παρακολουθώντας έτσι και την φορολογική της βάση (Σγουρινάκης & Βλησμάς, 2016).

3.1.1 Φόρος Εισοδήματος & Μέθοδοι Λογισμού

Ο Φόρος Εισοδήματος (Εξοδο ή Εισόδημα) (Income Tax, Expense or Income) αφορά στο συνολικό άθροισμα:

- α. Του τρέχοντος φόρου που αναλογεί στην χρήση ²¹
- β. Των διαφορών φορολογικού ελέγχου για το φόρο εισοδήματος
- γ. Των προσαυξήσεων που προκύπτουν στην χρήση από φορολογικό έλεγχο της τρέχουσας ή προηγούμενων χρήσεων
- δ. Των προβλέψεων για φόρο εισοδήματος της χρήσεως που θα προκύψει από μελλοντικό φορολογικό έλεγχο
- ε. Του αναβαλλόμενου φόρου

Ο λογιστικός χειρισμός των φόρων αφορά στο τρόπο και τη μέθοδο λογιστικοποίησης των τρεχουσών και μελλοντικών συνεπειών από:

- α. Την ανάκτηση της λογιστικής αξίας περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων από μελλοντικό διακανονισμό
- β. Τις συναλλαγές και γεγονότα της τρέχουσας χρήσης

²¹ Ο τρέχων φόρος είναι το ποσό των πληρωτέων (ανακτήσιμων) φόρων εισοδήματος που αφορά στο φορολογητέο κέρδος (φορολογική ζημία) μιας περιόδου

γ. Τα αφαιρετέα ποσά, συμψηφισμούς, αχρησιμοποίητες μεταφερόμενες φορολογικές ζημίες κλπ από προηγούμενους αναβαλλόμενους φόρους

Για την υπαγωγή του εισοδήματος σε φόρο, η φορολογική νομοθεσία προϋποθέτει να συντρέχουν τα εξής:²²

α. Το εισόδημα να έχει καταστεί δεδουλευμένο εντός του φορολογικού έτους

β. Να έχει αποκτηθεί εντός του ίδιου έτους το δικαίωμα της είσπραξης του²³

Σε ότι αφορά στη δεύτερη προϋπόθεση, εισάγεται η περίπτωση του δεδουλευμένου εσόδου που ενώ αναγνωρίζεται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις μιας χρήσης λογιστικά, δεν φορολογείται την περίοδο αυτή, λόγω κάποιας αδυναμίας είσπραξης του εισοδήματος στην τρέχουσα χρήση, αλλά σε επόμενη περίοδο, όπου και αποκτάται το σχετικό δικαίωμα είσπραξης. Αποτέλεσμα είναι η δημιουργία προσωρινών (αντιστρέψιμων) διαφορών μεταξύ της λογιστικής αξίας και της φορολογικής βάσης που οδηγεί σε αναβαλλόμενη φορολογία.

Σε ότι αφορά στο λογιστικό αυτό χειρισμό του φόρου εισοδήματος αυτός ακολουθεί διάφορες μεθόδους λογισμού με επικρατέστερες τη «Μέθοδο του Πληρωτέου Φόρου» και τη «Μέθοδο της Εξομοίωσης του Φόρου με Έξοδο»

3.1.1.1 Μέθοδος του Πληρωτέου Φόρου

Με τη μέθοδο αυτή ο καταβλητέος φόρος εισοδήματος κάθε χρήσης αντιπροσωπεύει το ποσοστό συμμετοχής του κράτους στα κέρδη της επιχείρησης, ως αποζημίωση για τις παροχές και τις εξυπηρετήσεις που της εξασφαλίζονται μέσω των δημόσιων υπηρεσιών και για το λόγο αυτό ο φόρος χρήσης σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, ενώ βαρύνει τη διανομή των κερδών της επιχείρησης αντιμετωπίζεται ως λειτουργικό έξοδο εις βάρος των αποτελεσμάτων χρήσης.

3.1.1.2 Μέθοδος Εξομοίωσης του Φόρου με Έξοδο

Κατά τη μέθοδο αυτή ο φόρος εισοδήματος υπολογίζεται ως έξοδο σχετιζόμενο με την χρήση που αναφέρεται, υπολογίζεται επί του εισοδήματος της χρήσης οπότε και μετασχηματίζεται σε διαμορφωτικό στοιχείο των αποτελεσμάτων της.

Η μέθοδος αντιμετωπίζει το φόρο εισοδήματος ως απλό λειτουργικό έξοδο και εφαρμόζει τις λογιστικές αρχές που εφαρμόζονται για όλα τα έξοδα ανεξαιρέτως, επομένως, κάθε χρήση

²² Ν.4172/2013

²³ ΠΟΛ.1223/.2015

επιβαρύνεται με το ποσό του φόρου που αναλογεί στα λογιστικά έσοδα και έξοδα που ανήκουν σε αυτή και όχι στα φορολογητέα, διαμορφώνοντας το λογιστικό αποτέλεσμα.

Οι διαφορές του φόρου μεταξύ λογιστικού και φορολογητέου αποτελέσματος πρέπει να λογιστικοποιούνται και να επιβαρύνουν ή να ωφελούν τις μελλοντικές χρήσεις στις οποίες οριστικοποιούνται.

Οι χειρισμοί αυτοί εντάσσονται σε μια νέα λογιστική προσέγγιση τη λογιστική των αναβαλλόμενων φόρων εισοδήματος, σύμφωνα με την οποία η κάθε χρήση επιβαρύνεται πάντα με το φόρο εισοδήματος που αναλογεί στα δικά της λογιστικά αποτελέσματα.

3.2 Λογιστική και Φορολογική Βάση

Μέσα από τη λογιστική, αλλά και την φορολογική νομοθεσία, γεννιέται η έννοια της αναβαλλόμενης φορολογίας, την οποία οι επιχειρήσεις καλούνται να τηρήσουν, ξεκινώντας όμως με το βασικό διαχωρισμό μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης καταχώρησης των στοιχείων του ενεργητικού (περιουσιακά στοιχεία), του παθητικού (καθαρή θέση και υποχρεώσεις) και των αποτελεσμάτων χρήσης της (έσοδα και έξοδα).

Η παρακολούθηση της λογιστικής και της φορολογικής βάσης είναι υποχρεωτική, ωστόσο, πρέπει να γίνεται αποδοτικά, ώστε να μπορούν να εξάγονται με ασφάλεια οι απαιτούμενες πληροφορίες για τα οικονομικά της επιχείρησης που θα διασφαλίσουν έγκυρη και αντικειμενική σύνταξη χρηματοοικονομικών καταστάσεων και φορολογικών δηλώσεων και θα διευκολύνουν τη διενέργεια οποιουδήποτε οικονομικού ελέγχου απαιτηθεί.

3.2.1 Λογιστική Βάση

Σύμφωνα με το ισχύον λογιστικό πλαίσιο κανόνων, το ενδιαφέρον εστιάζεται αποκλειστικά στο χρονικό διάστημα που η οικονομική οντότητα ασκεί τις δραστηριότητες της. Βέβαια αυτό εγκυμονεί κίνδυνο και αβεβαιότητα ως προς τις προθέσεις της επιχείρησης να συνεχίσει ή όχι να δραστηριοποιείται στο μέλλον, καθώς ο κίνδυνος να πτωχεύσει, να διακόψει την λειτουργία της ή να ρευστοποιήσει τα περιουσιακά της στοιχεία υφίσταται πάντα. Στην Ελλάδα την τελευταία δεκαετία της ύφεσης εμφανίστηκαν πολλές τέτοιες περιπτώσεις με καταστροφικές συνέπειες για

την αγορά, την οικονομία και την κοινωνία γενικότερα, αφού κανένας τομέας δεν ήταν προετοιμασμένος για κάτι τέτοιο.²⁴

Συνήθως επικρατεί στο προσδιορισμό του οικονομικού αποτελέσματος να θεωρείται ότι η οικονομική οντότητα επιθυμεί να λειτουργεί και στο μέλλον, οπότε και ανάλογα εφαρμόζονται οι λογιστικοί κανόνες με βάση την αρχή της συνέχισης της δραστηριότητας (going concern) για το λογισμό των οικονομικών στοιχείων των επιχειρήσεων που αν δεν εφαρμοστεί τότε:²⁵

- α. τα περιουσιακά στοιχεία των επιχειρήσεων επιμετρούνται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις με βάση τις καθαρές ρευστοποιήσιμες αξίες
- β. οι υποχρεώσεις, μαζί με τις προβλέψεις που συμπεριλαμβάνονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις θα επιμετρηθούν στα αναμενόμενα απαιτητά, την στιγμή του διακανονισμού, ποσά

Η συνέχιση της δραστηριότητας (going concern) ως λογιστική αρχή παίζει σημαντικό ρόλο, καθώς επηρεάζει το τρόπο με τον οποίο θα γίνει η επιμέτρηση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων των επιχειρήσεων, με διαφορετικό κάθε φορά οικονομικό αποτέλεσμα. Για το λόγο αυτό, οι λογιστικές χρήσεις ή περίοδοι έχουν δημιουργηθεί για τον διαχωρισμό ανάμεσα στην ίδια χρήση ή στη σύγκριση μεταξύ των διαφορετικών χρήσεων αν τα αποτελέσματα αφορούν σε άλλες ώστε να εξάγονται ασφαλή συμπεράσματα, σε ότι αφορά τα γεγονότα και τα στοιχεία που βοηθούν τις χρηματαγορές στην λήψη αποφάσεων.

Στη λογιστική προσέγγιση τα έσοδα και τα έξοδα που προκύπτουν από τις συναλλαγές και το τελικό κέρδος, καθορίζουν το τελικό αποτέλεσμα και προσδιορίζουν την ανάλογη φορολογική επιβάρυνση. Κάθε διαφορά σε επιμέτρηση ή στη χρονική αντιμετώπιση εσόδου - εξόδου και πληρωμών - εισπράξεων αποτελεί αντικείμενο ιδιαίτερου ενδιαφέροντος, καθώς οι λογιστικοί κανόνες και τα πρότυπα προβλέπουν διαφορετικά μέτρα διαχείρισης τους.²⁶

Το λογιστικό αποτέλεσμα των συναλλαγών αφορά στη διαφορά μεταξύ εσόδων και εξόδων, που προέρχονται όταν η επιχείρηση συναλλάσσεται με το εξωτερικό της περιβάλλον. Στη περίπτωση που μέσα από αυτές τις συναλλαγές εισρέουν οικονομικά οφέλη, περισσότερα από αυτά που εκρέουν και τα Ίδια Κεφάλαια αυξάνονται, τότε η επιχείρηση πραγματοποιεί έσοδο, ενώ στην

²⁴ Πτωχευτικός Κώδικας (Ν. 3588/2007, ΦΕΚ 153 Α' του 10.7.2007)

²⁵ Ν. 4308/2014

²⁶ Το έσοδο (Revenue) είναι μεικτή εισροή οικονομικών ωφελειών από συνήθεις δραστηριότητες μιας οντότητας κατά τη διάρκεια μιας περιόδου, που αυξάνει την καθαρή της θέση και έξοδο (Expense) είναι η μείωση των περιουσιακών στοιχείων ή η αύξηση των υποχρεώσεων κατά τη διάρκεια μιας περιόδου που μειώνει τη καθαρή της θέση. Εξαιρούνται η μεν αύξηση της καθαρής θέσης που προέρχεται από συνεισφορές των ιδιοκτητών της οντότητας και η δε μείωση της καθαρής θέσης από διανομές στους ιδιοκτήτες της

αντίθετη περίπτωση, έξοδο ή ζημία. Υπάρχουν, ωστόσο, έσοδα και έξοδα και από μη εμπορική συναλλαγή, όπως ενοίκια, τόκοι και αποσβέσεις κεφαλαίου και εξοπλισμού.

Στη λογιστική προσέγγιση η απόδοση της αξίας των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού και των αντίστοιχων εσόδων και εξόδων επιμετράται και καταχωρείται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις με τη λογιστική αξία που αυτά αναγνωρίζονται (book value or carrying amount).

Κάθε επιχείρηση οφείλει να τηρεί αρχεία για κάθε συναλλαγή και γεγονός της περιόδου αναφοράς και πάσης φύσεως έσοδα, κέρδη, έξοδα, ζημίες, αγορές και πωλήσεις περιουσιακών στοιχείων, εκπτώσεις και επιστροφές, φόρους, τέλη και εισφορές σε ασφαλιστικούς οργανισμούς, ως μέρος του λογιστικού συστήματος της στα οποία, ωστόσο, προκύπτει πολλές φορές η ανάγκη αντιμετώπισης διαφορών και ετεροχρονισμών.²⁷

Ο χρόνος αναγνώρισης των εσόδων και των εξόδων (accrual basis accounting) στις επιχειρήσεις, λογιστικά αναλογεί στο διάστημα που παρεμβάλλεται μεταξύ της πραγματοποίησης τους και της καταχώρησης τους στα λογιστικά βιβλία, χωρίς απαραίτητα αυτοί οι χρόνοι να ταυτίζονται.

Έτσι ο χρόνος πραγματοποίησης ενός εσόδου από πώληση είναι δυνατόν να μη ταυτίζεται με το χρόνο είσπραξης του, ανάλογα με το είδος (π.χ. πίστωση), ή το τρόπο (τσεκ, έμβασμα, συναλλαγματική) πραγματοποίησης της πληρωμής.

Πολλές εισπράξεις επίσης υλοποιούνται πριν την πραγματοποίηση του ίδιου του εσόδου (π.χ. προκαταβολές πληρωμών, προπώληση εμπορεύματος, καταβολή διδάκτρων και ενοικίων κλπ) ή μετά την πραγματοποίηση του (π.χ. με καταβολή δόσεων δανείου, αγοράς προϊόντος ή πληρωμής μιας υπηρεσίας) οι οποίες αναγνωρίζονται και καταχωρούνται στα ανάλογα τμήματα των βιβλίων εσόδων.

Ανάλογα φαινόμενα παρατηρούνται και από την αναγνώριση και πραγματοποίηση εσόδων από χρήση στοιχείων του ενεργητικού της επιχείρησης από τρίτους, όπου προκύπτει ετεροχρονισμός, όπως στην περίπτωση των ενοικίων ή των τόκων, που ενώ πραγματοποιούνται κάθε μέρα αυτά θα εμφανίζονται στα βιβλία σε μηνιαία ή ετήσια βάση.

Κατ' αναλογία και στην περίπτωση των εξόδων ο χρόνος πραγματοποίησης τους αποδεδειγμένα από το χρόνο της πληρωμής τους, αν πρώτα καταβάλλονται και μετά πραγματοποιούνται, όπως για

²⁷ Ν. 4308/2014

παράδειγμα η ηλεκτρονική κράτηση αεροπορικού εισιτηρίου όπου το αντίτιμο καταβάλλεται προκαταβολικά έναντι μιας πτήσης / υπηρεσίας που θα πραγματοποιηθεί μεταγενέστερα, οι προσφορές προπληρωμής «early bird» ή οι λογαριασμοί παροχών κοινής ωφελείας που αποτελούν έξοδο που πρώτα πραγματοποιείται και έπειτα καταβάλλεται.

Ο ετεροχρονισμός των ανωτέρω γεγονότων μπορεί να εκτείνεται πέραν της μίας χρήσης, όπως το παράδειγμα με τη προπληρωμή του εισιτηρίου από το προηγούμενο έτος για μια προγραμματισμένη αεροπορική πτήση του επόμενου έτους, όπου το έσοδο και το έξοδο στην περίπτωση αυτή καθίστανται δεδουλευμένα στο επόμενο φορολογικό έτος που θα εκτελεστεί η πτήση και όχι στο προηγούμενο φορολογικό έτος της πληρωμής κράτησης.

Άλλη περίπτωση αποτελούν, επίσης, έξοδα που δεν συνδέονται άμεσα με την παραλαβή προϊόντος ή υπηρεσίας, αλλά πρώτα μετασχηματίζονται μέχρι να οδηγήσουν στο έσοδο π.χ. έξοδα παραγωγής προϊόντων που θα γίνουν πρώτα απόθεμα αποθήκης με ενδιάμεση εμφάνιση του στοιχείου κυκλοφορούντος ενεργητικού πριν πουληθούν μεταγενέστερα με εμφάνιση του εξόδου κόστους πωληθέντων πριν πραγματοποιηθεί το έσοδο από την πώληση.

3.2.2 Φορολογική Βάση

Η φορολογική προσέγγιση συνδέεται με νόμους και κανόνες φορολογίας εισοδήματος σχετικά με τους τρόπους υπολογισμού και καταχώρησης και με προβλέψεις σχετικά με διακανονισμούς, εκπτώσεις, απαλλαγές κλπ από τα ακαθάριστα έσοδα και τις δαπάνες που προκύπτουν από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες.²⁸

Κανόνας έκπτωσης για παράδειγμα, επιχειρηματικών δαπανών από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων αφορά σε όλες τις μη εκπιπτόμενες δαπάνες που αθροιστικά και σωρευτικά βάση νόμου προέρχονται από:²⁹

- α. Συνήθεις εμπορικές συναλλαγές για ωφέλεια της επιχείρησης
- β. Πραγματική συναλλαγή με αξία που δεν διαφοροποιείται της αγοραίας στη βάση των στοιχείων που διαθέτει η αρμόδια φορολογική αρχή
- γ. Συναλλαγές της επιχείρησης που συνοδεύονται από αποδεικτικά και καταχωρούνται στα λογιστικά βιβλία την περίοδο που αυτές πραγματοποιήθηκαν

²⁸ Ν.4172/2013, Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος

²⁹ άρθρα 22 και 23 του Ν. 4172/2013

Σύμφωνα με την φορολογική προσέγγιση τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις αναγνωρίζονται για σκοπούς φορολογίας εισοδήματος στην φορολογική τους αξία, η οποία σε αρκετές περιπτώσεις διαφέρει από την λογιστική βάση. Η λογιστική αφορά στην αξία που η εταιρεία τηρεί στα βιβλία της και από αυτή προκύπτουν τα λογιστικά κέρδη, ενώ η φορολογική είναι η αξία που προκύπτει με βάση τις φορολογικές αρχές και νομοθεσία και η εταιρεία πληρώνει τους φόρους της. Έτσι, δαπάνες που στην λογιστική βάση δύναται να εκπίπτουν, στην φορολογική μπορεί να μην εκπίπτουν, οπότε προστίθενται στα λογιστικά κέρδη προκειμένου να υπολογιστεί ο φόρος (επί των φορολογικών κερδών).

Αποτέλεσμα της διαφοροποίησης της φορολογικής από τη λογιστική βάση είναι η διαφορετική προσέγγιση των οικονομικών στοιχείων και γεγονότων και η δημιουργία προσωρινών και μόνιμων διαφορών.

3.3 Προσωρινές και Μόνιμες Διαφορές

Βασική αρχή της λογιστικής και της φορολογικής βάσης είναι η αρχή του δεδουλευμένου, δηλαδή η αναγνώριση των επιπτώσεων των συναλλαγών και των γεγονότων της οντότητας και η συμπερίληψή τους στις χρηματοοικονομικές της καταστάσεις τη στιγμή που προκύπτουν και όχι τη στιγμή που διακανονίζονται ταμειακά (εισπράττονται ή πληρώνονται).

Η διαφορές που προκύπτουν μεταξύ της φορολογικής με της λογιστική βάσης στην προσέγγιση αξιολόγησης των οικονομικών στοιχείων και γεγονότων των επιχειρήσεων δημιουργούν ένα νέο λογιστικό γεγονός το οποίο σε αντίθεση με τις χρονικές διαφορές αφορά στις:³⁰

- α. Προσωρινές Διαφορές
- β. Μόνιμες Διαφορές

3.3.1 Προσωρινές Διαφορές (Temporary Differences)

Η προσωρινή διαφορά αφορά στην μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης στον ισολογισμό μιας επιχείρησης και της φορολογικής του βάσης, διαφορά η οποία αναμένεται να επηρεάσει στο μέλλον τα φορολογητέα αποτελέσματα, όταν η λογιστική αυτή αξία θα ανακτηθεί ή διακανονιστεί, ή όταν επηρεαστούν τα φορολογητέα αποτελέσματα σε περιπτώσεις άλλων στοιχείων των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.³¹

³⁰ Χρονικές Διαφορές (Time Difference) είναι οι μεταξύ φορολογητέου εισοδήματος και λογιστικού αποτελέσματος διαφορές, που δημιουργούνται σε μία περίοδο και αναστρέφονται σε μία ή περισσότερες επόμενες περιόδους

³¹ Ν. 4308/2014, Παράρτημα Α

Οι προσωρινές διαφορές μπορεί να είναι φορολογητέες ή αφαιρετέες και ανακτώνται ή αναστρέφονται στο μέλλον μέσω ενός ειδικού τύπου λογισμού της αναβαλλόμενης φορολογίας.

Φορολογητέες προσωρινές διαφορές είναι οι προσωρινές διαφορές που θα δημιουργήσουν μελλοντικό φορολογητέο ποσό όταν η λογιστική αξία ανακτηθεί ή διακανονισθεί. Συνήθεις περιπτώσεις αποτελούν οι προβλέψεις, οι αποσβέσεις, οι απομειώσεις και οι αναστροφές τους και τέλος, οι μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές.

Συνήθεις περιπτώσεις προσωρινών διαφορών μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης είναι οι απομειώσεις, οι αναστροφές απομειώσεων, οι μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές, οι προβλέψεις (π.χ. προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία) και οι αποσβέσεις όπως:

α. Απομείωση Περιουσιακού Στοιχείου

Το ποσό κατά το οποίο η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου υπερβαίνει την ανακτήσιμη αξία του αποτελεί απομείωση της αξίας του, όπως για παράδειγμα, στη περίπτωση μικρότερης εύλογης από την λογιστική αξία ενός κτηρίου μιας επιχείρησης, η οποία θα χρεώσει τον λογαριασμό ζημιών απομείωσης κτηρίων σε πίστωση του λογαριασμού σωρευμένων απομειώσεων κτηρίων, δημιουργώντας μια προσωρινή διαφορά λογιστικής - φορολογικής βάσης της αντίστοιχης χρήσης,³² μεταβάλλοντας τη λογιστική βάση, την κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης και τον ισολογισμό, όχι όμως και τη φορολογική βάση καθώς φορολογικά η συγκεκριμένη εγγραφή δεν αναγνωρίζεται

β. Απόσβεση Περιουσιακού Στοιχείου

Εφαρμόζοντας μία από τις μεθόδους απόσβεσης (σταθερή, φθίνουσα και μέθοδος των παραγόμενων μονάδων ή χρησιμοποίησης) διαμορφώνονται οι λογιστικές αποσβέσεις παγίων περιουσιακών στοιχείων οι οποίες σύμφωνα με το Ν. 4172/2013 παρουσιάζουν διαφορές σε σχέση με τον τρόπο υπολογισμού των αποσβέσεων που αναγνωρίζονται φορολογικά δημιουργώντας προσωρινές διαφορές μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης και αποτελέσματος για τη εκάστοτε χρήση.³³

Οι σημαντικότερες διαφορές μεταξύ λογιστικών και φορολογικών αποσβέσεων είναι:

³² Η διαφορά αυτή ενδέχεται να μειωθεί ή μηδενιστεί σε μελλοντική χρήση σε περίπτωση αναστροφής της απομείωσης ή σε περίπτωση εκποίησης του ακινήτου

³³ Έτσι μπορεί η αποσβέσιμη αξία να είναι ίδια σε λογιστική και φορολογική βάση και να διαφέρει μόνο ο ετήσιος ρυθμός απόσβεσης. Αποτέλεσμα είναι, ενώ για ένα διάστημα οι φορολογικές αποσβέσεις είναι μεγαλύτερες, όταν αυτές ολοκληρωθούν, οι λογιστικές αποσβέσεις συνεχίζουν και η διαφορά μεταξύ τους αντιστρέφεται.

1). Λογιστικές

- α). Η έναρξη τους σημειώνεται τη στιγμή που το πάγιο περιουσιακό στοιχείο είναι έτοιμο για τη χρήση για την οποία προορίζεται
- β). Ο υπολογισμός βασίζεται στην προβλεπόμενη ωφέλιμη ζωή του περιουσιακού στοιχείου

2). Φορολογικές

- α). Η έναρξη τους σημειώνεται τον επόμενο μήνα της έναρξης διάθεσης ή χρήσης του πάγιου περιουσιακού στοιχείου
- β). Ο υπολογισμός γίνεται με βάση τους ισχύοντες φορολογικούς συντελεστές³⁴

γ. Προβλέψεις

Οι προβλέψεις αφορούν σε καθορισμένης φύσης υποχρέωση που κατά την κατάρτιση του ισολογισμού εκτιμάται ως περισσότερο βέβαια να συμβεί, όχι όμως του ύψους και της χρονικής στιγμής που θα πραγματοποιηθεί για το λόγο αυτό, και στην αρχή μόνο αναγνωρίζονται και επιμετρούνται αργότερα στο ονομαστικό ποσό που θα απαιτηθεί για το διακανονισμό τους.

Οι προβλέψεις προκύπτουν ως υποχρεώσεις, από συγκεκριμένη αιτία και αφορούν σε νομικά και σε εργασιακά συνήθως θέματα, όπως παροχές σε εργαζόμενους, εγγυοδοσία προϊόντων, όχι όμως σε θέματα περιουσιακών στοιχείων και παγίων, επισφαλών απαιτήσεων κλπ.

Στις περιπτώσεις προβλέψεων που αναγνωρίζονται λογιστικά, όχι όμως φορολογικά, δημιουργούνται προσωρινές διαφορές με εξαγωγή διαφορετικών φορολογικών, από τα λογιστικά, αποτελεσμάτων της χρήσης (πχ. αποζημιώσεις εξόδου εργαζομένων).

δ. Ασφαλιστικές Εισφορές

Οι εμπρόθεσμα καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές, όποια χρονική στιγμή και αν αυτές πραγματοποιήθηκαν εκπίπτουν από τα έσοδα του φορολογικού έτους που αντιστοιχούν, με εξαίρεση αυτές από το έτος 2014 και έπειτα, όπου εκπίπτουν πλέον για το έτος της καταβολής τους, δημιουργώντας έτσι προσωρινές διαφορές λογιστικής και φορολογικής βάσης.

3.3.1.1 Αναγραφή των Προσωρινών Διαφορών Λογιστικής και Φορολογικής Βάσης

Για την αναγραφή των προσωρινών διαφορών μεταξύ της λογιστικής αξίας, από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις για επιχειρήσεις που τηρούν τα Διεθνή ή τα Ελληνικά Λογιστικά

³⁴ Ν. 4172/2013, άρθρο 24

Πρότυπα και της φορολογικής αξίας υφίσταται η νομοθετική πρόβλεψη Ν.4172/2013, η οποία όμως, δεν προσφέρει επαρκή και σημαντική πληροφόρηση στην αρμόδια φορολογική διοίκηση.³⁵

3.3.2 Μόνιμες Διαφορές (Permanent Differences)

Είναι οι διαφορές μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης και της φορολογικής του βάσης που προκύπτουν από στοιχεία που δεν μπορούν να ανακτηθούν ή να αναστραφούν στο μέλλον μέσω της αναβαλλόμενης φορολογίας, οπότε και καθίσταται μόνιμη.

Παραδείγματα μόνιμων διαφορών είναι κυρίως δαπάνες που δεν εκπίπτουν από έσοδα της χρήσης, εκτός μη καταβληθεισών ασφαλιστικών εισφορών και προβλέψεων πλην των προβλέψεων για απόσβεση επισφαλών απαιτήσεων.³⁶

Συνήθεις μόνιμες διαφορές μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης έχουμε στην περίπτωση δαπανών κυρίως σε:

α. Τόκους από δάνεια από Τρίτους

Τόκοι που καταβάλει η επιχείρηση σε δάνεια από τρίτους, όπως αυτό προκύπτει από την Τράπεζα της Ελλάδος και για την πλησιέστερη χρονική περίοδο πριν την ημερομηνία δανεισμού εξαιρουμένων των:

- 1). Τραπεζικών
- 2). Διατραπεζικών
- 3). Ομολογιακών

β. Κάθε είδους δαπάνη αγοράς αγαθών ή λήψης υπηρεσιών, άνω των πεντακοσίων ευρώ, εφόσον δεν έγινε εξόφληση μέσω τραπεζής

γ. Πρόστιμα και ποινές, συμπεριλαμβανομένων των προσυζητήσεων υπερημερίας

δ. Παροχή ή λήψη χρηματικών αμοιβών ή παροχών σε είδος που συνιστούν ποινικό αδίκημα

ε. Φόρο εισοδήματος, συμπεριλαμβανομένων των:

- 1). Τέλους επιτηδεύματος
- 2). Έκτακτων εισφορών, για κέρδη από επιχειρηματική δραστηριότητα

³⁵ Πίνακας Κ, Έντυπο Ε3, Πολ. 1047/ 2017 «Οδηγίες για τη Συμπλήρωση και την Εκκαθάριση της Δήλωσης Φορολογίας Εισοδήματος Νομικών Προσώπων και Νομικών Οντοτήτων Φορολογικού Έτους 2016»

³⁶ Ν. 4172/2013, άρθρα 23 και 26

3). Φόρου προστιθέμενης αξίας Φ.Π.Α., εφόσον δεν είναι εκπεστέος

στ. Τεκμαρτό μίσθωμα σε ιδιόχρηση αν υπερβαίνει το 3% της αντικειμενικής αξίας του ακινήτου

ζ. Δαπάνες οργάνωσης και διεξαγωγής ενημερωτικών ημερίδων και συναντήσεων που αφορούν στη σίτιση και διαμονή πελατών ή εργαζομένων ³⁷

η. Δαπάνες διεξαγωγής εορταστικών εκδηλώσεων, σίτισης και διαμονής φιλοξενούμενων ¹⁸

θ. Δαπάνες ψυχαγωγίας, εφόσον η επιχειρηματική δραστηριότητα παροχής τέτοιων υπηρεσιών δεν αποτελεί κύριο αντικείμενο

ι. Προσωπικές καταναλωτικές δαπάνες

ια. Το σύνολο των δαπανών που καταβάλλονται προς φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή νομική οντότητα που είναι φορολογικός κάτοικος σε κράτος μη συνεργάσιμο ή που υπόκειται σε προνομιακό φορολογικό καθεστώς, εκτός εάν οι δαπάνες αφορούν σε πραγματικές και συνήθεις συναλλαγές και δεν έχουν ως αποτέλεσμα τη μεταφορά κερδών ή εισοδημάτων ή κεφαλαίων με σκοπό τη φοροαποφυγή ή τη φοροδιαφυγή

ιβ. Δαπάνες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο εργασιακής σχέσης, εφόσον η εξόφληση δεν έχει πραγματοποιηθεί με χρήση ηλεκτρονικού μέσου πληρωμής ή παρόχου υπηρεσιών πληρωμών

³⁷ κατά το μέτρο που υπερβαίνουν το ποσό των τριακοσίων ευρώ ανά συμμετέχοντα και που η συνολική ετήσια δαπάνη υπερβαίνει το 0,5% επί του ετήσιου ακαθάριστου εισοδήματος της επιχείρησης

3.4 Ο Αναβαλλόμενος Φόρος

Οι φορολογικές νομοθεσίες με τις εκάστοτε διατάξεις και προβλέψεις επιτρέπουν ή απαιτούν ποσά να αναγνωρίζονται για φορολογικούς σκοπούς που να υπολογίζονται, άλλοτε με διαφορετικές αξίες και άλλοτε σε διαφορετικές βάσεις ή σε διαφορετικές περιόδους από εκείνες που χρησιμοποιούνται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Μέσα από τη λογιστική και φορολογική νομοθεσία, γεννιέται η έννοια της αναβαλλόμενης φορολογίας ως φορολογικές επιπτώσεις διαφορών στα ποσά μεταξύ λογιστικής απεικόνισης και φορολογητέας απόδοσης μιας δεδομένης χρονικής περιόδου. (Σχεδιάγραμμα 3.1)

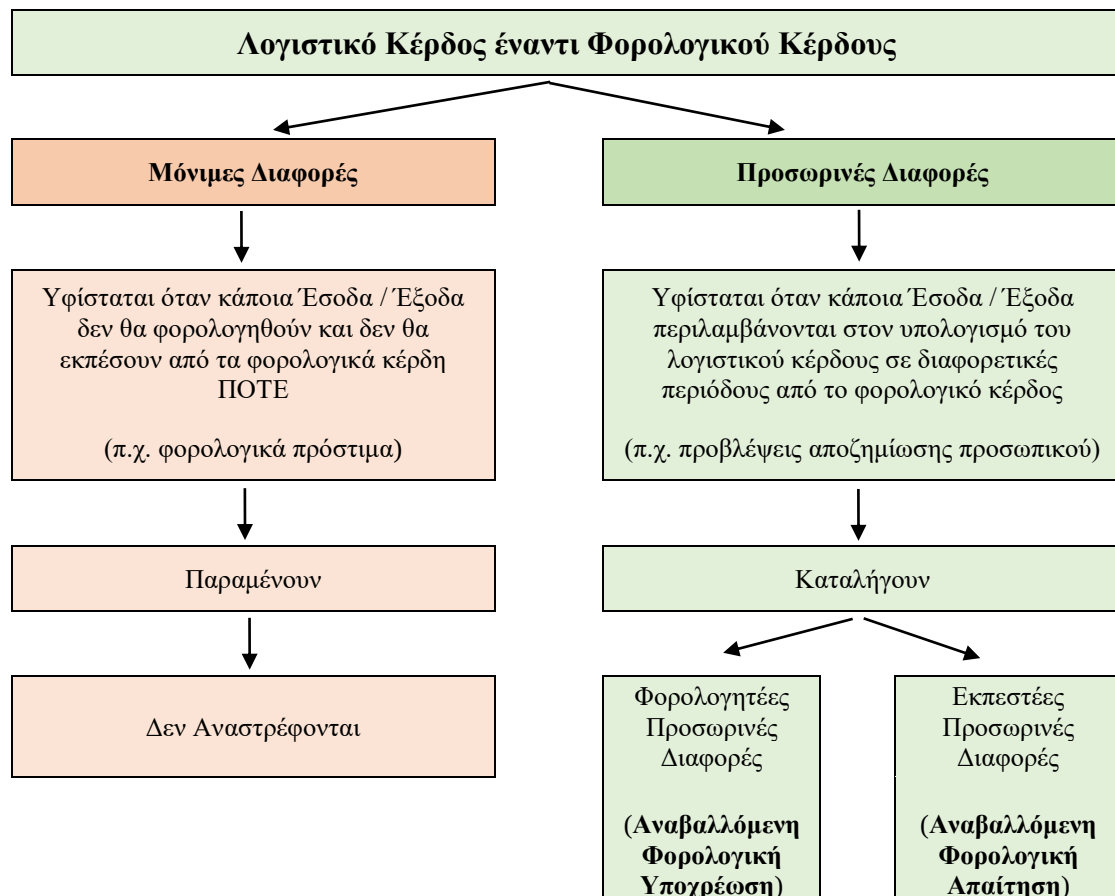
3.4.1 Αναγνώριση Αναβαλλόμενου Φόρου

Στην Ελλάδα, η εισαγωγή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων στην εθνική φορολογική νομοθεσία δεν υποχρεώνει όλες τις κατηγορίες επιχειρήσεων να τα υιοθετήσουν, πλην ορισμένων, όπως δεν επιτρέπεται και η επιλεκτική εφαρμογή αναβαλλόμενου φόρου ή εσόδου και παράλληλα αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης, με παράκαμψη όμως, των στοιχείων που επιβάλλουν αναβαλλόμενο φόρο ή έξοδο και αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση.

Ωστόσο, η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων από τις επιχειρήσεις συνεπάγεται αυτόματα πενταετή υποχρέωση τήρησης τους, προκειμένου όποιες διαφορές προκύψουν στα λογιστικά και φορολογικά κέρδη να μπορούν να αντιμετωπίζονται για τη σταθεροποίηση έτσι της εικόνας των λογιστικών χειρισμών και των εφαρμοζόμενων πολιτικών από μέρους των επιχειρήσεων. Η λογιστική της αναβαλλόμενης φορολογίας, αναγνωρίζει πλέον υποχρεωτικά το σύνολο των θετικών και των αρνητικών ποσών του αναβαλλόμενου φόρου και όλα τα χρεωστικά και τα πιστωτικά υπόλοιπα που υπόκεινται σε συμψηφισμό, με συνέπεια στους ισολογισμούς και στην κατάσταση αποτελεσμάτων να εμφανίζονται τα καθαρά ποσά.

Ο αναβαλλόμενος φόρος, είτε ως περιουσιακό στοιχείο είτε ως υποχρέωση, αναγνωρίζεται αρχικά, αλλά επιμετράται μεταγενέστερα στο ποσό που προκύπτει από την εφαρμογή του ισχύοντος φορολογικού συντελεστή σε κάθε προσωρινή διαφορά.³⁸

³⁸ Οι μεταβολές στο ποσό της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης ή υποχρέωσης του ισολογισμού που προκύπτουν από περίοδο σε περίοδο, αναγνωρίζονται σε μείωση ή αύξηση αναλόγως του φόρου εισοδήματος της κατάστασης αποτελεσμάτων με εξαίρεση, τις διαφορές από περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις των οποίων οι μεταβολές αναγνωρίζονται στην καθαρή θέση

Σχεδιάγραμμα 3.1

«Διαφορές μεταξύ Λογιστικού και Φορολογητέου Κέρδους και Αναβαλλόμενοι Φόροι»

Όταν όμως υπάρχουν έσοδα ή έξοδα που διαμορφώνουν το λογιστικό αποτέλεσμα μιας χρήσης αλλά περιλαμβάνονται στο φορολογικό αποτέλεσμα μιας άλλης, προκειμένου να μην ευνοηθούν τα αποτελέσματα της μιας εις βάρος των αποτελεσμάτων των μελλοντικών χρήσεων που θα ακολουθήσουν με αναβαλλόμενα ποσά φόρων, ο λογαριασμός φόρου εισοδήματος προσαρμόζεται κατάλληλα ως λογαριασμός δαπάνης, με αντίστοιχη καταχώρηση σε λογαριασμούς αναβαλλόμενων υποχρεώσεων ή απαιτήσεων.

Το λογιστικό σύστημα κάθε επιχείρησης απαιτείται θεσμοθετημένα να παρακολουθεί:³⁹

α. Τη λογιστική αξία των στοιχείων των εσόδων, εξόδων, περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων και καθαρής θέσης, κατά περίπτωση, με σκοπό την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της⁴⁰

³⁹ Άρθρο 3 του Ν.4308/2014

⁴⁰ Δ. Δημητρίου, (2017), «Ανάλυση και Ερμηνεία των Ε.Λ.Π. σε Λογιστική & Φορολογική βάση (και σύμφωνα με την ερμηνευτική καθοδήγηση των Δ.Π.Χ.Α.)», Epsilon Net, Αθήνα

β. Τη φορολογική βάση, των στοιχείων εφόσον διαφέρουν με σκοπό τη συμμόρφωση με τη φορολογική νομοθεσία και την υποβολή φορολογικών δηλώσεων

Ωστόσο, η ελλιπής διασύνδεση μεταξύ των υφιστάμενων Ε.Λ.Π. και Δ.Λ.Π. λογιστικών προτύπων προκαλεί σημαντικές διαφοροποιήσεις στην περίπτωση του αναβαλλόμενου φόρου, όπως:

α. Στα Ε.Λ.Π. δεν εμφανίζεται καν η έννοια του αναβαλλόμενου φόρου καθώς ο φόρος εισοδήματος υπολογίζεται επί του φορολογικού αποτελέσματος το οποίο διαμορφώνεται με βάση τις φορολογικές αναμορφώσεις εξόδων και εσόδων και λογίζεται μόνο στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις διαμέσου του πίνακα διανομής.

β. Στα Δ.Λ.Π. ο φόρος εισοδήματος αποτελεί έξοδο της χρήσης, βαρύνει τα αποτελέσματα της χρήσης που αφορά και υπολογίζεται επί του λογιστικού αποτελέσματος, αφού ληφθούν υπόψη οι μόνιμες διαφορές μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης.

Ο φόρος που αντιστοιχεί στις προσωρινές διαφορές μεταξύ λογιστικών και φορολογικών εσόδων / εξόδων λογίζεται στα αποτελέσματα της χρήσης που αφορά και υπολογίζεται ως διαφορά στοιχείων του ισολογισμού μεταξύ λογιστικής και φορολογικής τους βάσης.

Αυτός ο φόρος αποτελεί στην ουσία αναβαλλόμενο φόρο εισοδήματος και εμφανίζεται σε ειδικό λογαριασμό στον ισολογισμό, ενώ έχει διαμορφώσει τα αποτελέσματα χρήσης μαζί με τον τρέχοντα φόρο εισοδήματος

Ο υπολογισμός της αναβαλλόμενης φορολογίας βασίζεται στον έλεγχο δύο παραμέτρων:

α. Των προσωρινών διαφορών που υφίστανται κατά την ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων αθροιστικά μεταξύ των λογιστικών και φορολογικών αποτελεσμάτων

β. Του προβλεπόμενου, κατά την ημερομηνία πραγματοποίησης της διαφοράς, φορολογικού συντελεστή και κατά συνέπεια της ισχύουσας φορολογική νομοθεσίας. Στην περίπτωση φορολογικών αλλαγών, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις αποτιμώνται με βάση τους φορολογικούς συντελεστές που αναμένεται να εφαρμοστούν στην περίοδο κατά την οποία θα διακανονιστεί η απαίτηση ή η υποχρέωση

Ωστόσο, δεν οδηγούν σε αναβαλλόμενη φορολογία προσωρινές διαφορές που προέρχονται από:

α. Αναπροσαρμογή της αξίας παγίων στοιχείων του ενεργητικού βάσει της φορολογικής και μόνο νομοθεσίας.

Εφόσον τα Δ.Λ.Π. απαιτούν επανεκτίμηση της αξίας των στοιχείων και απεικόνιση της πραγματικής τους αξίας στον ισολογισμό, τότε οι προσωρινές διαφορές που εμφανίζονται οδηγούν σε αναβαλλόμενη φορολογία, το ποσό της οποίας θα διακανονιστεί με τη χρήση του παγίου στοιχείου (πχ αποσβέσεις) ή με την πώληση του. Η αναβαλλόμενη φορολογία αυτή

καταχωρείται απευθείας στο λογαριασμό των Ίδιων Κεφαλαίων και όχι στα Αποτελέσματα Χρήσεως.

β. Υπεραξία, εφόσον υπάρχει διαφορά μεταξύ του ποσού που καταβάλλει ο αγοραστής μιας επιχείρησης επιπρόσθετα της ακριβοδίκαιης αξίας των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που αποκτά κατά την αρχική αναγνώριση. Εφόσον η φορολογική νομοθεσία:

1). Επιτρέπει την απόσβεση της υπεραξίας τότε αναγνωρίζεται αναβαλλόμενη φορολογία

2). Δεν επιτρέπει την απόσβεση της υπεραξίας ως εκπεστέας δαπάνης κατά τον προσδιορισμό του φορολογητέου εισοδήματος (υπεραξία με μηδενική φορολογική βάση), οπότε δεν προκύπτει αναβαλλόμενη φορολογία ⁴¹

γ. Επενδύσεις σε θυγατρικές, συγγενείς και κοινοπραξίες, μόνο στην περίπτωση που η μητρική επιχείρηση ελέγχει το χρόνο της αναστροφής των διαφορών αυτών και είναι πιθανό ότι οι προσωρινές διαφορές δεν θα αναστραφούν στο προβλεπτό μέλλον.

Οι προσωρινές διαφορές προσδιορίζονται με βάση τη λογιστική αξία της απαίτησης ή της υποχρέωσης. Απαγορεύεται η προεξόφληση αναβαλλόμενων ποσών των χρεωστικών ή πιστωτικών φόρων.

Για την απεικόνιση του αναβαλλόμενου φόρου, οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις απεικονίζονται στον ισολογισμό στα «Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία Ενεργητικού και Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις», ενώ οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις στο Παθητικό «Προβλέψεις και Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις».

Σε κάθε περίπτωση οι φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις πρέπει να εμφανίζονται χωριστά από τις λοιπές απαιτήσεις και υποχρεώσεις στους ισολογισμούς καθώς και να διακρίνονται από τις τρέχουσες εμφανιζόμενες και να καταχωρούνται οι μεν αναβαλλόμενες απαιτήσεις στις κατηγορίες των «Μη Κυκλοφοριακών Περιουσιακών Στοιχείων», οι δε αναβαλλόμενες υποχρεώσεις στις κατηγορίες των «Μακροπρόθεσμων Υποχρεώσεων»

3.4.2 Καταχώριση Τρέχοντος και Αναβαλλόμενου Φόρου

Ο τρέχων και ο αναβαλλόμενος φόρος καταχωρείται στα έσοδα ή στα έξοδα και περιλαμβάνεται στο καθαρό κέρδος ή ζημία της χρήσης, εκτός εάν αφορά στο σύνολο ή σε τμήμα:

⁴¹ Αποδοχή της αξίας των περιουσιακών στοιχείων, όπως διαμορφώνονται στις οικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης που εξαγοράζεται

- α. Συναλλαγής ή γεγονότος που καταχωρείται απευθείας στα ίδια κεφάλαια κατά την ίδια ή διαφορετική χρήση
- β. Ενοποίησης λόγω εξαγοράς επιχειρήσεων, οπότε οι αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις δεν καταχωρούνται, αν η απόσβεση της υπεραξίας δεν είναι εκπεστέα φορολογικά και αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις που προκύπτουν από μη φορολογητέα αρνητική υπεραξία

3.4.2.1 Οι Μέθοδοι Ισολογισμού και Κατάστασης Αποτελεσμάτων

Το από λογιστικής πλευράς πρόβλημα υπολογισμού του εξόδου φόρου εισοδήματος (income tax expense) και της αναγνώρισης του στις οικονομικές καταστάσεις προκαλεί τη δημιουργία της «λογιστικής της επιρροής φόρου» ή «tax effect accounting» η οποία προσπαθεί να επανασυνδέσει την διαφορά μεταξύ φορολογητέου και λογιστικού κέρδους.

Η λογιστική «tax effect» υπογραμμίζει την σημασία της αναγνώρισης των φορολογικών επιδράσεων των συναλλαγών και γεγονότων που παράγουν λογιστικό κέρδος, ακόμη και σε αυτές που θα πραγματοποιηθούν στο μέλλον.

Για την εφαρμογή της λογιστικής «tax effect» διατίθενται δύο βασικές μεθοδολογίες, η μεθοδολογία της «Κατάστασης Λογαριασμού Αποτελεσμάτων - Income Statement» και η μεθοδολογία του «Ισολογισμού - Balance Sheet».

Η βασική διαφορά μεταξύ των μεθοδολογιών βρίσκεται στους υπολογισμούς που στην πρώτη περίπτωση γίνεται με βάση τα στοιχεία του ισολογισμού, ενώ στην δεύτερη με βάση τα στοιχεία της κατάστασης των αποτελεσμάτων.

Στη μεθοδολογία του ισολογισμού ο αναβαλλόμενος φόρος υπολογίζεται καθορίζοντας στον ισολογισμό της επιχείρησης τις προσωρινές διαφορές μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης και της φορολογικής βάσης του.

Με τη μεθοδολογία της κατάστασης λογαριασμού αποτελεσμάτων καθορίζονται οι χρονικές διαφορές από έσοδα και έξοδα συναλλαγών της επιχείρησης, που ενώ αναγνωρίστηκαν κατά τον υπολογισμό του λογιστικού κέρδους, πριν ή αφού συμπεριληφθούν στον υπολογισμό των φορολογητέων κερδών ή ζημιών πριν ή μετά την περίοδο αναφοράς.

Σε κάθε περίπτωση, καθώς η κατάσταση αποτελεσμάτων αποτελεί προϊόν του ισολογισμού όλες οι χρονικές διαφορές είναι εξ ορισμού μέρος των προσωρινών διαφορών, παρότι υπάρχουν

περιπτώσεις, όπου τα ποσά της προσωρινής διαφοράς ενός στοιχείου και της χρονικής διαφοράς του είναι ίσα. Δεν μπορεί όμως η προσωρινή διαφορά να είναι μικρότερη της χρονικής, επειδή δεν είναι όλα τα στοιχεία του ενεργητικού και των υποχρεώσεων του ισολογισμού που ενεργούν στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων και επηρεάζουν τους αναβαλλόμενους φόρους.⁴²

3.5 Επιδράσεις του Αναβαλλόμενου Φόρου στα Οικονομικά Αποτελέσματα

Ο αναβαλλόμενος φόρος αποκτά ιδιαίτερη σημασία, όχι μόνο για το συντονισμό και τη λογιστική τακτοποίηση που προσφέρει στις περιπτώσεις προσωρινών διαφορών, αλλά και για το ρόλο του στην παρουσίαση των οικονομικών αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων και στην ενημέρωση των επενδυτών.

Από την πλευρά της παρουσίασης των οικονομικών αποτελεσμάτων η δημιουργική λογιστική επιχειρήσεων καταφεύγει στον αναβαλλόμενο φόρο, καθώς αυτός συνδέεται στενά με το φορολογητέο εισόδημα, αλλά και με τα κέρδη της επιχείρησης.

Σε αυτές τις περιπτώσεις το κόστος φορολόγησης εύκολα αποτελεί κίνητρο χειραγώγησης για την ενίσχυση της εικόνας των κερδών ή απομείωση της εικόνας των ζημιών, αφού η αναβαλλόμενη φορολογία αποτελεί μια τελευταία ευκαιρία για αυτό, καθώς ο υπολογισμός και η καταχώρηση του φόρου είναι από τους τελευταίους λογαριασμούς που κλείνουν πριν την δημόσια ανακοίνωση των κερδών. (Dhaliwal et al., 2004)

Παρόμοια φαινόμενα συναντούνται και στο τραπεζικό κλάδο, όπου έρευνες έδειξαν ότι μέσω της αναβαλλόμενης φορολογίας μπορεί να επιτευχθεί εξομάλυνση κερδών. (Schrand C, Wong F, 2000)

Εσωτερικές παρεμβάσεις, επίσης, μπορούν μέχρι ενός σημείου να αλλάξουν την εικόνα των οικονομικών αποτελεσμάτων των επιχειρήσεων, αφού σύμφωνα με μελέτη η διοίκηση τους μπορεί να διαχειριστεί τα κέρδη των χρήσεων, μέσω αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, προσαρμόζοντας τα οικονομικά αποτελέσματα να προσεγγίζουν τις εκτιμήσεις οικονομικών αναλυτών. (Frank M., Rego S, 2006)

Περιπτώσεις που διοικήσεις τείνουν να μεταβάλλουν τις εκτιμήσεις, κάθε φορά, του ύψους των αποσβέσεων και δημιουργούν μόνιμες, αντί προσωρινές διαφορές μπορούν και διαμορφώνουν λογιστικά τα οικονομικά αποτελέσματα των επιχειρήσεων. (Dunbar A, Phillips D, Rego S, 2004)

⁴² Μία προσωρινή διαφορά για παράδειγμα, χωρίς να είναι χρονική διαφορά, μπορεί να προκύψει όταν ένα περιουσιακό στοιχείο αναπροσαρμόζεται θετικά με κέρδος, αλλά δεν υφίσταται καμία ισοδύναμη προσαρμογή για φορολογικούς σκοπούς, θα φανεί ως αύξηση στα ίδια κεφάλαια της επιχείρησης, αλλά όχι στην κατάσταση αποτελεσμάτων της.

Προβλήματα σχετικά με την χρήση της αναβαλλόμενης φορολογίας μπορούν να προκύψουν και από την αναγνώριση και παρουσίαση του αναβαλλόμενου φόρου στις οικονομικές καταστάσεις, όπως αναλύεται ακολούθως για την περίπτωση της Νέας Ζηλανδίας, αφενός με την ενσωμάτωση των Δ.Λ.Π. στα εθνικά τους λογιστικά πρότυπα που οδήγησαν στην τροποποιημένη τους μορφή Ν.Ζ. Δ.Λ.Π. και αφετέρου με την επιλεκτική αναγνώριση μέρους ή πλήρως των προσωρινών διαφορών, επηρεάζοντας τα μελλοντικά φορολογικά κέρδη.

3.5.1.1 Πλήρης και Μερική Βάση Αναγνώρισης Αναβαλλόμενου Φόρου

Υπάρχουν περιπτώσεις, όπως η περίπτωση της Νέας Ζηλανδίας, όπου η αναβαλλόμενη, σύμφωνα με το εθνικό της τροποποιημένο Δ.Λ.Π. 12 (εφεξής Ν.Ζ. Δ.Λ.Π.12), φορολογική υποχρέωση, πρέπει να αναγνωρίζεται για όλες τις φορολογητέες προσωρινές διαφορές με αποτέλεσμα, όλες να επηρεάζουν τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη.

Απαιτεί να αναγνωρίζεται και για όλες τις εκπεστέες προσωρινές διαφορές και σε ειδικές περιπτώσεις να αναγνωρίζονται όλες οι προσωρινές διαφορές (φορολογητέες και εκπεστέες) ως αναβαλλόμενος φόρος, κάτι που διαμορφώνει μια ιδιαίτερη προσέγγιση αυτή της «λογιστικής επιρροής φόρου πλήρους βάσης» ή «tax effect accounting in comprehensive basis».⁴³

Στην περίπτωση αναγνώρισης ως αναβαλλόμενου φόρου μέρους μόνο των προσωρινών διαφορών και όχι πλήρως, τότε μιλάμε για την περίπτωση της «λογιστικής επιρροής φόρου σε μερική βάση» ή «tax effect accounting in partial basis».

Σύμφωνα με την πρακτική SSAP-12⁴⁴ από την άλλη, παρέχεται στις επιχειρήσεις η δυνατότητα αναγνώρισης της αναβαλλόμενης φορολογίας με βάση, είτε την πλήρη, είτε την μερική αναγνώριση παρά την επικράτηση της πρώτης, που ωστόσο, επιφέρει σημαντική διαφοροποίηση μεταξύ των λογιστικών προτύπων, καθώς δεν υπάρχει πρόβλεψη μερικής αναγνώρισης στα Ν.Ζ. Δ.Λ.Π. 12. Αποτέλεσμα είναι η μερική προσέγγιση να μην επιλέγεται στις περιπτώσεις αναγνώρισης αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων στις περιπτώσεις χρήσης της «λογιστικής επίδρασης φόρου πλήρους αναγνώρισης». Αυτές οι προσεγγίσεις στοχεύουν στο αν οι φορολογητέες προσωρινές διαφορές αντιστρέφονται.

⁴³ Με βάση τα διεθνή πρότυπα χρηματοοικονομικής αναφοράς, ΔΠΧΑ (International Financial Reporting Standards (IFRS) οι επιχειρήσεις οφείλουν να προβλέπουν για αναβαλλόμενους φόρους με βάση τις προϋποθέσεις που εμπεριέχονται στα Εθνικά Ισοδύναμα του Δ.Λ.Π. 12 «Φόροι Εισοδήματος» (τα NZ IAS 12), αντικαταστάοντας την πρόβλεψη της Πρότυπης Λογιστικής Πρακτικής SSAP-12 με τη Λογιστική Φόρου Εισοδήματος «tax effect accounting»

⁴⁴ SSAP-12 : Statement of Standard Accounting Practice No 12

Υπάρχουν περιπτώσεις ωστόσο, που οι προσωρινές διαφορές που δημιουργούνται με βάση την πλήρη αναγνώριση να οδηγούν σε αναφορές στον ισολογισμό μιας αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης, η οποία να δείχνει να μην καλύπτεται ποτέ και να αυξάνει διαρκώς. Αυτό μπορεί να συμβεί στις περιπτώσεις επιχειρήσεων με υψηλές επενδύσεις ή με πολιτικές συνεχούς επένδυσης σε αποσβέσιμα περιουσιακά στοιχεία.

Στις περιπτώσεις αυτές, οι προσωρινές φορολογικές διαφορές μπορεί να μην αναστραφούν ποτέ, καθώς δημιουργούνται νέες κάθε φορά προσωρινές διαφορές, οι οποίες αναγνωρίζονται σε μεγαλύτερο βαθμό από αυτές των προηγούμενων περιόδων που συμψηφίζονται και αναστρέφονται. Αυτό δημιουργεί την εντύπωση ότι η τακτοποίηση των αναβαλλόμενων φορολογικών υποχρεώσεων θα αναβάλλεται στο διηνεκές.

Το πρόβλημα μπορεί να επιλύσει η προσέγγιση μερικής βάσης με αναγνώριση ως αναβαλλόμενου φόρου, μόνο εκείνες τις προσωρινές διαφορές που αναμένεται να έχουν μια μελλοντική ροή πληρωμών στις οικονομικές καταστάσεις, οπότε αναμένεται και να αναστραφούν.

Βέβαια, ακόμη και στην περίπτωση αυτή, οι αναβαλλόμενοι φόροι αποτελούν μια πραγματική οικονομική επιβάρυνση και ακόμη και στην περίπτωση που οι αναβαλλόμενες υποχρεώσεις δεν αντιστρέφονται ποτέ λόγω της στρατηγικής της επανεπένδυσης, η διαφορά μεταξύ φορολογικής και λογιστικής απόσβεσης μειώνεται με το πέρασμα του χρόνου, καθώς η πρώτη σταδιακά αποκλίνει από το κόστος αντικατάστασης του στοιχείου. (Sansing R, 1998)

Οι επιχειρήσεις της Νέας Ζηλανδίας ακολουθούν την μέθοδο της πλήρους αναγνώρισης, αναγνωρίζοντας όλες τις χρονικές διαφορές ως αναβαλλόμενους φόρους, ενώ κατά τα εθνικά ισοδύναμα πρότυπα NZ Δ.Λ.Π. 12 προβάλλεται απαίτηση αναγνώρισης όλων των προσωρινών διαφορών, κάτι που ασκεί ελάχιστη επίδραση στις περιπτώσεις που τα σύνολα των προσωρινών και χρονικών διαφορών είναι ίσα. Το αντίθετο συμβαίνει στις επιχειρήσεις που ακολουθούν την προσέγγιση μερικής αναγνώρισης με βάση τη πρακτική SSAP-12 και διατηρούν ιστορικό μη αναγνωρίσιμων αναβαλλόμενων φόρων από χρονικές διαφορές. Όλες αυτές οι μη αναγνωρίσιμες ποσότητες πρέπει να αναγνωριστούν και αυτό για τις επιχειρήσεις μπορεί να αποβεί επικίνδυνο.

Παράδειγμα της επίπτωσης μιας τέτοιας περίπτωσης ήταν η ανακοίνωση της αεροπορικής εταιρείας Air New Zealand για την επερχόμενη αλλαγή της ακολουθούμενης της λογιστικής πολιτικής φορολόγησης εισοδήματος από την μερική αναγνώριση στην πλήρη για το οικονομικό έτος 2000, παρά τις προβλέψεις του SSAP-12.

Το μέγεθος του χρηματοοικονομικού αντίκτυπου ήταν η κατά \$ 786 εκ. αύξηση των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, που προηγούμενα είχε υποεκτιμηθεί. Παράλληλη συνέπεια ήταν η κατά \$ 600 εκ. καθαρή ζημία και παράλληλα αύξηση του δείκτη χρέους προς συνολικά περιουσιακά στοιχεία από 34% σε 66% το έτος 2000.

Ωστόσο, μελέτες που έγιναν τα έτη 2002 και 2003 σε δείγμα ανάμεσα στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις της Νέας Ζηλανδίας, έδειξαν ότι δεν είναι μικροί οι αναβαλλόμενοι φόροι από μη αναγνωρίσιμες χρονικές διαφορές.⁴⁵ (Wong J. & Wong N., 2005)

Η απαίτηση για αναγνώριση όλων των προσωρινών διαφορών, ως αναβαλλόμενων φόρων βάσει του εθνικού ισοδύναμου πρότυπου NZ Δ.Λ.Π. 12, επιφέρει μεγαλύτερες αντιπαραθέσεις σε ότι αφορά στα οφέλη της λογιστικής επίδρασης φόρου κάτω από τις προσεγγίσεις της πλήρους και μερικής βάσης. Οι επιχειρήσεις επιλέγουν τη μερική έναντι της πλήρους βάσης, διότι προσφέρει περισσότερο ακριβή και σχετική με τους αναβαλλόμενους φόρους, παρεχόμενη στις οικονομικές καταστάσεις πληροφωρία, όταν αυτές περιέχουν προσωρινές διαφορές που δεν αναμένεται να αναστραφούν.

3.5.1.2 Διαφορές στην Παρουσίαση του Αναβαλλόμενου Φόρου

Όμοια περίπτωση αποτελεί, επίσης, η διαφορά αντιμετώπισης της αναγνώρισης της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης από τα υφιστάμενα λογιστικά πρότυπα, όπως στην περίπτωση των NZ Δ.Λ.Π. 12 και SSAP-12 της Νέας Ζηλανδίας, όπου κατά το πρώτο η αναγνώριση αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης γίνεται περισσότερο ελαστικά από την δεύτερη, καθώς σύμφωνα με το NZ Δ.Λ.Π. 12 εξαρτάται από την έκταση της πιθανότητας να υπάρξει στο μέλλον αρκετό φορολογητέο κέρδος που θα αναστρέψει την εκπεστέα φορολογική απαίτηση.

Με βάση το δεύτερο πρότυπο SSAP-12, η αναγνώριση γίνεται πιο αυστηρά, καθώς εξαρτάται από την έκταση της σφοδρής βεβαιότητας ανάκτησης της σε μελλοντικές περιόδους.

Οι επιχειρήσεις που ακολουθούν το εθνικό πρότυπο NZ Δ.Λ.Π. 12 παρουσιάζουν υψηλότερες περιπτώσεις αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων από ότι αυτών με το δεύτερο πρότυπο, κάτι που επιβάλλει στις πρώτες συντηρητικό υπολογισμό αναβαλλόμενων απαιτήσεων και την μεταφορά των ακριβών ποσών σε κάθε νέο ισολογισμό τους. Σκοπός είναι εφόσον αναδειχθεί ότι τα μελλοντικά κέρδη δεν επαρκούν για την αντιστάθμιση των απαιτήσεων, αυτές πλέον να

⁴⁵ Wong, J. and Wong, N. (2005). «Evidence of the disjunction between book income and taxable income». *New Zealand Journal of Taxation Law and Policy*. NZ

απομειώνονται σιγά σιγά με την μεταφορά τους. Όμοια και αν οι φορολογικές απαιτήσεις αντισταθμίζουν τις υποχρεώσεις στην ίδια χρήση.

3.5.1.3 Διαφορές Αναβαλλόμενου Φόρου από Επαναξιολόγηση Περιουσιακού Στοιχείου

Στην περίπτωση του επαναπροσδιορισμού αυξητικά της αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου στις οικονομικές καταστάσεις, χωρίς αντίστοιχη μετατροπή και στην φορολογική του αξία προκαλεί μια προσωρινή φορολογική διαφορά, που απαιτεί αναγνώριση ως αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης.

Τέτοια υποχρέωση δεν αναγνωρίζεται αντίστοιχα στον ισολογισμό που επαναξιολογείται με βάση την μέθοδο κατάστασης αποτελεσμάτων SSAP-12, εξαιτίας του τρόπου αντιμετώπισης της αποσβεστέας αξίας στην κατάσταση για λογιστικούς και φορολογικούς σκοπούς.

Όταν για λογιστικούς σκοπούς η αποσβεστέα δαπάνη ενός στοιχείου βασίζεται στην επανεκτιμηθείσα αξία, το έξοδο απόσβεσης που εκπίπτει για φορολογικούς σκοπούς συνεχίζει να βασίζεται στην αξία αρχικής κτήσης του. Αποτέλεσμα είναι το έξοδο απόσβεσης από την αύξηση της αξίας επαναξιολόγησης, δεν επιφέρει κάποια φορολογική επίπτωση.

Αυτό δεν συμβαίνει με το πρότυπο NZ Δ.Λ.Π. 12, όπου η αλλαγή επαυξάνει το ποσό της φορολογικής υποχρέωσης που αναγνωρίζεται στον ισολογισμό, καθώς οι επιχειρήσεις επανεκτιμούν τακτικά τις αξίες των περιουσιακών τους στοιχείων. Ο υπολογισμός της αναβαλλόμενης φορολογικής υποχρέωσης από την επανεκτίμηση της αξίας εξαρτάται από τον τρόπο που η μεταφερόμενη αξία του στοιχείου εκτιμάται να ανακτηθεί σε μελλοντική χρήση, οπότε, είτε το στοιχείο αναμένεται να ανακτηθεί μέσω της περαιτέρω χρήσης του, είτε μέσω της περαιτέρω απόσυρσης.

Αν η μεταφερόμενη αξία εκτιμάται να ανακτηθεί με την περαιτέρω χρήση, τότε αναγνωρίζεται μια μελλοντική αναβαλλόμενη υποχρέωση με υπολογισμό της διαφοράς μεταξύ του μεταφερόμενου ποσού του στοιχείου και της φορολογικής του βάσης.

Στη περίπτωση που το στοιχείο αναμένεται να ανακτηθεί μέσω της περαιτέρω απόσυρσης, αναγνωρίζεται μια μελλοντική αναβαλλόμενη υποχρέωση με υπολογισμό της διαφοράς μεταξύ του μεταφερόμενου ποσού του στοιχείου και της φορολογικής του βάσης, διορθωμένη κατά το ποσό που θα προκύψει ως κέρδος κεφαλαίου από την απόσυρση του επιπλέον της αρχικής του αξίας. Αυτό προκύπτει γιατί κεφαλαιουχικά κέρδη δεν φορολογούνται προς το παρόν στην Νέα Ζηλανδία,

αλλά η αναβαλλόμενη φορολογική υποχρέωση πρέπει να χρεωθεί απευθείας στα ίδια κεφάλαια. Αυτό προκύπτει, διότι ο λογισμός της επαναξιολόγησης εμπεριέχει την επαύξηση της αξίας που αναγνωρίζεται στο κεφάλαιο και όχι στα αποτελέσματα χρήσης. (Wong, N., 2006)

3.6 Ανακεφαλαίωση

Η φορολογική νομοθεσία για τον υπολογισμό του φόρου προϋποθέτει να έχει καταστεί το εισόδημα δεδουλευμένο εντός του φορολογικού έτους και να έχει εντός του ίδιου έτους αποκτηθεί το δικαίωμα είσπραξης του. Έτσι εισάγεται η περίπτωση του δεδουλευμένου εσόδου που αναγνωρίζεται μεν στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις μιας χρήσης λογιστικά, αλλά δεν φορολογείται την περίοδο αυτή, λόγω αδυναμίας είσπραξης του εισοδήματος στην τρέχουσα χρήση και τη μεταφορά του σε επόμενη, όπου και αποκτάται το σχετικό δικαίωμα είσπραξης. Αποτέλεσμα είναι η δημιουργία προσωρινών (αντιστρέψιμων) διαφορών μεταξύ της λογιστικής αξίας και της φορολογικής βάσης που οδηγεί σε αναβαλλόμενη φορολογία.

Ο αναβαλλόμενος φόρος αποτελεί το εργαλείο αντιμετώπισης των προσωρινών διαφορών που προκύπτουν από τις διαφορές μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης λογισμού των στοιχείων και των γεγονότων, όχι μόνο από άποψη επιμέτρησης της αξίας, αλλά και από άποψη ετεροχρονισμού σε αντίθεση με το τρέχοντα φόρο.

Η φορολογική προσέγγιση συνδέεται με νόμους και κανόνες φορολογίας εισοδήματος, με διάφορες οδηγίες σχετικά με τους τρόπους υπολογισμού και καταχώρησης και προβλέψεις, όπως διακανονισμοί, εκπτώσεις, απαλλαγές κλπ από τα ακαθάριστα έσοδα και δαπάνες που προκύπτουν από επιχειρηματικές δραστηριότητες.

Στη λογιστική προσέγγιση τα έσοδα και τα έξοδα που προκύπτουν από συναλλαγές και το τελικό κέρδος, καθορίζουν το τελικό αποτέλεσμα και προσδιορίζουν τη ανάλογη φορολογική επιβάρυνση. Κάθε διαφορά σε επιμέτρηση ή χρονική αντιμετώπιση μεταξύ εσόδου - εξόδου και πληρωμών – εισπράξεων, αποτελεί ιδιαίτερο αντικείμενο ενδιαφέροντος αναβαλλόμενης φορολόγησης καθώς νέοι λογιστικοί κανόνες και πρότυπα προβλέπουν μέτρα και μεθόδους διαχείρισης τους.

Σύμφωνα με την νέα φορολογική προσέγγιση, τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις, αναγνωρίζονται στην φορολογική τους αξία για σκοπούς φορολογίας εισοδήματος, η οποία σε αρκετές περιπτώσεις διαφέρει από την λογιστική βάση.

Η διαφοροποίηση της φορολογικής από τη λογιστική βάση και προσέγγιση των οικονομικών στοιχείων και γεγονότων, δημιουργεί προσωρινές και μόνιμες διαφορές.

Συνήθεις περιπτώσεις προσωρινών διαφορών μεταξύ λογιστικής και φορολογικής βάσης είναι οι απομειώσεις, οι αναστροφές απομειώσεων, οι μη καταβληθείσες ασφαλιστικές εισφορές, οι προβλέψεις (π.χ. προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία) και οι αποσβέσεις.

Μόνιμες διαφορές είναι αυτές μεταξύ της λογιστικής αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης και της φορολογικής του βάσης που προκύπτει από στοιχεία που δεν μπορούν να ανακτηθούν ή αναστραφούν στο μέλλον, μέσω της αναβαλλόμενης φορολογίας, οπότε και καθίσταται μόνιμη.

Από την πλευρά της παρουσίασης των οικονομικών αποτελεσμάτων, η δημιουργική λογιστική επιχειρήσεων καταφεύγει στο αναβαλλόμενο φόρο, καθώς αυτός συνδέεται στενά με το φορολογητέο εισόδημα, αλλά και με τα κέρδη της επιχείρησης.

Σε αυτές τις περιπτώσεις το κόστος φορολόγησης εύκολα αποτελεί κίνητρο χειραγώγησης για την ενίσχυση της εικόνας των κερδών ή απομείωση της εικόνας των ζημιών, αφού η αναβαλλόμενη φορολογία αποτελεί μια τελευταία ευκαιρία για αυτό, καθώς ο υπολογισμός και η καταχώρηση του φόρου είναι από τους τελευταίους λογαριασμούς που κλείνουν πριν την δημόσια ανακοίνωση των κερδών.

4ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΡΕΥΝΑ & ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

4.1 Γενικά - Μεθοδολογία Έρευνας

Όπως τονίσθηκε, **σκοπός** της εργασίας είναι μία εις βάθος εξέταση των θεμάτων σχετικά με την αναβαλλόμενη φορολογία. Μετά την θεωρητική προσέγγιση θεμάτων αναβαλλόμενης φορολογίας, και έχοντας ως σκοπό την διερεύνηση των αναγκών για πληροφόρηση από την αναβαλλόμενη φορολογία σε ομάδες χρηστών, ακολουθήσαμε την παρακάτω διαδικασία.

Προβήκαμε σε κατάρτιση ενός ερωτηματολογίου (Παράρτημα «ΣΤ»), για να εκτιμήσουμε την σπουδαιότητα της λαμβανόμενης πληροφόρησης από την αναβαλλόμενη φορολογία σε ομάδες χρηστών.

Για τις ανάγκες της έρευνας μας, κατηγοριοποιήσαμε τους χρήστες οικονομικών καταστάσεων σε πέντε ομάδες, ήτοι:

ΧΡΗΣΤΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ
Επενδυτές - Μέτοχοι
Τράπεζες
Κυβέρνηση (Φορολογική Αρχή & Υπηρεσίες Ελέγχου Υπουργείων)
Διοίκηση Εταιρείας
Επενδυτικοί Φορείς (Επενδυτικοί Οίκοι, Οίκοι Αξιολόγησης, Χρηματοοικονομικοί Αναλυτές, Χρηματιστήριο)

Η εκτίμηση της σπουδαιότητας στηρίχθηκε στις απαντήσεις των υψηλόβαθμων στελεχών του Χρηματιστηρίου Αθηνών Α.Ε., της εταιρίας TITAN Α.Ε., της KPMG και ανωτέρων στελεχών λογιστικών συμβούλων-εταιρειών.

Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να εκτιμήσουν την σπουδαιότητα της λαμβανόμενης πληροφόρησης για έξι κατηγορίες χρηστών. Η εκτίμηση έγινε με βαθμολόγηση σε κλίμακα 1 έως 5. Τα αποτελέσματα της έρευνας παρουσιάζονται σε επόμενη παράγραφο.

Για την έρευνα μας εστάλησαν 52 ερωτηματολόγια στα στελέχη, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) και λάβαμε 29 απαντήσεις. Δηλαδή, είχαμε ποσοστό απαντήσεων (response rate) $29/52 = 56\%$.

4.2 Αποτελέσματα Έρευνας

Με βάση την επεξεργασία των "απαντήσεων των στελεχών" καταρτίσαμε τον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 1.) αξιολόγησης της σπουδαιότητας της πληροφορίας, με μέγιστη βαθμολογία τους 145 βαθμούς, ήτοι 29 ερωτήματα επί 5 η άριστη βαθμολογία.

Πίνακας 1. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΧΡΗΣΤΕΣ	ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ	ΠΟΣΟΣΤΟ
Επενδυτές – Μέτοχοι	98	67%
Τράπεζες	129	89%
Κυβέρνηση	100	69%
Διοίκηση Εταιρείας	118	81%
Επενδυτικοί Φορείς	141	97%

Από την έρευνα, σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα αποτελεσμάτων προκύπτουν τα εξής:

- α) το άθροισμα της βαθμολογίας της βαρύτητας της αναγκαιότητας πληροφόρησης από τις πέντε ομάδες χρηστών και
- β) το ποσοστό της σχετικής βαθμολόγησης, λαμβάνοντας υπόψη ότι η μέγιστη βαθμολογία ήταν 145 βαθμοί (29 ερωτήματα επί 5 η άριστη τιμή = 145).

Για παράδειγμα, από τις απαντήσεις των στελεχών, εξάγεται το συμπέρασμα ότι η σπουδαιότητα της πληροφορίας που λαμβάνουν οι μέτοχοι μιας εταιρείας ανέρχεται στο ποσοστό 67%. Δηλαδή, οι βαθμοί που συγκεντρώθηκαν, ήτοι στο ύψος των 98 με μέγιστο τους 145 βαθμούς, δηλώνουν ποσοστό $98/145 = 67\%$.

Επομένως, η σημασία της βαρύτητας της αναγκαιότητας πληροφόρησης των χρηστών:

- 1). Είναι πολύ σημαντική για επενδυτικούς οίκους, οίκους αξιολόγησης, χρηματοοικονομικούς αναλυτές και χρηματιστήρια.
- 2). Επίσης σημαντική για τραπεζίτες και τη διοίκηση της εταιρείας.

3). Όμως, η οικονομική ενημέρωση και οι καταστάσεις είναι λιγότερο σημαντική για τους επενδυτές και μετόχους της εταιρείας και την γενική κυβέρνηση, ήτοι τα επαγγελματικά επιμελητήρια, εφορία, ασφαλιστικά ταμεία κ.α.

5ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

5.1 Συμπεράσματα

Από την μελέτη των αντικειμένων της έρευνας σχετικά με την σπουδαιότητα της πληροφόρησης των οικονομικών καταστάσεων και την περίπτωση του αναβαλλόμενου φόρου προέκυψαν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

α. Η αρμονική και υγιής λειτουργία των αγορών και η αποτελεσματική δράση των φορέων και οργάνων τους, προϋποθέτουν την ύπαρξη κανόνων οργάνωσης και αρχών και λειτουργίας για:

- 1). Την υποστήριξη, τη προστασία και την ασφάλεια των χρηματοοικονομικών και επενδυτικών συναλλαγών
- 2). Την διάφανη και ισότιμη πληροφόρηση
- 3). Την παροχή ίσων επενδυτικών ευκαιριών προς όλους

β. Η λήψη επενδυτικών αποφάσεων βασίζεται σχεδόν αποκλειστικά στην διαθέσιμη πληροφόρηση και καθώς αυτό είναι γνωστό στις επιχειρήσεις, τυγχάνει μερικές φορές αντικείμενο εκμετάλλευσης. Αποτέλεσμα είναι οι δημοσιεύσεις των οικονομικών καταστάσεων τους να παρουσιάζουν κενά στην ενημέρωση, αναφορικά με την πραγματική οικονομική τους κατάσταση, προκαλώντας επιφυλάξεις και ροπή προς διασταύρωση της πληροφορίας.

γ. Ιδιαίτερα στην περίπτωση ομίλων και διάσπαρτων ανά την υφήλιο πολυεθνικών επιχειρήσεων, το βασικό μέσο πληροφόρησης για τους διεθνείς επενδυτές είναι οι ενοποιημένες καταστάσεις, κάτι που επιβάλλει προσεκτική ενημέρωση και επαλήθευση, καθώς οι ενοποιημένες καταχωρήσεις δύνανται μέσω των καταχωρήσεων των οικονομικών στοιχείων ή γεγονότων να παρασέρνουν, άλλοτε ακούσια και άλλοτε εκούσια, πιθανές στρεβλώσεις, ανακρίβειες ή γενικεύσεις όπως απαλοιφές, στρογγυλοποιήσεις, συγχωνεύσεις, επικαλύψεις κλπ.

δ. Στόχος της επιλεκτικής τροποποίησης στοιχείων των οικονομικών καταστάσεων με λογιστικά τεχνάσματα και επινοήματα, είναι η δυνατότητα των επιχειρήσεων να μπορούν να αποκρύπτουν από την αγορά τυχόν ζημίες τους, προβληματικά τους οικονομικά στοιχεία και αρνητικά τους οικονομικά αποτελέσματα που απομειώνουν την ελκυστικότητα τους απέναντι στους επενδυτές, μετόχους και πιστωτές δυσχεραίνοντας την πρόσβαση σε χρηματοδοτήσεις και αυξάνοντας το κόστος δανεισμού.

Όλες αυτές οι πρακτικές και μεθοδεύσεις χειραγώγησης της πληροφορίας προς όφελος των διοικήσεων αποτελούν παθογένειες του ρόλου και της αποστολής των ενοποιημένων και μη οικονομικών καταστάσεων των επιχειρήσεων και των ομίλων.

ε. Οι αρμόδιες επιτροπές διαφάνειας και νομιμότητας των χρηματαγορών αποδίδουν μεγάλη έμφαση στην έγκαιρη, έγκυρη, νόμιμη και ισότιμη πληροφόρηση του επενδυτικού κοινού, με διαρκή επικαιροποίηση των πλαισίων κανόνων και αρχών, για την εξασφάλιση ολοένα και περισσότερο αδιάβλητων δομών και μηχανισμών ελέγχου και επιτήρησης της ομαλούς λειτουργίας και συνεργασίας των οικονομικών οντοτήτων, των συνεργαζόμενων και ενδιαφερόμενων μερών και της εθνικής οικονομίας γενικότερα.

στ. Σκοπός των οικονομικών καταστάσεων (ενοποιημένων και μη) ωστόσο, παραμένει να είναι η καλλιέργεια εμπιστοσύνης και η γεφύρωση αντικρουόμενων συμφερόντων και στόχων ανάμεσα στους παρόχους της οικονομικής ενημέρωσης, ανταγωνιστικές επιχειρήσεις και τους αποδέκτες αυτής, συντηρητικούς απέναντι στο ρίσκο και εκτεθειμένους στην παραπληροφόρηση, επενδυτές.

ζ. Η έλλειψη ενός ισχυρού, καθολικής αποδοχής φορέα επιβολής διεθνών ενιαίων λογιστικών κανόνων, προτύπων και αρχών στις αγορές, οδηγούν τις επιχειρήσεις να είναι απρόθυμες να δημοσιεύουν λεπτομερείς οικονομικές πληροφορίες σχετικά με την απόδοση τους προς το ευρύ επενδυτικό κοινό, επιλέγοντας τις εκάστοτε συμφέρουσες και ευνοϊκές λογιστικές μεθόδους και πρότυπα καταχώρησης.

η. Για το λόγο αυτό, κάθε διαθέσιμο μέσο διασταύρωσης και επαλήθευσης των διαθέσιμων στο κοινό οικονομικών στοιχείων για τους επενδυτές, αποτελεί πολύτιμο εργαλείο κατανόησης των μηχανισμών της αγοράς, παρακολούθησης της πορείας της και πρόβλεψης των προοπτικών της. Η παρακολούθηση δεικτών χρηματοοικονομικής ανάλυσης αποτελεί εργαλείο διασταύρωσης της οικονομικής πληροφόρησης, καθώς αυτοί συνδέονται απευθείας με τις λογιστικές καταχωρήσεις των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού, που εάν

καταχωρούνται ιδιοτελώς σύμφωνα με τις επιθυμίες των διοικήσεων, αναδεικνύουν ασυνέπειες και στρεβλώσεις στα μεγέθη και στην αδικαιολόγητη πορεία τους στο χρόνο.

θ. Η **πρόβλεψη αναβαλλόμενου φόρου** επιχειρήσεων αποτελεί **αξιολογή ένδειξη**:

- 1). Μελλοντικής κερδοφορίας της επιχείρησης που καλείται να αντιστρέψει ή να συμψηφίσει μελλοντικά της κέρδη με μεταφερόμενες στο μέλλον φορολογικές της υποχρεώσεις ή απαιτήσεις
- 2). Ύπαρξης λογιστικού προγράμματος καταχωρήσεων φόρων και προσωρινών διαφορών που ανάλογα με το οικονομικό συμφέρον της επιχείρησης λογίζονται ανάλογα των διατιθέμενων επιλογών
- 3). Συνέχειας των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της επιχείρησης (going concern) και της προοπτικής κερδοφορίας της (profitability) καθώς και τα δύο αποτελούν προϋποθέσεις και δεσμεύσεις για την εφαρμογή αναβαλλόμενης φορολογίας

ι. Σε ότι αφορά στην Ελλάδα η έρευνα έδειξε ότι η σημασία της βαρύτητας της αναγκαιότητας πληροφόρησης των χρηστών:

- 1). Είναι πολύ σημαντική για επενδυτικούς οίκους, οίκους αξιολόγησης, χρηματοοικονομικούς αναλυτές και χρηματιστήρια.
- 2). Επίσης σημαντική για τραπεζίτες και τη διοίκηση της εταιρείας.
- 3). Όμως, η οικονομική ενημέρωση και οι καταστάσεις είναι λιγότερο σημαντική για τους επενδυτές και μετόχους της εταιρείας και την γενική κυβέρνηση, ήτοι τα επαγγελματικά επιμελητήρια, εφορία, ασφαλιστικά ταμεία κ.α.

ια. Η ενημέρωση των μετόχων και των επενδυτών δεν πρέπει να επικεντρώνεται μόνο στα μεγέθη στις οικονομικές καταστάσεις και στις μεταβολές τους από έτος σε έτος αλλά:

- 1). Να συνεχίζει και σε αναφορές άλλων εξίσου σημαντικών κειμένων, όπως οι σημειώσεις (Προσάρτημα των Οικονομικών Καταστάσεων)
- 2). Να αντλούνται πληροφορίες σε ότι αφορά σε στοιχεία επενδύσεων που οι επιχειρήσεις έχουν υλοποιήσει, τις ταμειακές ροές και την κατάσταση μεταβολών ιδίων κεφαλαίων
- 3). Να δίνεται ιδιαίτερη σημασία εκτός από τα αριθμητικά στοιχεία και στα λεκτικά

ιβ. Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα βοηθούν στην ενημέρωση των ανωτέρω ενδιαφερόμενων, γιατί παρέχουν διαφάνεια, μεγάλη ανάλυση και εναρμόνιση προκειμένου να υπάρχει ομοιομορφία στη λογιστική απεικόνιση.

Στα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (IFRS) υπάρχουν εκτενέστατες οδηγίες, οι οποίες συνεχώς προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα, τις οποίες πρέπει απαραίκλιτα να ακολουθούν όλες οι εταιρίες.

ιγ. Η καταχώρηση της Αναβαλλόμενης Φορολογίας (ΔΛΠ Νο 12) στις εταιρικές Οικονομικές Καταστάσεις μπορούν να βοηθήσουν στην ενημέρωση των αναλυτών / επενδυτών, καθώς γίνεται αναφορά στο κομμάτι του φόρου (προσωρινές φορολογικές διαφορές) που, ενώ έχει καταβληθεί, στο μέλλον θα μπορούσε να συμψηφιστεί, καθώς επίσης και στο μέρος του φόρου (προσωρινές φορολογικές διαφορές) το οποίο δεν έχει καταβληθεί και οφείλεται.

ιδ. Παρόλο που ένας μέσος επενδυτής καταλαβαίνει πολύ εύκολα τα στοιχεία που προκύπτουν από τις οικονομικές καταστάσεις, δύσκολα κατανοεί την έννοια και τις καταχωρήσεις που έχουν σχέση με την αναβαλλόμενη φορολογία.

ιε. Η αναβαλλόμενη φορολογία εμπεριέχει το στοιχείο του χρόνου και των χρονικών περιθωρίων εξάσκησης δικαιωμάτων, όπως οι μεταφερόμενες φορολογικές ζημίες (5ετής ισχύς μεταφοράς), όπου, εάν δεν ελεγχθούν η **χρονολογική της προέλευση** και η **δυνατότητα ανάκτησης** δύναται να μην μπορεί να εξασκηθεί.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία

- α. Αληφαντής Γ., (2007), *Χρηματοοικονομική Λογιστική*, Τόμος Πρώτος, Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα
- β. Γκίκας Δ., Παπαδάκη Α., (2012), *Χρηματοοικονομική Λογιστική*, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα
- γ. Γρηγοράκος, Θ., (2013). *Ανάλυση - Ερμηνεία του ΕΓΛΣ*, 16η Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα
- δ. Δημητρίου Δ., (2017), *Ανάλυση και Ερμηνεία των Ε.Λ.Π. σε Λογιστική & Φορολογική βάση (και σύμφωνα με την ερμηνευτική καθοδήγηση των Δ.Π.Χ.Α.)*, Epsilon Net, Αθήνα
- ε. Κάτζος Κ., (2002), *Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων*, Γ Έκδοση, Interbooks, Αθήνα
- στ.Λουμιώτης Ι. Βασίλειος, (2015) *Θέματα Εφαρμοσμένης Λογιστικής και Ελεγκτικής των Ενοποιημένων Οικονομικών Καταστάσεων*, Εκδόσεις ΣΟΕΛ, Αθήνα
- ζ. Μπάλλας, Α., Χέβας Δ., (2011), *Χρηματοοικονομική Λογιστική*, Εκδόσεις Γ. Μπένου, Αθήνα
- η. Ντζανάτος Δ., (2008), *Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα - Με Απλά Λόγια και οι Διαφορές των Ελληνικών Προτύπων*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα
- θ. Παπαδέας Π., Συκιανάκης Ν. (2013), *Ανάλυση και Διερεύνηση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων Σύμφωνα με τα Ελληνικά και Διεθνή (Λογιστικά) Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς*, Έκδοση Ιδιωτική, Αθήνα
- ι. Παπάς Α., (1998), *Χρηματοοικονομική Λογιστική, Θεωρητικά και Πρακτικά Θέματα*, Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα
- ια. Πετρόπουλος Στ., (2017), *Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα στο Ελληνικό Τραπεζικό Χώρο», Ένωση Ελληνικών Τραπεζών*, Αθήνα
- ιβ. Πρωτοψάλτης Ν., Βρουστούρης Π., (2002), *Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα και Διερμηνείες*, Εκδόσεις ΣΟΕΛ, Αθήνα
- ιγ. Σγουρινάκης Ν., Βλησμάς Ορ., (2016), *Η Αναβαλλόμενη Φορολογία*, Οικονομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα

- ιδ. Τουρνά Γερμανού, (2003), *Γενική Λογιστική με ΕΓΛΣ*, Δ Έκδοση, Ιδιωτική Έκδοση, Αθήνα
- ιε. Φίλος Ι., (2003), *Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα - Οδηγός Πρώτης Εφαρμογής*, Εκδόσεις Πάμισος, Αθήνα
- ιστ. Φίλος Ι., Αποστόλου Α. (2010), *Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα – Θεωρητική Προσέγγιση και Εφαρμογές Μετατροπής*, Εκδόσεις Κλειδάριθμος, Αθήνα

Ξένη Βιβλιογραφία

- α. Amir E, Sougiannis T, (1999), “Analysts, Interpretation and Investors, Valuation of Tax Carryforwards”, *Contemporary Accounting Research*, Vol 16
- β. Brochet F., Jagolinzer A.D., Riedl E.J. (2013), “Mandatory IFRS Adoption and Financial Statement Comparability” *Harvard Business School*, 11-109
- γ. Christensen T.E., Paik G.H., Stice E.K., (2008), “Creating a Bigger Bath Using the Deferred Tax Valuation Allowance”, *Journal of Business Finance & Accounting*
- δ. Dunbar A., Phillips D., Rego.S, (2004), “The Impact of the Bonus Depreciation on the Ability of the Deferred Tax Expense and Accrual-Based Measures to Detect Earnings Management Activities”, *Proceedings of the Annual Conference on Taxation*, Vol 97
- ε. Dhaliwal D.S., Gleason C.A., Mills L.F. (2004), “Last Chance Earnings Management: Using the Tax Expense to Meet Analysts’ Forecasts” *Contemporary Accounting Research*, Vol 21, No 2
- στ. Frank M, Rego S., (2006), “Do Managers Use the Evaluation Allowance to Manage Earnings Around Certain Earnings Targets?”. *The Journal of the American Taxation Association* Vol 28, No1
- ζ. Harrington C., Smith, W., Trippier D., (2012), “Deferred tax assets and liabilities: tax benefits, obligations and corporate debt policy”, *Journal of Finance and Accountancy*
- η. Numberg, Hugo, (1993), “FASB 109: Auditing Considerations of Deferred Tax Assets”, *Journal of Accountancy*
- θ. Raine M., Holt O., (2014), “*Tax Accounting: Current and Deferred Tax*”, Deloitte
- ι. Sansing R., (1998), “Valuing the Deferred Tax Liability”, *Journal of Accounting Research*, Vol 36, No 2, Pennsylvania
- ια. Shrand C., Wong F., (2000), “Earnings Management and Its Pricing Implications Evidence from Banks Adjustments to the Valuation Allowance for Deferred Tax Assets Under SFAS 109” *Contemporary Accounting Research*, Pennsylvania
- ιβ. Trapp R., (1995), “The Thorny Issue of Deferred Tax”, *The independent*
- ιγ. Wong N., (2006), “Accounting for Deferred Taxes Under NZ IAS 12”, *Business Review* Vol 1, New Zealand

ιδ. Wong J. and Wong N. (2005), “Evidence of the disjunction between book income and taxable income”. *New Zealand Journal of Taxation Law and Policy*. New Zealand

Διαδικτυακοί Τόποι

α. Δημητρίου Δ., (2015), Οι οντότητες “δύνανται” να αναγνωρίζουν αναβαλλόμενο φόρο. Ποιές θα είναι οι επιπτώσεις στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, επισκεπτόμενο την 1 Φεβ 2018. Διαθέσιμο στο: <www.e-forologia.gr/cms/viewContents.aspx?id=189402>

β. Μπεκρή Α., (2017), Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 12 «Φόροι Εισοδήματος» (Αναβαλλόμενη Φορολογία), επισκεπτόμενο την 7 Φεβ 2018. Διαθέσιμο στο: <www.poedoy.gr/fe/forologies/AR_ME/APΘPO_MΠEKPΗ.doc>

γ. European Commission, (2012), International Accounting Standard 12, επισκεπτόμενο την 1 Φεβ 2018. Διαθέσιμο στο: <http://ec.europa.eu/internal_market/accounting/docs/consolidated/ias12_en.pdf>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

«Α» Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα

Οι επιχειρήσεις που υποχρεούνται να εφαρμόζουν Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα (ΕΛΠ), βάση του νόμου 4308/24-11-2014 είναι:

α) Τα νομικά πρόσωπα που έχουν τη μορφή της ανώνυμης εταιρείας, της εταιρείας περιορισμένης ευθύνης, της ετερόρρυθμης κατά μετοχές εταιρείας και της ιδιωτικής κεφαλαιουχικής εταιρείας

β) Τα νομικά πρόσωπα που έχουν τη μορφή της ομόρρυθμης ή ετερόρρυθμης εταιρείας, όταν όλοι οι άμεσοι ή έμμεσοι εταίροι των προσώπων αυτών έχουν περιορισμένη ευθύνη, λόγω του ότι είναι είτε νομικά πρόσωπα της 1^{ης} περίπτωσης ή άλλου νομικού τύπου συγκρίσιμου με τα νομικά πρόσωπα της περίπτωσης αυτής

γ) Η ετερόρρυθμη εταιρεία, η ομόρρυθμη εταιρεία, η ατομική επιχείρηση και κάθε άλλη οντότητα του ιδιωτικού τομέα που υποχρεούνται στην εφαρμογή αυτού του νόμου από φορολογική ή άλλη νομοθετική διάταξη

δ) Κερδοσκοπικές ή μη κερδοσκοπικές οντότητες που ανήκουν στον δημόσιο τομέα ή ελέγχονται από το Δημόσιο ή τελούν υπό την εποπτεία του Δημοσίου, όταν δεν εμπίπτουν στην εφαρμογή του άρθρου 156 του ν. 4270/2014

«Β» Λίστα Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

ΔΛΠ 1:	Παρουσίαση Οικονομικών Καταστάσεων
ΔΛΠ 2:	Αποθέματα
ΔΛΠ 7:	Καταστάσεις Ταμειακών Ροών
ΔΛΠ 8:	Λογιστικές Πολιτικές, Αλλαγές στις Λογιστικές Εκτιμήσεις & Λάθη
ΔΛΠ 10:	Γεγονότα μετά την ημερομηνία του Ισολογισμού
ΔΛΠ 11:	Κατασκευαστικές Συμβάσεις
ΔΛΠ 12:	Φόροι Εισοδήματος
ΔΛΠ 14:	Οικονομικές Πληροφορίες Κατά Τομέα
ΔΛΠ 16:	Ενσώματα Πάγια
ΔΛΠ 17:	Μισθώσεις
ΔΛΠ 18:	Έσοδα
ΔΛΠ 19:	Παροχές σε Εργαζόμενους
ΔΛΠ 26:	Λογιστική & Πληροφόρηση Προγραμμάτων Παροχών Αποχώρησης από την Υπηρεσία
ΔΛΠ 20:	Λογιστική των Επιχορηγήσεων & Γνωστοποίηση της Κρατικής Υποστήριξης
ΔΛΠ 21:	Οι Επιδράσεις των Μεταβολών στις Τιμές Συναλλάγματος
ΔΛΠ 23:	Κόστος Δανεισμού
ΔΛΠ 24:	Γνωστοποιήσεις Συνδεδεμένων Μερών
ΔΛΠ 27:	Ενοποιημένες & Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις
ΔΛΠ 28:	Επενδύσεις σε Συγγενείς Επιχειρήσεις
ΔΛΠ 29:	Παρουσίαση Οικονομικών Στοιχείων σε Υπερπληθωριστικές Οικονομίες
ΔΛΠ 30:	Γνωστοποιήσεις στις Οικονομικές Καταστάσεις Τραπεζών & Όμοιων Χρηματοοικονομικών Ιδρυμάτων
ΔΛΠ 31:	Επενδύσεις σε Κοινοπραξίες
ΔΛΠ 32:	Χρηματοοικονομικά Μέσα: Αναγνώριση & Αποτίμηση
ΔΛΠ 33:	Κέρδη ανά Μετοχή
ΔΛΠ 34:	Ενδιάμεσες Οικονομικές Καταστάσεις
ΔΛΠ 36:	Μείωση της Αξίας Στοιχείων του Ενεργητικού
ΔΛΠ 37:	Προβλέψεις, Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις & Ενδιάμεσες Απαιτήσεις
ΔΛΠ 38:	Άυλα Στοιχεία του Ενεργητικού
ΔΛΠ 40:	Επενδύσεις σε Ακίνητα
ΔΛΠ 41:	Γεωργία

«Γ» Οι Λογιστικές Αρχές Σύμφωνα με το Γ.Λ.Σ.

- α. Αρχή της *Λογιστικής Μονάδας*, (*Accounting Unit Principle*), σύμφωνα με την οποία κάθε οικονομική οντότητα είναι ξεχωριστή και αυτοτελής και ως επιχειρηματική μονάδα ή όμιλος επιχειρήσεων, έχει ίδια μέσα δράσης και υποχρεώσεις, τόσο έναντι τρίτων όσο και φορέων της
- β. Αρχή του *Ιστορικού Κόστους*, (*Historical Cost Principle*), σύμφωνα με την οποία παρέχεται πληροφορία σχετικά με την τιμή στην οποία η επιχείρηση απέκτησε τους πόρους της και αφορά στο ποσό των χρημάτων που καταβλήθηκε για την απόκτηση των στοιχείων του ενεργητικού ή ποσά που λήφθησαν κατά τη δημιουργία μιας υποχρέωσης
- γ. Αρχή της *Συνέχειας*, (*Continuity Principle*), σύμφωνα με την οποία η λογιστική μονάδα οφείλει να συνεχίζει, σύμφωνα και με την εκτίμηση της διοίκησης, τη δραστηριότητά της για αόριστο χρονικό διάστημα
- δ. Αρχή της *Περιοδικότητας*, (*Periodicity Principle*), σύμφωνα με την οποία η ζωή των επιχειρηματικών μονάδων διαιρείται σε ίσα χρονικά διαστήματα, στα οποία προσδιορίζονται περιοδικά και καταρτίζονται τα οικονομικά τους αποτελέσματα
- ε. Αρχή της *Αυτοτέλειας των Χρήσεων*, (*Independence Principle*), σύμφωνα με την οποία κάθε χρήση θεωρείται ανεξάρτητη και αυτοτελής, εξαιρουμένων των ταμειακών ροών. Όλες οι συναλλαγές και τα γεγονότα αναγνωρίζονται λογιστικά όταν πραγματοποιούνται και όχι όταν εισπράττονται και το λογιστικό αποτέλεσμα της χρήσης προκύπτει ως διαφορά μεταξύ των εσόδων και των εξόδων με βάση την αρχή του συσχετισμού εσόδων και εξόδων
- στ. Αρχή της *Αντικειμενικότητας*, (*Objectivity Principle*), του ισολογισμού, των αποτελεσμάτων χρήσης και των ταμειακών ροών, όπου κάθε λογιστική πληροφορία δίνει την πραγματική εικόνα της κατάστασης ή γεγονότος
- ζ. Αρχή της *Συντηρητικότητας*, (*Conservatism Principle*), σύμφωνα με την οποία ο λογιστής να πρέπει ανάμεσα σε πολλές εναλλακτικές και αποδεκτές λύσεις, να επιλέγει εκείνη με τη μικρότερη δυνατή ευνοϊκή επίδραση στην παρουσίαση της χρηματοοικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων της επιχείρησης
- η. Αρχή του *Δεδουλευμένου των εσόδων και εξόδων*, (*Revenue & Expense Accrual Principle*), σύμφωνα με την οποία εκτός από τις ταμειακές ροές, τα έσοδα και τα έξοδα της επιχείρησης λογίζονται στη χρήση που τα αφορούν, ανεξαρτήτως του χρόνου είσπραξης ή καταβολής τους
- θ. Αρχή της *Ομοιομορφίας*, σύμφωνα με την οποία η εμφάνιση και ταξινόμηση των στοιχείων στις οικονομικές καταστάσεις πρέπει να παραμένει ίδια σε κάθε χρήση, εκτός αν υπάρχει σημαντικός λόγος για μεταβολή

- ι. Αρχή της *Σημαντικότητας*, (*Materiality Principle*), σύμφωνα με την οποία κάθε κατηγορία παρόμοιων στοιχείων, πρέπει να απεικονίζεται ξεχωριστά στις οικονομικές καταστάσεις
- ια. Αρχή του *Μη Συμψηφισμού*, (*non-Revenue compensation Principle*), σύμφωνα με την οποία τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις, καθώς και τα έσοδα και οι δαπάνες, δε συμψηφίζονται στις οικονομικές καταστάσεις, εκτός αν επιτρέπεται ή απαιτείται
- ιβ. Αρχή της *Αναγνώρισης των Εσόδων*, (*Revenue Recognition Principle*), σύμφωνα με την οποία τα έσοδα μίας επιχείρησης αναγνωρίζονται όταν ένα προϊόν ή μία υπηρεσία παρέχεται, ανεξάρτητα του πότε εισπράττονται τα χρήματα
- ιγ. Αρχή της *Συσχέτισης Εσόδων και Εξόδων*, (*Matching Principle*), σύμφωνα με την οποία τα έξοδα απαιτείται να αναγνωρίζονται στο ίδιο χρονικό διάστημα που πραγματοποιήθηκαν και τα έσοδα που οφείλονται σε αυτά
- ιδ. Αρχή της *Συγκριτικής Πληροφόρησης*, (*Comparable Information Principle*), σύμφωνα με την οποία πρέπει να παρέχεται συγκριτική πληροφόρηση για όλα τα ποσά των οικονομικών καταστάσεων. Η αρχή αυτή είναι αναγκαία για τη συγκρισιμότητα των καταστάσεων διαφορετικών χρονικών περιόδων και για την αποφυγή αλλοίωσης της χρηματοοικονομικής εικόνας της λογιστικής μονάδας
- ιε. Αρχή της *Συγκρισιμότητας*, (*Comparability Principle*), σύμφωνα με την οποία κάθε επιχείρηση πρέπει να ακολουθεί στην τρέχουσα λογιστική χρήση τους κανόνες και τις μεθόδους που ακολουθούσε και στις προηγούμενες χρήσεις
- ιστ. Αρχή της *Ενιαίας Εμφάνισης*, (*Consistency Principle*), σύμφωνα με την οποία η γνωστοποίηση των οικονομικών καταστάσεων ή των σημειώσεων επιβάλλεται να γίνεται με ενιαίο τρόπο
- ιζ. Αρχή της *Αποκάλυψης, Πλήρους Γνωστοποίησης*, (*Full Disclosure Principle*), σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις οφείλουν να πληροφορούν τους τρίτους για κάθε γεγονός ή κατάσταση, του οποίου η συμβολή είναι καθοριστική στη λήψη ορθολογικών αποφάσεων

«Δ» Οι Λογιστικές Αρχές Σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α.

- α. Αρχή της *Συνεχιζόμενης Δραστηριότητας*, σύμφωνα με την οποία μετά από εκτίμηση της διοίκησης, η οικονομική μονάδα πρέπει να παρουσιάζει συνεχιζόμενη δραστηριότητα, η οποία θα φαίνεται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, εκτός εάν η επιχείρηση ρευστοποιηθεί ή παύσει τις εμπορικές συναλλαγές
- β. Αρχή της *Ακριβοδίκαιης Παρουσίασης (Faithful Representation of Transactions Principle)* του ισολογισμού, των αποτελεσμάτων χρήσης και των ταμειακών ροών σύμφωνα με την οποία κάθε λογιστική πληροφορία οφείλει να δίνει την πραγματική εικόνα της κατάστασης ή γεγονότος, να συμμορφώνεται σε όλες τις αρχές των προτύπων και να παρουσιάζει την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης ακριβοδίκαια
- γ. Αρχή του *Δεδουλευμένου των εσόδων και εξόδων (Revenue & Expense Accrual Principle)*, σύμφωνα με την οποία εκτός από τις ταμειακές ροές, τα έσοδα και τα έξοδα της επιχείρησης, λογίζονται στη χρήση που τα αφορούν, ανεξαρτήτως του χρόνου είσπραξης ή καταβολής τους
- δ. Αρχή της *Αυτοτέλειας των Χρήσεων (Independence Principle)*, σύμφωνα με την οποία κάθε χρήση θεωρείται ανεξάρτητη από τις άλλες και όπου τα έσοδα και τα έξοδα των προηγούμενων χρήσεων δεν λαμβάνονται υπόψη
- ε. Αρχή της *Αντικειμενικότητας (Objectivity Principle)*, σύμφωνα με την οποία κάθε λογιστική πληροφορία πρέπει να δίνει την πραγματική εικόνα της κατάστασης ή του γεγονότος στο οποίο αναφέρεται
- στ. Αρχή της *Συγκρισιμότητας (Comparability Principle)*, σύμφωνα με την οποία ένας επενδυτής πρέπει να μπορεί να καθορίζει τις προτιμήσεις του μεταξύ εναλλακτικών ενδεχομένων
- ζ. Αρχή της *Αναγνώρισης των Εσόδων (Revenue Recognition Principle)*, σύμφωνα με την οποία τα έσοδα μίας επιχείρησης αναγνωρίζονται όταν ένα προϊόν ή μία υπηρεσία παρέχεται, ανεξάρτητα του πότε εισπράττονται τα χρήματα
- η. Αρχή της *Συσχέτισης Εσόδων και Εξόδων (Matching Principle)*, σύμφωνα με την οποία τα έξοδα απαιτείται να αναγνωρίζονται στο ίδιο χρονικό διάστημα που πραγματοποιήθηκαν και τα αντίστοιχα έσοδα που οφείλονται σε αυτά
- θ. Αρχή της *Αποκάλυψης, Πλήρους Γνωστοποίησης (Full Disclosure Principle)*, σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις πρέπει να πληροφορούν τους τρίτους για κάθε γεγονός ή κατάσταση, του οποίου η συμβολή είναι καθοριστική στη λήψη ορθολογικών αποφάσεων

«Ε» Αριθμοδείκτες Χρηματοοικονομικής Ανάλυσης

Οι αριθμοδείκτες χρηματοοικονομικής ανάλυσης διακρίνονται στις ακόλουθες κατηγορίες:

α. Δείκτες Ρευστότητας:

- 1). Αριθμοδείκτης Γενικής Ρευστότητας
- 2). Αριθμοδείκτης Ειδικής Ρευστότητας
- 3). Αριθμοδείκτης Ταμειακής Ρευστότητας
- 4). Αριθμοδείκτης Αμυντικού Χρονικού Διαστήματος

β. Δείκτες Αποδοτικότητας ή Δραστηριότητας:

- 1). Αριθμοδείκτης Καθαρού Κέρδους
- 2). Αριθμοδείκτης Μικτού Κέρδους
- 3). Αριθμοδείκτης Απόδοσης Ιδίων Κεφαλαίων
- 4). Αριθμοδείκτης Απόδοσης Απασχολούμενων Κεφαλαίων
- 5). Αριθμοδείκτης Απόδοσης Ενεργητικού
- 6). Αριθμοδείκτης Οικονομικής Μόχλευσης
- 7). Αριθμοδείκτης Δαπανών Συντήρησης και Επισκευών προς Πάγια
- 8). Αριθμοδείκτης Δαπανών Συντήρησης και Επισκευών προς Πωλήσεις
- 9). Αριθμοδείκτης Απόσβεσης Παγίων
- 10). Αριθμοδείκτης Αποσβέσεων προς Πωλήσεις

γ. Δείκτες Διάρθρωσης Κεφαλαίων και Βιωσιμότητας:

- 1). Αριθμοδείκτης Ιδίων Κεφαλαίων προς Πάγια
- 2). Αριθμοδείκτης Ιδίων Κεφαλαίων προς Συνολικά Κεφάλαια
- 3). Αριθμοδείκτης Ιδίων Κεφαλαίων προς Δανειακά Κεφάλαια
- 4). Αριθμοδείκτης Παγίων προς Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις
- 5). Αριθμοδείκτης Κυκλοφορούντος Ενεργητικού προς Συνολικές Υποχρεώσεις
- 6). Αριθμοδείκτης Καλύψεως Τόκων

δ. Δείκτες Επενδύσεων:

- 1). Αριθμοδείκτης Μερισματικής Απόδοσης
- 2). Αριθμοδείκτης Κέρδη ανά Μετοχή
- 3). Αριθμοδείκτης Μέρισμα ανά Μετοχή
- 4). Αριθμοδείκτης Εσωτερικής Αξίας Μετοχής
- 5). Αριθμοδείκτης Ποσοστού Διανεμόμενων Κερδών
- 6). Αριθμοδείκτης Ταμειακής Ροής κατά Μετοχή
- 7). Αριθμοδείκτης Τιμής προς Κέρδη ανά Μετοχή
- 8). Αριθμοδείκτης Ποσοστού Αυτοχρηματοδότησης
- 9). Αριθμοδείκτης Απόσβεσης κατά Μετοχή
- 10). Αριθμοδείκτης Διάρκειας Εξόφλησης Επενδύσεων
- 11). Αριθμοδείκτης Απόδοσης Μετοχής σε Ταμειακή Ροή

ε. Δείκτες Δαπανών Λειτουργίας:

- 1). Αριθμοδείκτης Καθαρών Κερδών προς Αμοιβές Απασχολούμενων
- 2). Αριθμοδείκτης Λειτουργικών Εξόδων προς Πωλήσεις
- 3). Αριθμοδείκτης Λειτουργικών Εξόδων
- 4). Αριθμοδείκτης Κάλυψης Επενδύσεων
- 5). Αριθμοδείκτης Παγίων προς Μέσο Αριθμό Απασχολούμενων

«ΣΤ» Ερωτηματολόγιο Έρευνας

Αθήνα, 29/01/2018

Αξιότιμε/η κύριε/κυρία

Στο πλαίσιο του Μεταπτυχιακού μου Προγράμματος Σπουδών «Ελεγκτική & Φορολογία» του Τμήματος Οικονομίας και Δημόσιας Διοίκησης του Πάντειου Πανεπιστημίου, διεξάγω μικρής έκτασης έρευνα για την εκπόνηση της Πτυχιακής μου Εργασίας με τίτλο:

«Αναβαλλόμενη Φορολογία· Θεωρητική προσέγγιση και διερεύνηση της σπουδαιότητάς της από ομάδες χρηστών»

στην οποία η συμμετοχή σας θα με βοηθήσει ιδιαίτερα.

Καλείσθε να απαντήσετε στο συνημμένο ερωτηματολόγιο λόγω γνώσεων, θέσεων και εμπειρίας. Η έρευνα γίνεται στα πλαίσια Πανεπιστημιακής & Ερευνητικής εργασίας και υπάρχει εγγύηση ότι οι απαντήσεις σας είναι εμπιστευτικές, δηλαδή δεν θα δημοσιευθούν ατομικά.

Για την συμπλήρωση του ερωτηματολογίου της έρευνας θα χρειαστείτε περίπου 2 λεπτά. Θα παρακαλούσα να βαθμολογήσετε την σπουδαιότητα της πληροφόρησης από την αναβαλλόμενη φορολογία σε κατηγορίες χρηστών με βαθμό 1 έως 5, ανάλογα με τη βαρύτητα που δίνετε για την αναγκαιότητα της πληροφορίας.

Η ένδειξη 1 είναι το χαμηλότερο, 5 το υψηλότερο και 2,3,4 είναι οι ενδιάμεσες τιμές.

Τα αποτελέσματα της έρευνας, εφόσον σας ενδιαφέρουν, θα είναι στην διάθεση σας. Παρακαλώ επικοινωνήστε μαζί μου, εφόσον το επιθυμείτε να σας αποστείλω τα αποτελέσματα ή και όλη την εργασία.

Σας ευχαριστώ εκ των πρότερων για την βοήθεια σας.

Με εκτίμηση,

Ουρανία Λυμπεροπούλου

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια - Υπεύθυνη της έρευνας

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

1. Οι διάφορες κατηγορίες χρηστών των χρηματοοικονομικών πληροφοριών, χρησιμοποιούν για τη λήψη αποφάσεων διάφορες πηγές πληροφόρησης.

Βαθμολογήσατε σε κλίμακα (1 - 5) την κατά τη γνώμη σας σπουδαιότητα της πληροφόρησης για αναβαλλόμενη φορολογία στους παρακάτω χρήστες:

Αποδέκτης Ενημέρωσης	1	2	3	4	5
Επενδυτές - Μέτοχοι					
Τράπεζες					
Κυβέρνηση*					
Διοίκηση Εταιρείας					
Επενδυτικοί Φορείς**					

* Φορολογική Αρχή & Υπηρεσίες Ελέγχου Υπουργείων

** Επενδυτικοί Οίκοι, Οίκοι Αξιολόγησης, Χρηματοοικονομικοί Αναλυτές & Χρηματιστήριο

Παρακαλώ αναγράψατε ονοματεπώνυμο και ημερομηνία.

Όνομα:.....

Επώνυμο:.....

Ημερομηνία:.....